UCHWAŁA NR 271/XLVIII/2022
RADY GMINY OPATÓW

z dnia 29 grudnia 2022 r.

w sprawie uchwalenia Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii dla gminy Opatów na 2023 rok

Na podstawie art. 18 ust.2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2022 r., poz. 559z późniejscymi zmianami) oraz art. 4^1 ust. 1, 2, 2a i 5 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U z 2021 r., poz.1119 ze zm.) w związku z art. 10 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2020 r. poz. 2050 ze zm.) Rada Gminy w Opatowie uchwala, co następuje:

§ 1. Uchwala się Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii na 2023 rok stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Opatów.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2023r

Przewodniczacy Rady Gminy
Opatów

Mirosław Szewczuk

Załącznik Nr 1 do uchwały Nr 271/XLVIII/2022
Rady Gminy Opatów
z dnia 29 grudnia 2022 r.

Diagnoza problemów społecznych na terenie Gminy Opatów

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych Gminy Opatów na 2023 rok jest podstawowym dokumentem określającym zakres i formę realizacji działań na terenie gminy. Gminny program ma na celu tworzenie spójnego systemu działań profilaktyki i naprawczych zmierzających do zapobiegania powstawaniu nowych problemów alkoholowych oraz zmniejszeniu tych, które aktualnie występują. Program ten nakłada obowiązek kształtowania polityki alkoholowej, ważne jest to aby był skuteczny w działaniu i prosty w realizacji.

Program zawiera zadania własne gminy, które wynikają z art 4^1 ust 1 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi z dnia 26 października 1982 roku (t.j. Dz.U z 2021r, poz.1119 z późn. zm.) oraz zadania wynikające z Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 30.03.2021r w sprawie Narodowego Programu Zdrowia na lata 2021-2025 (Dz.U. z 2021, poz. 642)

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Narkotykowych jest kontynuacją zadań realizowanych w Gminie Opatów od kilku lat. Został on rozszerzony o dodatkowe elementy dotyczące problemu narkomanii. Ma on na celu wspieranie rodzin z problemem alkoholowym (zagrożonych alkoholizmem) i narkotykowym. Skierowany jest do wszystkich placówek, instytucji, stowarzyszeń, znajdujących się na terenie Gminy oraz wszystkich mieszkańców Gminy zainteresowanych współpracą w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i innych uzależnień.

Ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (art.4^1 ust. 1) nakłada na gminę obowiązek podejmowania następujących działań:

- Zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu;
- Udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie;

- Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii, a w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo – wychowawczych i socjoterapeutycznych;
- Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych;
- Podejmowanie interwencji w związku z naruszaniem przepisów określonych w art. 13^1 i 15 Ustawy oraz występowanie przez sądem w charakterze oskarżyciela publicznego;
- Ustalanie szczegółowych zasad wydawania i cofania zezwoleń na prowadzenie sprzedaży napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia na miejscu lub poza miejscem sprzedaży oraz kontrola przestrzegania zasad obrotu tymi napojami.

Ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi wskazuje źródła pozyskiwania środków finansowych na realizację w/w zadań. Środki te pochodzą z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych (art. 11^1 ustawy). Opłata ta stanowi dochód gminy, który w całości jest przekazywany na realizację w/w. zadań.

Program ten będzie realizowany przez Gminną Komisje Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Koordynatorem programu jest GOPS.

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE……..2
1.1. Cele i ogólne założenia badania……..……...……**4**
1.2. Główne pojęcia badawcze……...….4

2. METODOLOGIA BADANIA..……..... 7
2.1. Uzasadnienie i wybór techniki badawczej……..... 7
2.2. Dobór próby…….…….…….....8
2.3. Narzędzia badawcze…….…...8

3. BADANIE DOROSŁYCH MIESZKAŃCÓW ……..……..9
4.1. Struktura badanej próby……...……...10
3.2. Problem alkoholowy z perspektywy dorosłych mieszkańców……...…….……...13
3.3. Problem nikotynowy z perspektywy dorosłych mieszkańców…….....……....20
3.4. Problem narkotykowy z perspektywy dorosłych mieszkańców……..…….....……...22
3.5. Problem przemocowy z perspektywy dorosłych mieszkańców…….…….27
3.6. Gmina wobec problemów społecznych – opinia mieszkańców…….…….34

4. BADANIE DZIECI I MŁODZIEŻY ……..…37
4.1. Struktura badanej próby…….....37
4.2. Problem alkoholowy z perspektywy dzieci i młodzieży…….....38
4.3. Problem nikotynowy z perspektywy dzieci i młodzieży……....……...44
4.4. Problem narkotykowy z perspektywy dzieci i młodzieży……...…..…47
4.5. Profilaktyka z perspektywy dzieci i młodzieży……...…….……...55
4.6. Problem przemocy z perspektywy dzieci i młodzieży…….....…...…..59

5. BADANIE ESPAD A WYNIKI DIAGNOZY GMINY OPATÓW.....65
5.1 Problem alkoholowy.....66
5.2 Problem nikotynowy.....67
5.3 Problem narkotykowy.....68

6. BADANIE SPRZEDAWCÓW …….....68
6.1. Struktura badanej próby ……...…….....69
6.2. Problemy społeczne z perspektywy sprzedawców…….....80

7. WNIOSKI I REKOMEDNACJE……...…….....…80
8. PODSUMOWANIE.....90

WPROWADZENIE

Problem uzależnień chemicznych i behawioralnych to zjawisko coraz bardziej powszechne. Uzależnienia określane są mianem jednego z największych zagrożeń współczesności, a także najpoważniejszym problemem społecznym, z jakim borykają się nie tylko małe miejscowości, ale także duże miasta.

Problem społeczny: w definicji J. Sztumskiego, to: *„zjawisko uznawane za niepożądane, które spotyka się z krytyczną oceną znacznej liczby ludzi, a ponadto wydaje im się ono możliwe do przezwyciężenia przez zbiorowe działanie”*[1]. W świetle tej definicji muszą pojawić się cztery istotne elementy, aby można było mówić o problemie społecznym:

- problem społeczny jest **zjawiskiem niepożądanym**;
- **wywołuje krytykę** znacznej liczby ludzi;
- jest zjawiskiem **możliwym do przezwyciężenia**;
- można go przezwyciężyć przez **zbiorowe działanie**.

Do problemów społecznych, które w ostatnich dekadach dają najwyraźniej znać o sobie w polskiej rzeczywistości należy zaliczyć: alkoholizm, narkomanię, nikotynizm, ubóstwo, bezrobocie, przemoc, bezradność opiekuńczo-wychowawczą oraz wykluczenie społeczne. Każdy z tych problemów dotyczy i oddziałuje nie tylko na dorosłych mieszkańców, ale także dzieci i młodzież.

Badania pokazują, iż już coraz młodsze dzieci deklarują zażywanie substancji psychoaktywnych oraz sięganie po alkohol i nikotynę. Okres dojrzewania jest dla młodych ludzi czasem wyjątkowym. I to nie tylko dlatego, że bywa on okresem „burzy i naporu”, ale też dlatego, że jest to okres przełomowy między byciem już dorosłym, a pozostawaniem jeszcze dzieckiem. W tym czasie młody człowiek szuka swojej tożsamości, testuje własne możliwości, poszukuje wrażeń i przygód. W związku z tym, wiek adolescencji to również czas, w którym młodzi ludzie często sięgają po substancje psychoaktywne. Są one próbą zaspokojenia specyficznych potrzeb wieku dorastania: integracji z rówieśnikami, manifestowania niezależności od dorosłych oraz wyrażeniu tożsamości.

[1]Sztumski, J. 2005. *Wstęp do metod i technik badań społecznych*. Katowice : „Śląsk” Wydawnictwo Naukowe.

Na podjęcie próby sięgania po substancje uzależniające wpływa wiele czynników. Ogromny wpływ na to zjawisko mają **więzi rodzinne.** Współcześnie obserwuje się coraz większe osłabienie relacji rodzinnych, które w dużej mierze przekładają się na jakość kontaktów dzieci z rodzicami. Liczne teorie socjologiczne wskazują, iż nieprawidłowo funkcjonująca rodzina jest istotnym prekursorem zachowań patologicznych wychowującej się w niej młodzieży. Wzorce rodzinne mogą skutkować szybszym sięganiem po substancje psychoaktywne, niższym wiekiem eksperymentów, jak również wyborem określonej substancji. Tym samym nieprawidłowo funkcjonująca rodzina może spowodować ukształtowanie się osobowości dziecka podatnej na uzależnienie, jak również być powodem wielu stresogennych sytuacji, mogących stać się przyczyną inicjacji narkotykowej, alkoholowej, czy tez nikotynowej. Mechanizm ten przedstawia rysunek nr 1.

Rys. 1. Rodzinne uwarunkowane powody przyjmowania substancji psychoaktywnych przez dzieci i młodzież według F. Streita [2]

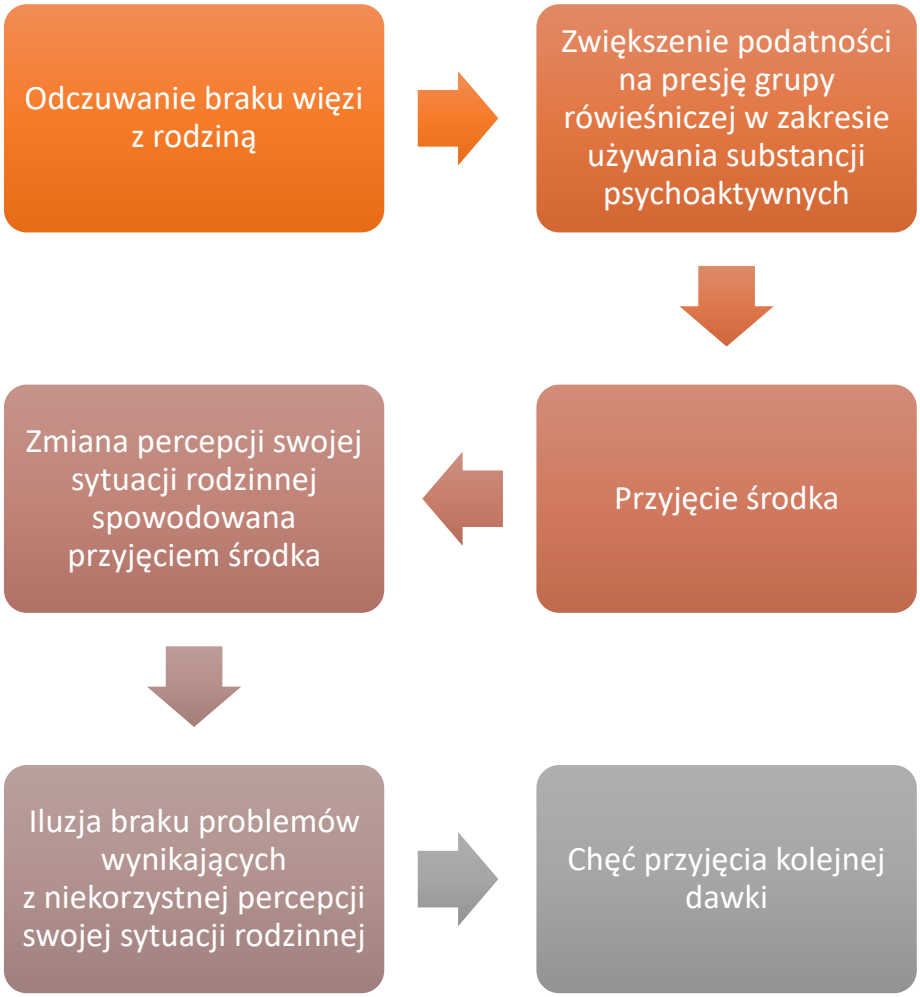

[2]Gaś Z. (1994). Rodzina a uzależnienia, Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej Lublin.

Każdy z tych problemów społecznych dotykających dzieci i młodzieży wymaga odmiennego podejścia i działań specjalistów. Priorytetem w polityce społecznej staje się zatem przeciwdziałanie tego typu zagrożeniom oraz podjęcie działań prowadzących do ograniczenia izolacji społecznej oraz zwiększenie integracji społecznej grup i osób zagrożonych występowaniem wyżej wymienionych problemów.

Punktem wyjścia wszelkiej interwencji socjalnej jest diagnoza, będąca niezbędnym elementem poprawnie zaplanowanego procesu zmian. Pomaga ona zidentyfikować negatywne, nieakceptowane zjawiska, a także niezaspokojone potrzeby i oczekiwania mieszkańców.

1.1. Cele i ogólne założenia badania

Niniejsza diagnoza społeczna realizowana na zlecenie Gminy Opatów ma na celu ukazanie skali problemów uzależnień społecznych na terenie gminy. Zakres działań badawczych odnosił się do zidentyfikowania następujących kwestii:

- zidentyfikowania problemów uzależnień wśród różnych grup (dzieci, młodzieży, dorosłych mieszkańców),
- zidentyfikowania przyczyn lub czynników wywołujących sytuacje problemowe,
- określenia skali oraz zakresu problemów uzależnień,
- zidentyfikowania skutków występujących problemów,
- pokazania rozwiązań mających na celu wyjaśnienie sytuacji problemowej lub złagodzenie jej skutków.

1.2. Główne pojęcia badawcze

Zakres prac badawczych odnosił się do zdiagnozowania następujących problemów:

- **Problemu alkoholowego (alkoholizmu)** – według WHO to *„wszelki sposób picia, który wykracza poza miarę tradycyjnego i zwyczajowego spożycia albo poza ramy obyczajowego, przyjętego w całej społeczności, picia towarzyskiego bez względu na czynniki, które do tego prowadzą”*[3]. Problem alkoholowy jest jednym

[3] T. Pilch, *Encyklopedia pedagogiczna XXI wieku*, str. 92.

z najpoważniejszych i najpowszechniejszych problemów społeczeństwa polskiego, w związku z tym tej kwestii poświęcono najwięcej miejsca w niniejszej diagnozie.

- **Problemu narkotykowego (narkomania)** – według ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu narkomanii, narkomania to: *„stałe lub okresowe używanie w celach niemedycznych środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych lub nowych substancji psychoaktywnych, w wyniku czego może powstać lub powstało uzależnienie od nich”.*[4] W niniejszym raporcie zwrócono uwagę przede wszystkim na następujące kwestie związane z owym zjawiskiem: rozpowszechnianie i dostępność narkotyków oraz dopalaczy, skala problemu wśród dorosłych mieszkańców, dzieci i młodzieży szkolnej na terenie gminy.

- **Problemu nikotynowego (nikotynizm)** – jest zjawiskiem, które polega na regularnym zażywaniu tytoniu, w skład którego wchodzi nikotyna – silna trucizna oraz szereg innych substancji, które wykazują negatywny wpływ na nasz organizm. Niniejsza diagnoza ma na celu ukazanie skali uzależnienia oraz dostępności dla dzieci i młodzieży szkolnej na terenie gminy, a także skali problemu wśród dorosłych mieszkańców.

- **Przemocy** – to zamierzone i wykorzystujące przewagę sił działanie przeciw drugiej osobie. Narusza prawa i dobra osobiste, powoduje cierpienie i szkody. Przemoc jest działaniem intencjonalnym i zamierzonym, ma na celu kontrolowanie i podporządkowanie ofiary. Zawsze powoduje ona jakieś szkody.

[4]Ustawa z dnia 29 lipca 2005 o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2016r. poz. 224).

- **Przemocy rówieśniczej** - *„wszelkie nieprzypadkowe akty godzące w wolność osobistą jednostek lub przyczyniające się do fizycznej, a także psychicznej szkody osoby, wykraczające poza społeczne zasady wzajemnych relacji*”[5]. Coraz powszechniejszym rodzajem agresji rówieśniczej jest dręczenie jednych uczniów przez drugich, które często ma miejsce także w środowisku wirtualnym (cyberprzemoc). Przemoc rówieśnicza może przybierać formę przemocy bezpośredniej oraz pośredniej. Sprawcą przemocy rówieśniczej może być pojedyncza osoba lub grupa.

- **Ubóstwo** - zjawisko społeczne polegające na braku dostatecznych środków materialnych do zaspokajania potrzeb życiowych jednostki lub rodziny.

[5] I. Pospieszyl, „ Patologie społeczne”, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2008.

METODOLOGIA

2.1. Uzasadnienie i wybór techniki badawczej

Istotą badania było poznanie opinii oraz postaw względem wybranych problemów społecznych: problemu alkoholowego, nikotynowego, narkotykowego oraz przemocy. W tym celu zdecydowano się na przeprowadzenie trzech komplementarnych badań wśród: dorosłych mieszkańców gminy, uczniów oraz sprzedawców. Każda grupa respondentów wniosła coś nowego względem badanych zagadnień i pozwoliła na ich lepszą diagnozę oraz głębsze zrozumienie.

W badaniach zastosowano triangulację technik badawczych. Koncepcja badania uwzględniła zapewnienie **trafności i rzetelności** planowanych działań. Wiązała się z tym przede wszystkim **triangulacja źródeł danych**, polegająca na **pozyskiwaniu informacji z różnych środowisk.**

Badanie zostało przeprowadzone kolejnymi etapami:

- planowanie: określenie celów, skonstruowanie narzędzi oraz dobór próby;
- przeprowadzenie badań ilościowych na obszarze gminy;
- zgromadzenie i analiza statystyczna danych ilościowych;
- interpretacja wyników;
- konstrukcja raportu wzbogacona o wnioski oraz rekomendacje.

Badania wśród wszystkich badanych grup zostały wykonane zgodnie z metodologią ilościową. Ankiety wśród mieszkańców i sprzedawców zostały przeprowadzone za pomocą metody PAPI (Paper And Pen Personal Interview). Wykorzystana technika badawcza opierała się na bezpośrednim komunikowaniu się ankietera z respondentami, przy wykorzystaniu ustrukturyzowanego narzędzia badawczego, jakim był kwestionariusz ankiety.
W przypadku uczniów zastosowano badanie ankietowe za pomocą metody CAWI (Computer Assisted Web Interviews). Metoda ta polega na przeprowadzeniu ankiety, która jest dostępna online. Pozwala ona na anonimowość, dzięki czemu osoby biorące udział w badaniu czują się swobodnie. Przed przystąpieniem do ankietowania uczniów, za każdym razem uzyskiwano

zgodę dyrekcji placówki szkolnej na przeprowadzenie badania, udzielano informację o całkowitej anonimowości oraz o zasadach wypełniania kwestionariuszy, by zminimalizować ryzyko występowania braków danych.

2.2. Dobór próby

Badania były realizowane od lipca do października 2020 roku. W badaniu łącznie wzięło udział 307 osób. Zróżnicowany dobór próby umożliwił pogłębienie badanych zjawisk związanych bezpośrednio z zagrożeniami społecznymi na terenie gminy oraz uzyskanie informacji i opinii z różnych środowisk. Poniższy wykres przedstawia szczegółową strukturę próby badawczej:

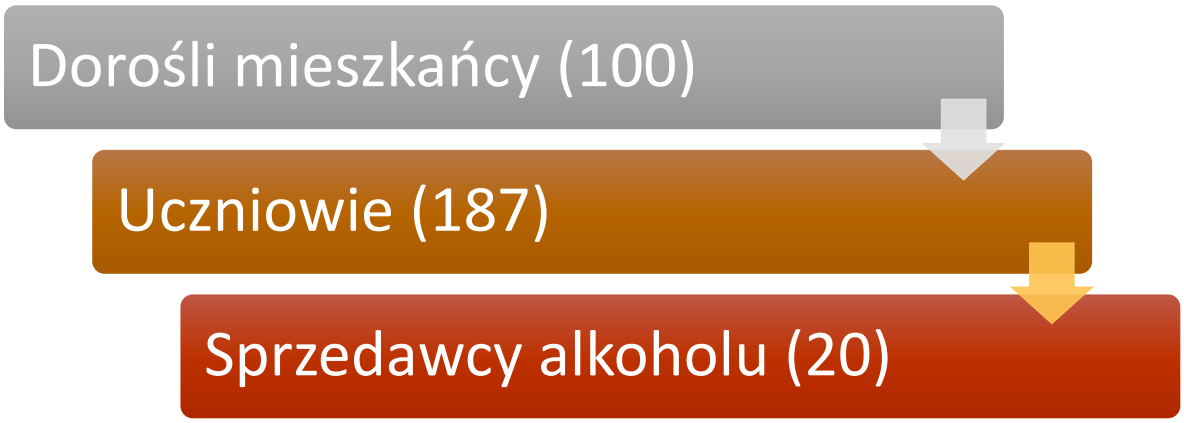

2.3. Narzędzia badawcze

Kwestionariusz ankiety użyty do zebrania danych miał podobną konstrukcję niezależnie od badanej grupy. Składał się z pytań zamkniętych jednego lub wielokrotnego wyboru. Ze względu na specyfikę poszczególnych grup dokonano spersonalizowania pytań, dostosowując ich charakter do profilu respondenta. Ankieta wypełniana była samodzielnie, co ma niebagatelną rolę w badaniu postaw i opinii względem delikatnych kwestii. Za każdym razem przed przystąpieniem do badania, uczestnicy zostali poinformowani o pełnej anonimowości, został wyjaśniony cel oraz instrukcja wypełniania kwestionariusza. Wyniki przedstawione w raporcie mają charakter procentowy.

Ewentualne dysproporcje związane są z zaokrągleniem do liczb całkowitych (maksymalnie +/- 1%).

3. BADANIE DOROSŁYCH MIESZKAŃCÓW

Próba składająca się z dorosłych mieszkańców gminy została poproszona o wypełnienie ankiety, w której udzielali odpowiedzi na pytania dotyczące problemów społecznych. W kwestionariuszu znalazły się pytania odnoszące się do kwestii alkoholu, narkotyków, papierosów, zjawiska przemocy oraz działań Gminy Opatów w zakresie rozwiązywania problemów społecznych.

Badanie zostało podzielone na bloki dotyczące następujących problemów:

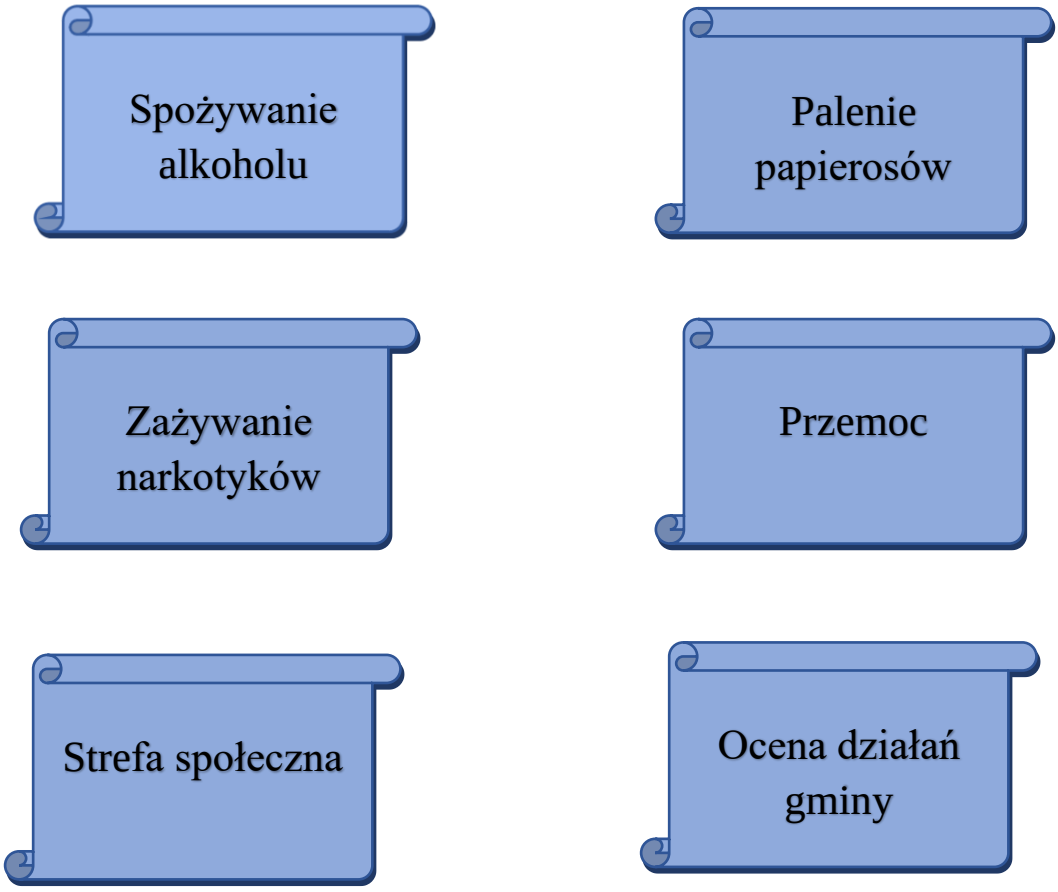

Graf. 3.1 Obszar tematyczny zawarty w kwestionariuszu ankiety dla dorosłych mieszkańców

W sumie respondenci udzielili odpowiedzi na 52 pytania, a do ankiety dołączona została metryczka pozwalająca na ustalenie między innymi: wieku, płci oraz statusu zawodowego respondentów.

3.1. Struktura badanej próby

W badaniu dotyczącym problemów społecznych w Gminie Opatów wzięło udział 100 dorosłych mieszkańców. Analizując rozkład próby ze względu na płeć można zauważyć, iż w badaniu wzięło udział więcej kobiet (57,00%) niż mężczyzn (43,00%).

Wyk. 1. Płeć:

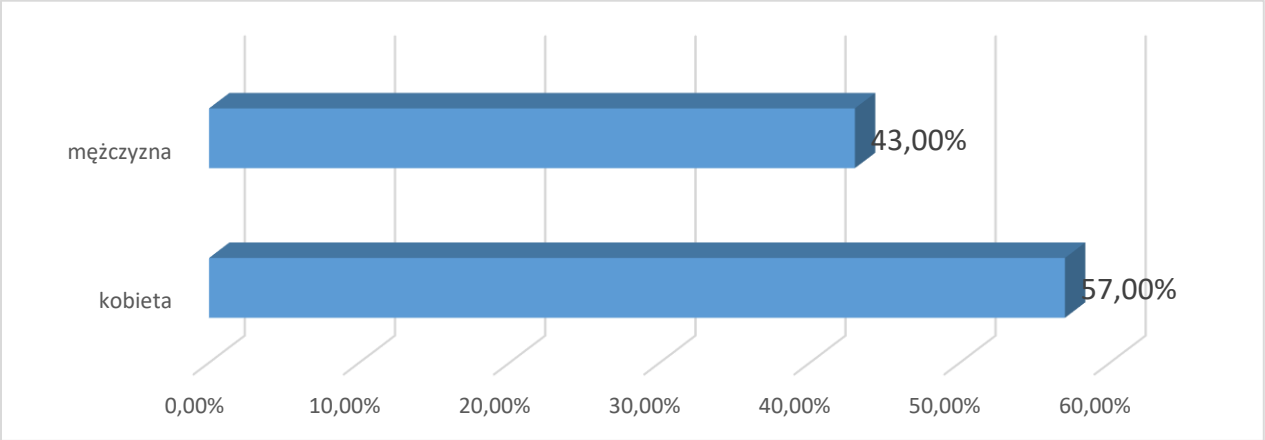

Najliczniejszą część badanej próby stanowiły osoby w wieku 36–45 lat, tj. 24,00%. Osoby w wieku 26 – 35 lat tworzyły 22,00% badanej społeczności. 19,00% próby stanowiły osoby w wieku 46 – 55 lat, 12,00% osób to ankietowani w wieku do 25 lat oraz osoby w wieku 56 – 65 lat. 10,00% osób miało więcej niż 65 lat.

Wyk. 2. Wiek:

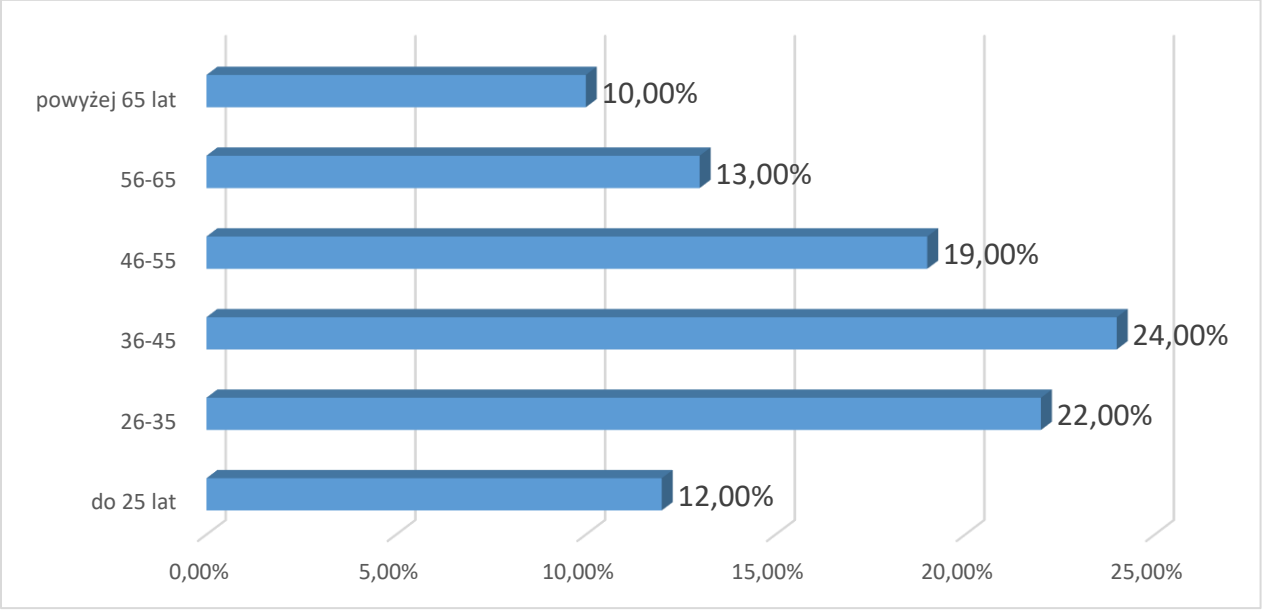

Wykształcenie wyższe posiadało 21,00% badanych, zaś wykształceniem średnim lub pomaturalnym legitymowało się 37,00% respondentów. 29,00% ankietowanych posiadało natomiast wykształcenie zawodowe, a 13,00% wykształcenie podstawowe.

Wyk. 3. Wykształcenie:

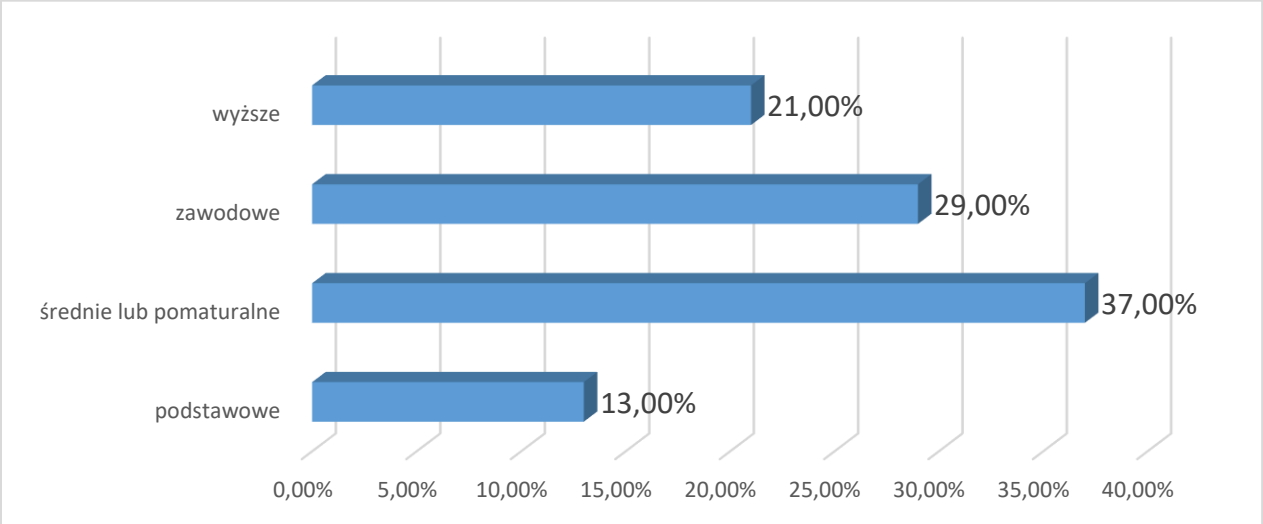

Analizując strukturę zatrudnienia badanych mieszkańców gminy można zauważyć, iż blisko połowa osób (46,00%) pracuje w przedsiębiorstwach prywatnych. 14,00% ankietowanych prowadzi własną działalność gospodarczą, 8,00% osób pracuje w instytucjach publicznych (rządowych lub samorządowych). 11,00% osób jest rolnikami. Bez pracy pozostaje 12,00% badanych mieszkańców, a 9,00% próby to osoby na emeryturze lub rencie.

Wyk. 4. Miejsce zatrudnienia:

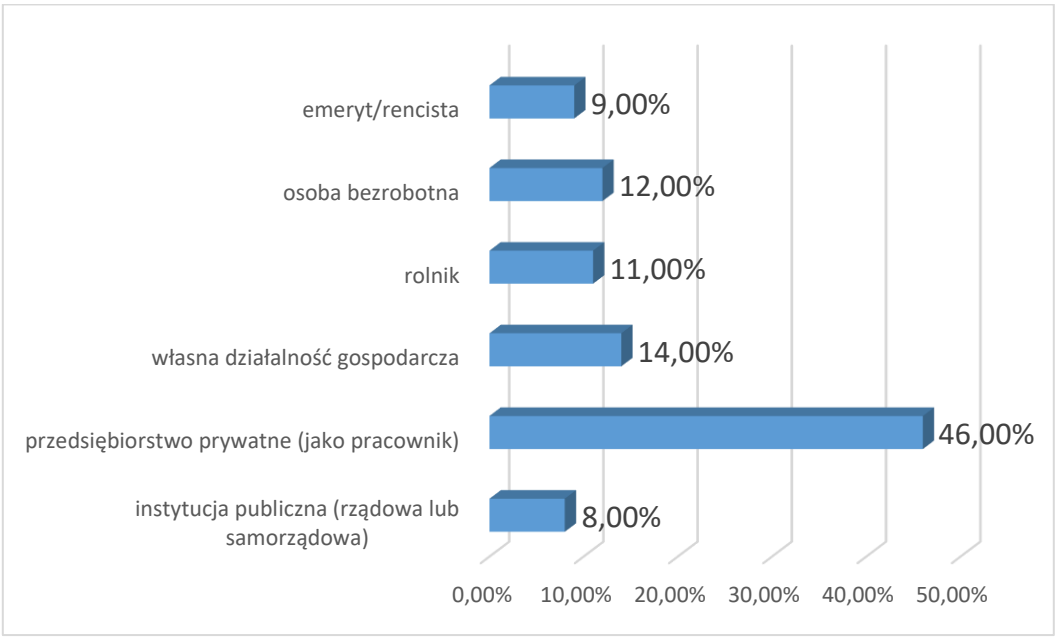

Dobrą informacją jest fakt, iż 31,00% mieszkańców oceniło dobrze swoją sytuację materialną, zaś 15,00% mieszkańców oceniło ją bardzo dobrze. 43,00% respondentów sądzi, że ich sytuacja finansowa jest ani dobra ani zła, zaś 7,00% badanych uważa, że znajduje się w złej sytuacji materialnej, a 4,00% osób oceniło bardzo źle swoją sytuację finansową.

Wyk. 5. Jak ocenia Pan/i swoją sytuację materialną?

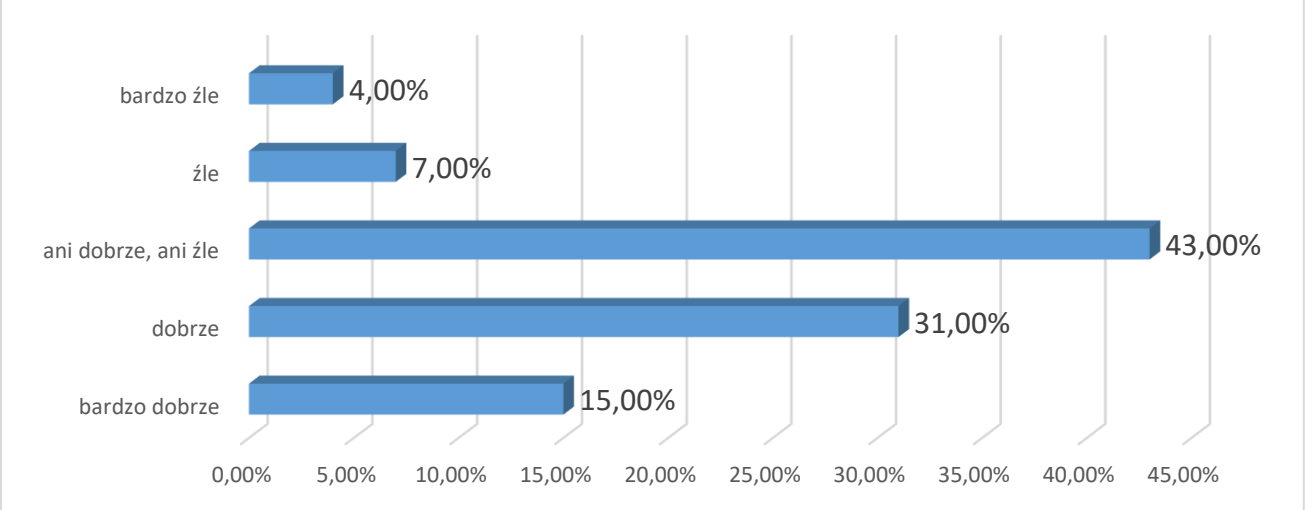

Ponad połowa respondentów (63,00%) to osoby zamężne lub żonate. 24,00% próby stanowiły osoby stanu wolnego, zaś 7,00% ankietowanych jest osobami po rozwodzie. 6,00% ankietowanych to wdowiec lub wdowa.

Wyk. 6. Stan cywilny:

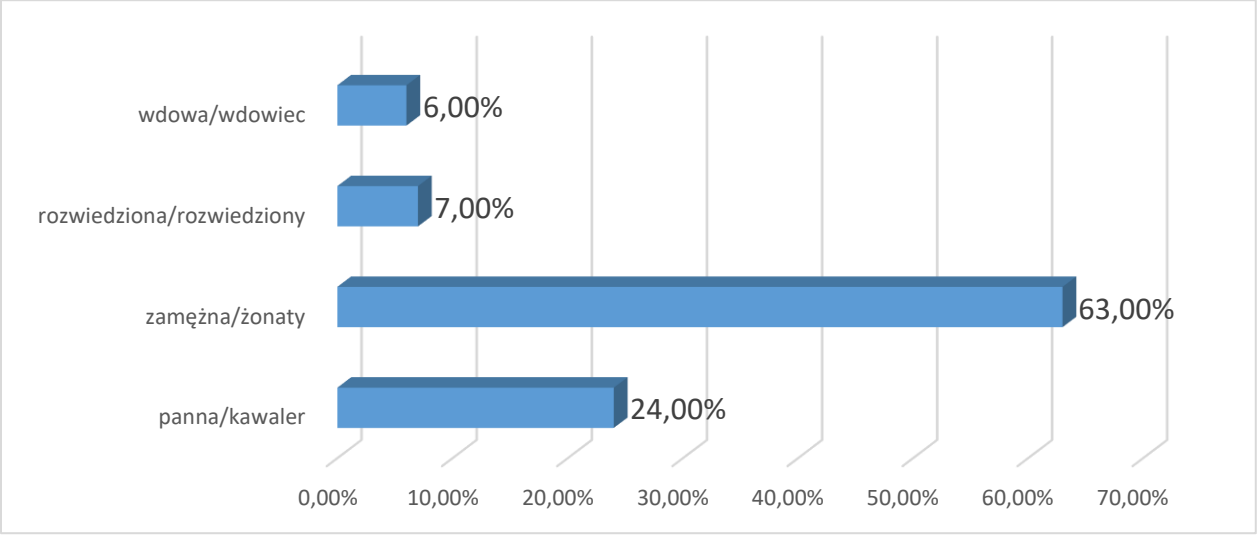

3.2. Problem alkoholowy z perspektywy dorosłych mieszkańców

Pierwszą omawianą kwestią, był problem alkoholowy wśród mieszkańców Gminy Opatów. Jego celem było oszacowanie skali problemu alkoholowego w gminie oraz sprawdzenie wiedzy mieszkańców dotyczącej konsekwencji spożywania alkoholu.

Na początek mieszkańców zapytano jak często zdarza im się spożywać alkohol. 4,00% osób zadeklarowało, że spożywa alkohol codziennie. 12,00% osób zdarza się to kilka razy w tygodniu, 28,00% osób spożywa alkohol kilka razy w miesiącu, zaś 34,00% osób kilka razy w roku.

22,00% respondentów nie spożywa w ogóle alkoholu. Dane te pokazują, iż skala uzależnień alkoholowych w gminie nie jest bardzo duża, jednak problem uzależnień jest widoczny.

Wyk. 7. Jak często spożywa Pan/i alkohol?

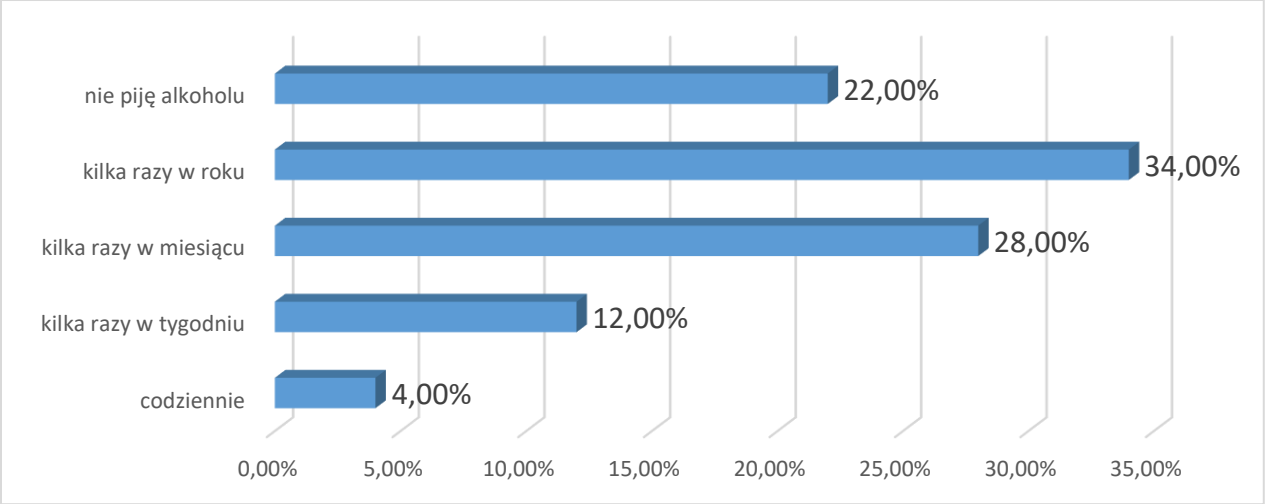

Najpopularniejszym napojem alkoholowym wśród mieszkańców gminy jest piwo – najczęściej wybiera je 47,44% mieszkańców. W dalszej kolejności ankietowani wskazywali także na: wino (29,49%), wódkę (24,36%), nalewki (7,69%), likiery (5,13%), alkohol spoza legalnego źródła (2,56%), alkohol własnej roboty (1,28%) oraz inne alkohole (2,56%).

Wyk. 8. Jaki rodzaj alkoholu pije Pan/i najczęściej?

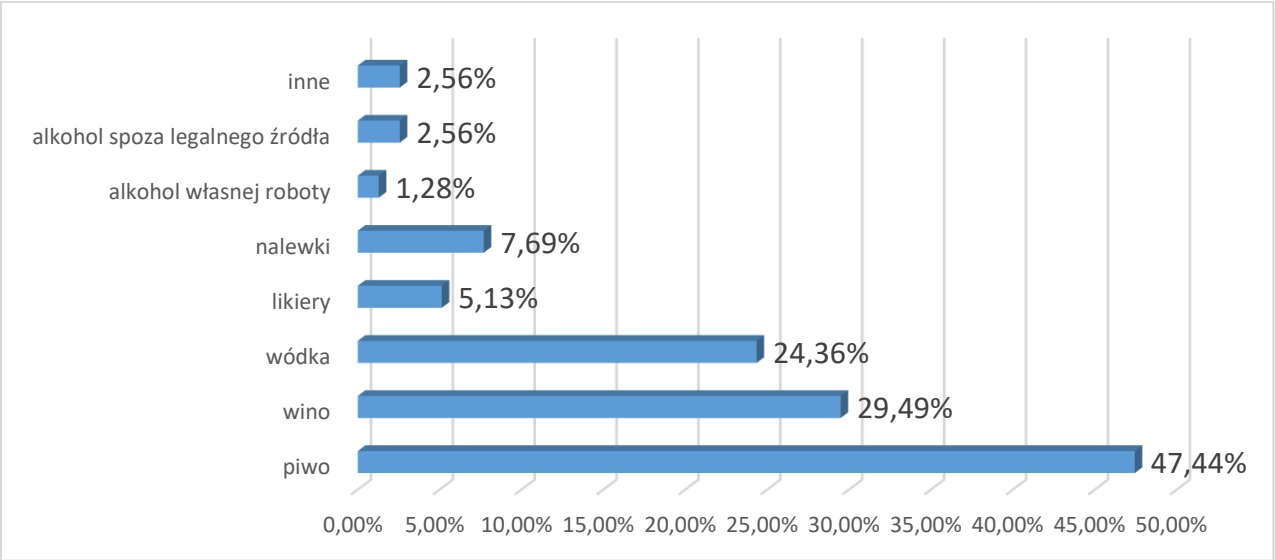

** Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

Oprócz częstotliwości spożywania alkoholu istotny jest również fakt, jak duże jego ilości mieszkańcy wypijają jednorazowo. Jak wynika ze zgromadzonego materiału badawczego, ponad połowa osób wypija bezpieczne dawki alkoholu. 43,59% spożywa 1 - 2 porcje, a 24,36% osób wypija 3 - 4 porcje alkoholu. Zbyt dużo alkoholu pije 32,05% osób, w tym 17,95% jednorazowo wypija 5 - 7 porcji, 7,69% wypija od 8 do 10 porcji, zaś 6,41% osób jednorazowo spożywa 11 – 13 i więcej porcji alkoholu.

Wyk. 9. Ile porcji alkoholu wypija Pan/i w ciągu całego dnia, w którym Pan/i pije?

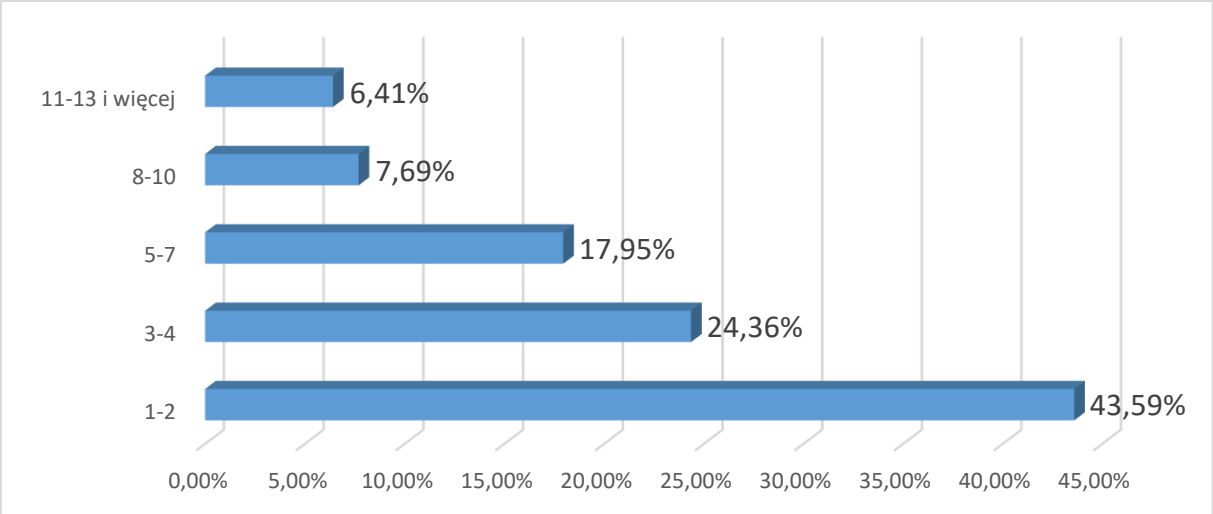

Głównym powodem sięgania po alkohol są preferencje smakowe. Na tę odpowiedź wskazuje 35,90% ankietowanych. W dalszej kolejności wskazywano na: towarzystwo (30,77%), chęć lepszej zabawy (26,92%), bez konkretnego powodu (16,67%), pod wpływem znajomych (15,38%), by zapomnieć o problemach (14,10%), by złagodzić stres (8,97%) oraz, by zmniejszyć objawy kaca (6,41%).

Wyk. 10. Z jakich powodów sięga Pan/i po alkohol?

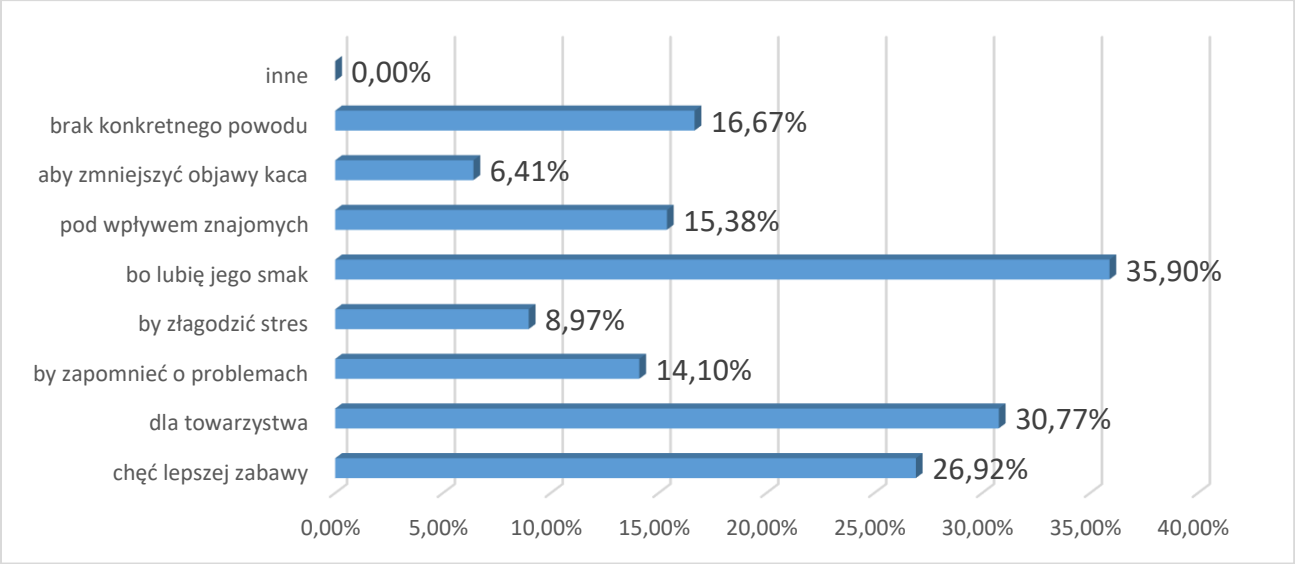

** Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

Ankietowani najczęściej sięgają po alkohol w domu – taką odpowiedź wskazało 55,13% osób oraz u znajomych (37,18%). Rzadziej wskazywano na następujące miejsca: w klubie/ kawiarni/ restauracji (10,26%), na świeżym powietrzu (6,41%) oraz pod sklepem (3,85%).

Wyk. 11. Gdzie najczęściej spożywa Pan/i alkohol?

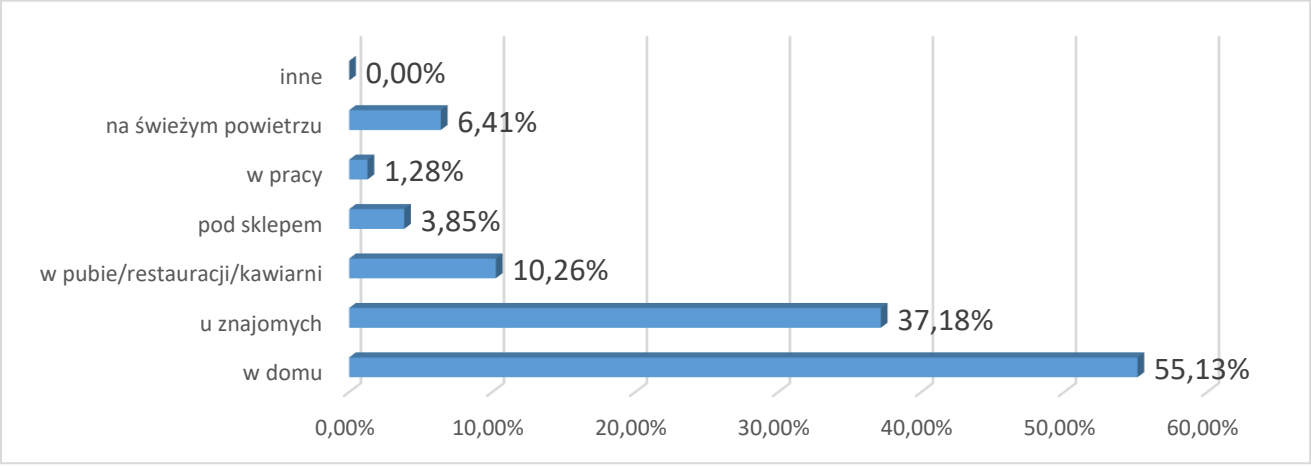

** Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

Spożywanie alkoholu w pracy to zjawisko, które może powodować niebezpieczne konsekwencje nie tylko dla osoby wykonującej swoje obowiązki pod wpływem alkoholu, ale także dla całego zakładu pracy. 11,54% ankietowanych mieszkańców przyznało, iż zdarza im się pracować będąc pod wpływem alkoholu. Wśród tych osób 5,13% robiło to rzadko, 3,85% zdarzało się to czasami, 1,28% często oraz bardzo często.

Wyk. 12. Czy zdarzyło się Panu/i wykonywać obowiązki w pracy pod wpływem alkoholu?

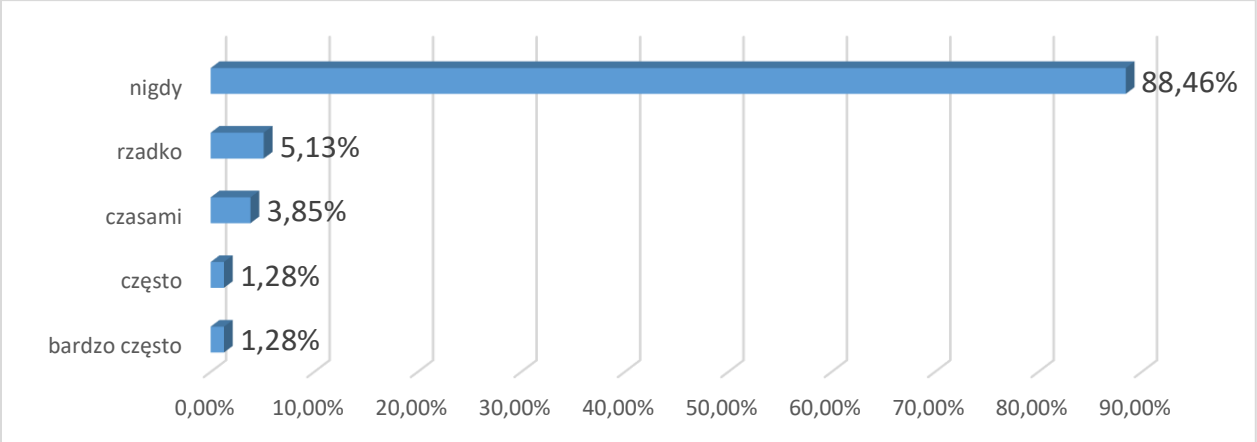

Kolejnym, istotnym problemem związanym ze spożywaniem alkoholu jest problem pijanych kierowców. Celem sprawdzenia jego skali na terenie gminy, ankietowanych zapytano, czy zdarzyło im się kiedyś kierować pojazdem pod wpływem alkoholu. Jak wynika z udzielonych odpowiedzi, taka sytuacja przytrafiła się 10,26% osób, w tym 7,69% – prowadziło w stanie nietrzeźwości jednokrotnie, a 2,56% sporadycznie prowadzi samochód pod wpływem alkoholu.

Wyk. 13. Czy zdarzyło się Panu/i kierować pojazdem pod wpływem alkoholu?

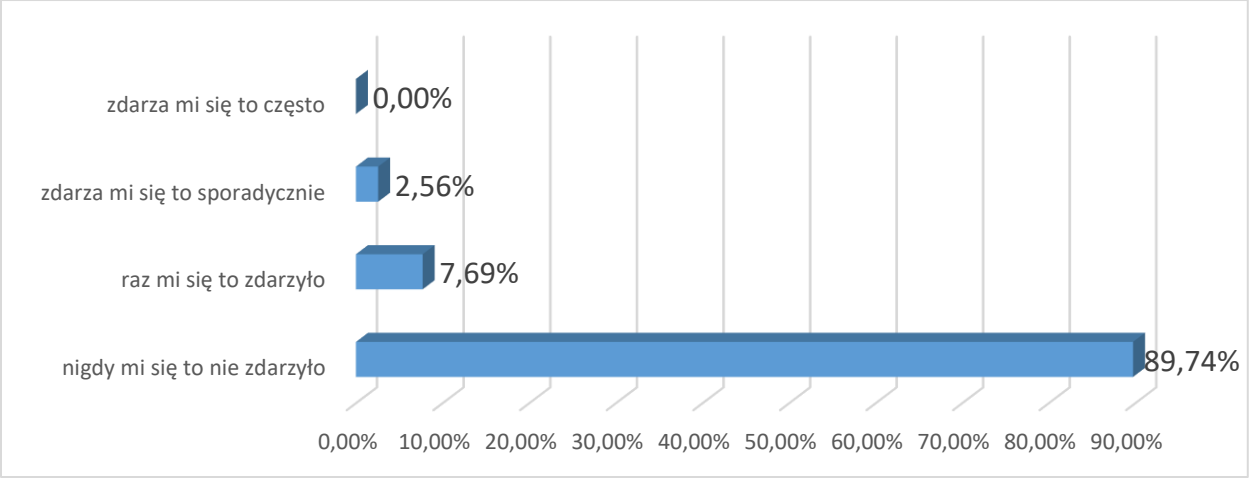

2,56% ankietowanych było kiedykolwiek zatrzymanych za prowadzenie pojazdu w stanie nietrzeźwości. 97,44% ankietowanych nigdy nie zostało zatrzymanych za prowadzenie pojazdu w stanie nietrzeźwości.

Wyk. 14. Czy był Pan/i kiedykolwiek zatrzymany za prowadzenie pojazdu w stanie nietrzeźwości?

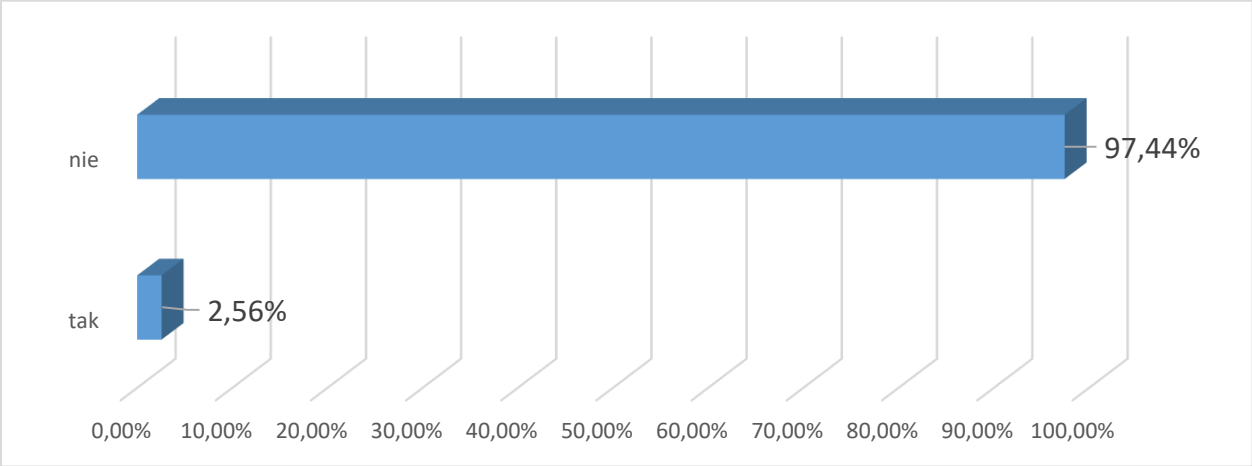

Dodatkowo 22,00% badanych przyznało, iż zdarzyło im się być świadkiem sytuacji, w której ktoś prowadził pojazd pod wpływem alkoholu. 11,00% osób rzadko widywało takie zdarzenie, zaś 5,00% ankietowanych, było czasami świadkiem takiej sytuacji, 4,00% osób widywało takie zdarzenia często, a 2,00% osób bardzo często.

Wyk. 15. Czy zdarzyło się Panu/i być świadkiem sytuacji, w której ktoś prowadził pojazd pod wpływem alkoholu?

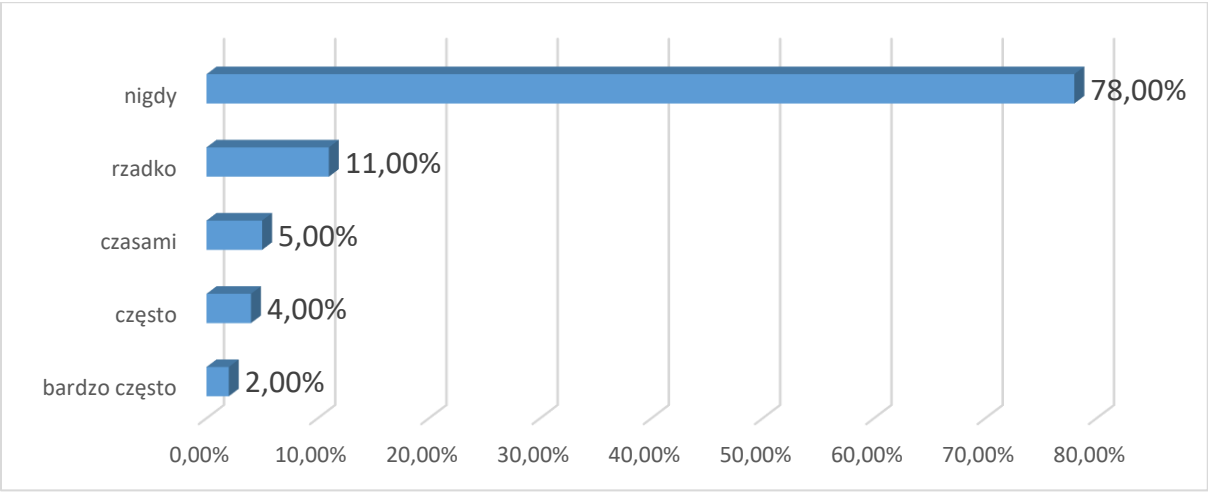

Spożywanie alkoholu przez kobiety w ciąży to kolejny istotny problem. Na uwagę zasługuje fakt, iż większość respondentów uważa, że takie zachowanie ma wpływ na rozwój dziecka (89,00%). Pozostałe osoby nie potrafiły udzielić odpowiedzi na to pytanie (6,00%), a jedynie

5,00% osób twierdzi, iż alkohol nie ma wpływu na rozwój dziecka. Dane te pokazują, iż mieszkańcy w większości posiadają wiedzę dotyczącą szkodliwości spożywania alkoholu w czasie ciąży.

Wyk. 16. Czy według Pana/i picie alkoholu w ciąży ma wpływ na rozwój dziecka?

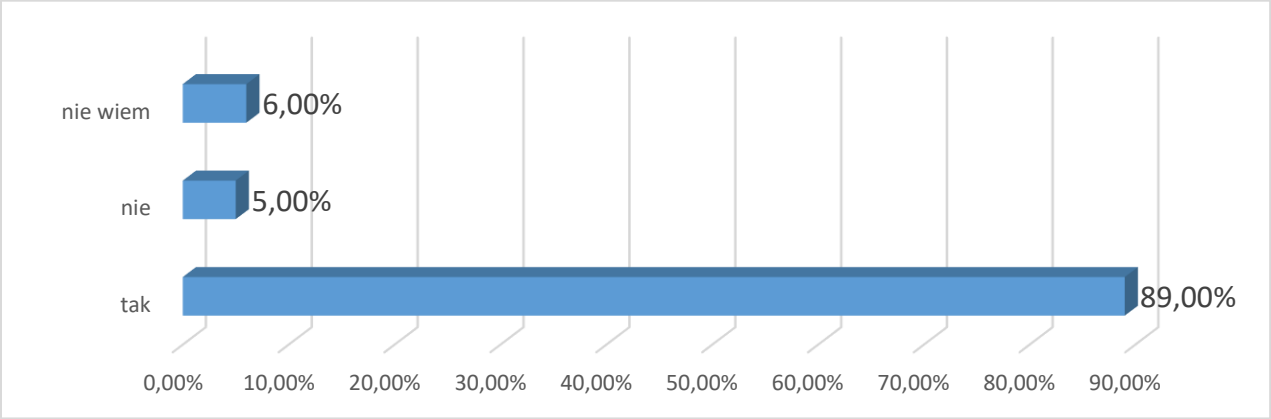

Niestety, aż 16,00% respondentów widziało na terenie Gminy Opatów kobiety w ciąży spożywające alkohol. Takiego zdarzenia nie widziało 76,00% osób, zaś 8,00% nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie.

Wyk. 17. Czy widział/a Pan/i kobiety w ciąży spożywające alkohol na terenie Pana/i miejscowości?

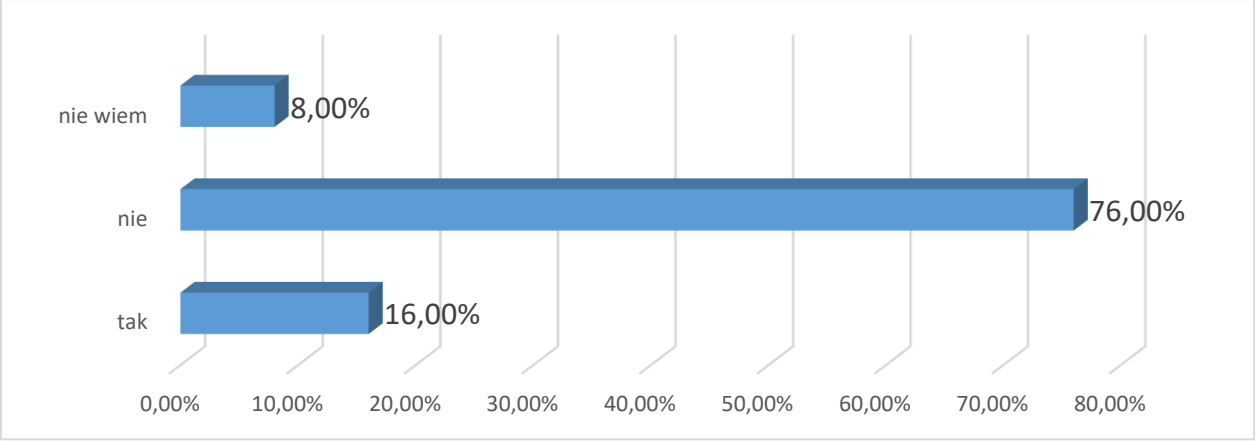

Analizując spożycie alkoholu na przestrzeni ostatnich kilku lat w gminie, można stwierdzić, iż, obecnie pije się tyle samo co kiedyś (37,00% ankietowanych wskazało tę odpowiedź). Zdaniem 33,00% osób obecnie pije się więcej niż dawniej. 8,00% ankietowanych uważa, że obecnie pije się mniej niż kiedyś. 22,00% ankietowanych nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie.

Wyk. 18. Proszę ocenić czy spożycie alkoholu na przestrzeni kilku lat w Pana/i miejscowości.

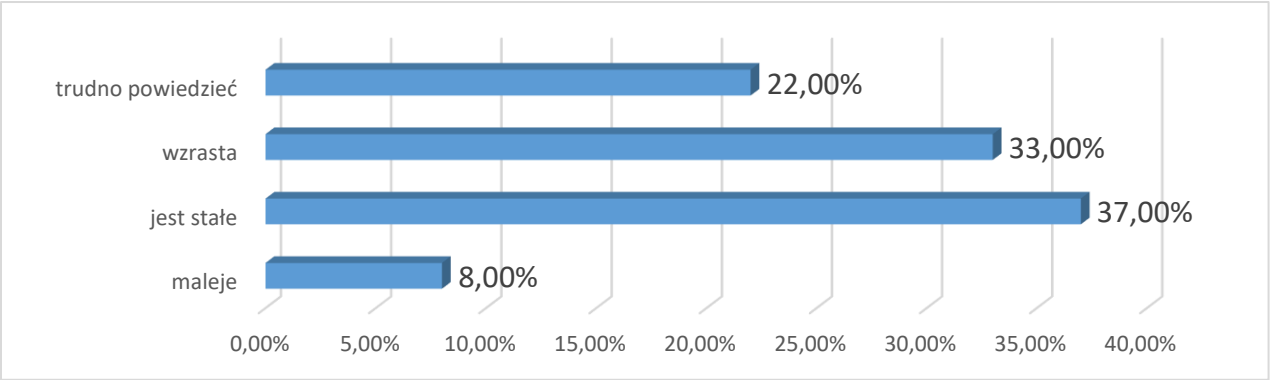

Celem sprawdzenia wiedzy mieszkańców dotyczącej konsekwencji spożywania alkoholu, poproszono ich o ustosunkowanie się do kilku stwierdzeń. Jak wynika z udzielonych odpowiedzi, mieszkańcy w większości posiadają wiedzę dotyczącą alkoholu. Zdają sobie sprawę, iż przychodzenie do pracy na kacu jest czymś niepoprawnym oraz, iż alkohol w piwie wcale nie jest mniej szkodliwy niż ten w wódce. Natomiast aż 51,00% osób uważa, że osoby z problemem alkoholowym piją codziennie, 28,00% sądzi, iż alkoholizm jest dziedziczny. Niepokój budzi także fakt, iż aż 48,00% respondentów uważa, że okazjonalne spożywanie alkoholu nie uzależnia, a 11,00% sądzi, iż alkohol jest dobrym lekarstwem na sen. Dane te pokazują, iż pomimo, że mieszkańcy posiadają podstawową wiedzę na temat alkoholu i konsekwencji jego spożywania to w społeczeństwie nadal krążą tzw. mity, które nie są zgodne z naukową prawdą.

Wyk. 19. Proszę ocenić czy zgadza się Pan/i z poniższymi stwierdzeniami.

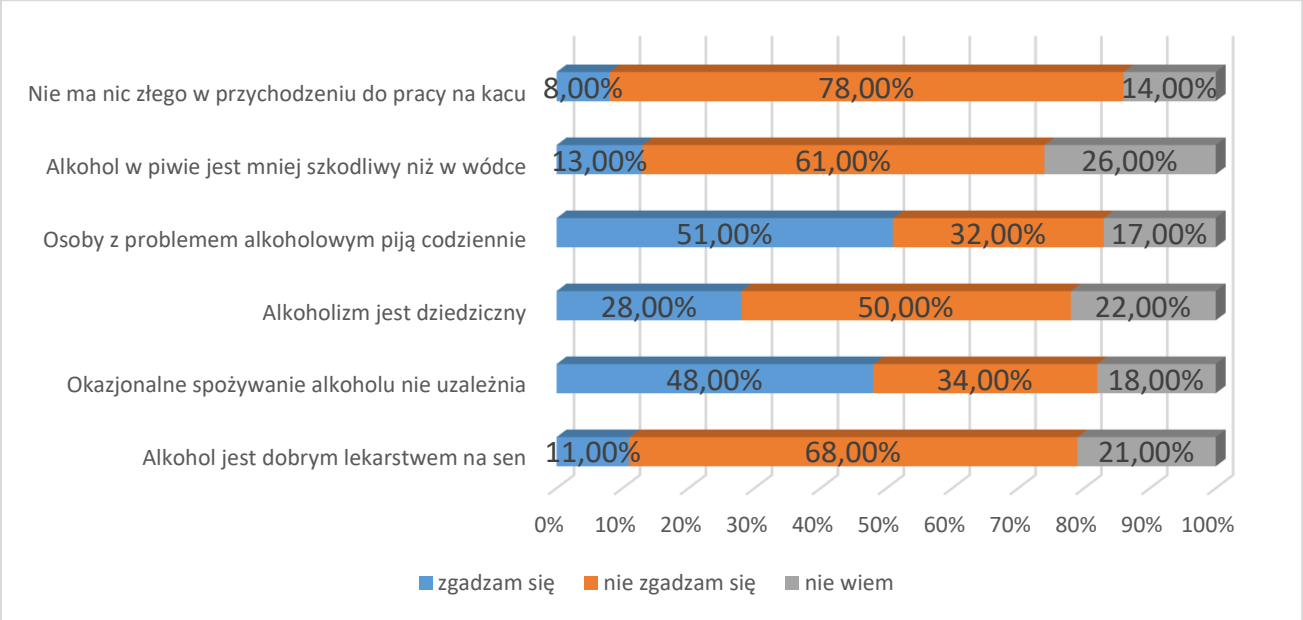

3.3. Problem nikotynowy z perspektywy dorosłych mieszkańców

Kolejny rozdział omawiać będzie problem uzależnień nikotynowych wśród mieszkańców Gminy Opatów.

Jak wynika z udzielonych odpowiedzi, problem nikotynizmu nie jest bardzo powszechny w grupie dorosłych ankietowanych. Do palenia przyznało się 31,00% osób, w tym 22,00% badanych pali codziennie, 2,00% kilka razy w tygodniu, 2,00% kilka razy w miesiącu, a 5,00% osób pali kilka razy w roku.

Wyk. 20. Jak często pali Pan/i papierosy?

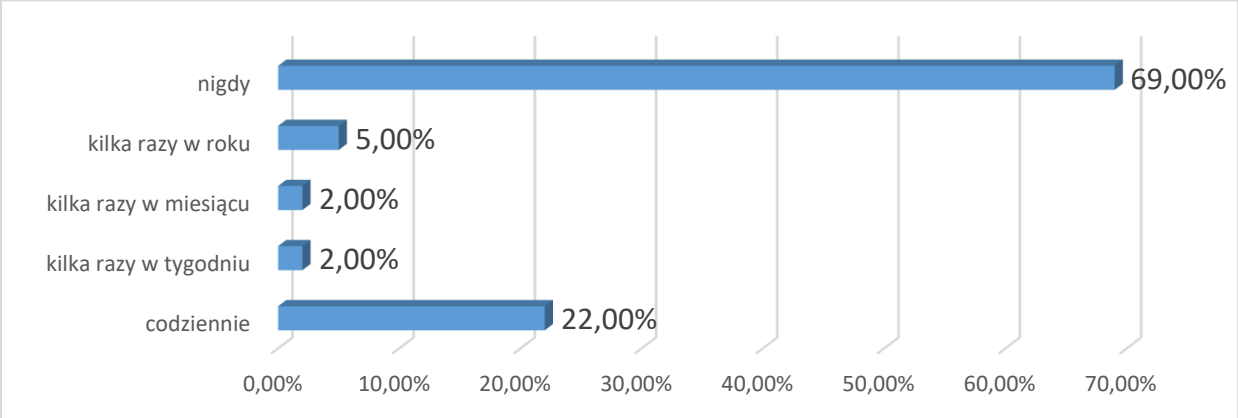

Największa część badanych wypala, tj. 35,48% od 6 do 15 papierosów każdego dnia. 19,35% badanych pali od 16 do 25 papierosów dziennie, 19,35% osób pali dziennie mniej niż 5 papierosów. 9,68% osób nie liczy ile pali, a 16,13% nie pali codziennie.

Wyk. 21. Ile sztuk papierosów dziennie Pan/i wypala?

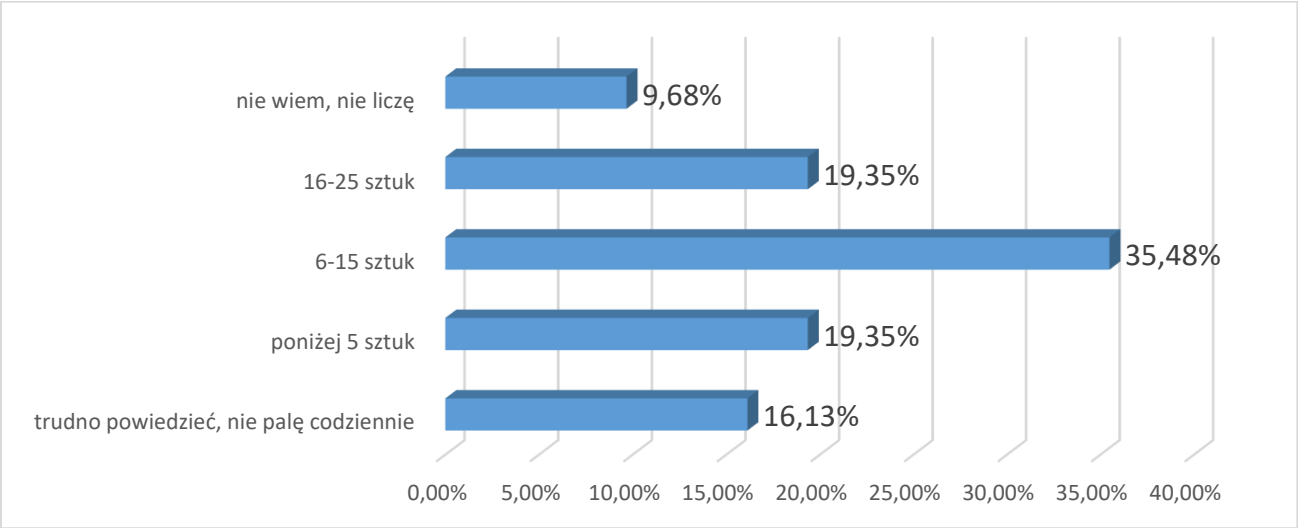

Ankietowani sięgają po papierosy najczęściej dla przyjemności (38,71%) oraz w stresie (35,48%). Rzadziej wskazywano na: przy alkoholu (29,03%), dla towarzystwa (25,81%) oraz ze znudzenia i dla zabicia czasu (16,13%).

Wyk. 22. Kiedy najczęściej sięga Pan/i po papierosa?

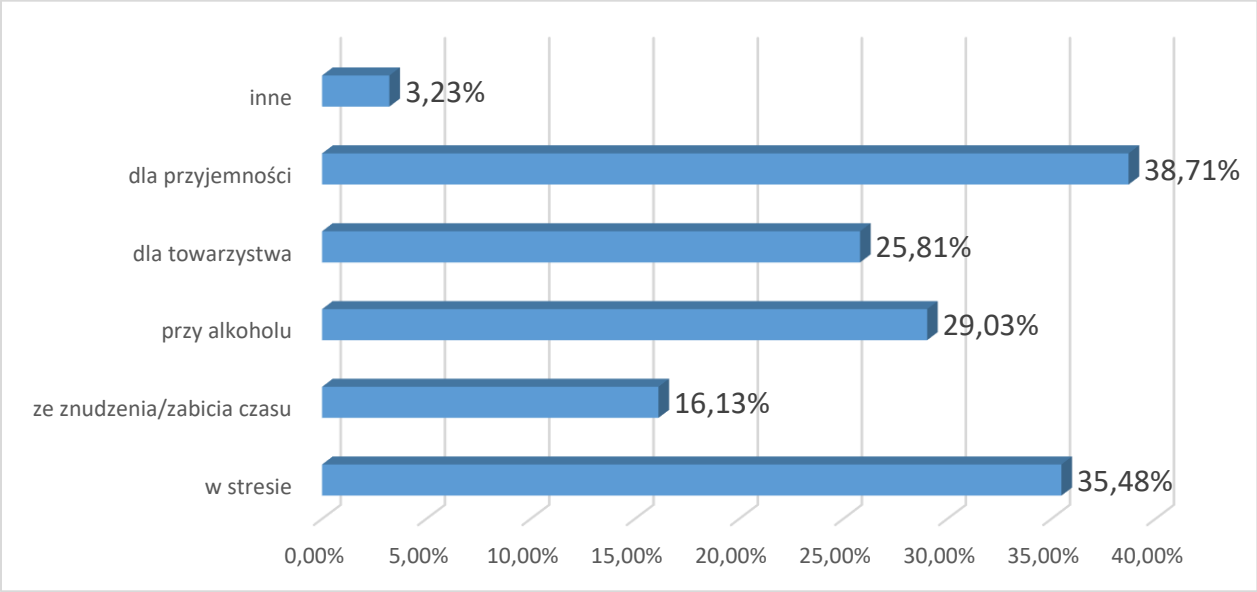

** Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

35,48% ankietowanych mieszkańców przyznało, iż nigdy nie próbowali rzucić palenia. 19,35% respondentów nie próbowało, ale zamierza to zrobić, zaś 25,81% osób próbowało raz, ale im się nie udało. Również 19,35% osób próbowało wiele razy, ale nieskutecznie.

Wyk. 23. Czy próbował Pan/i kiedykolwiek rzucić palenie?

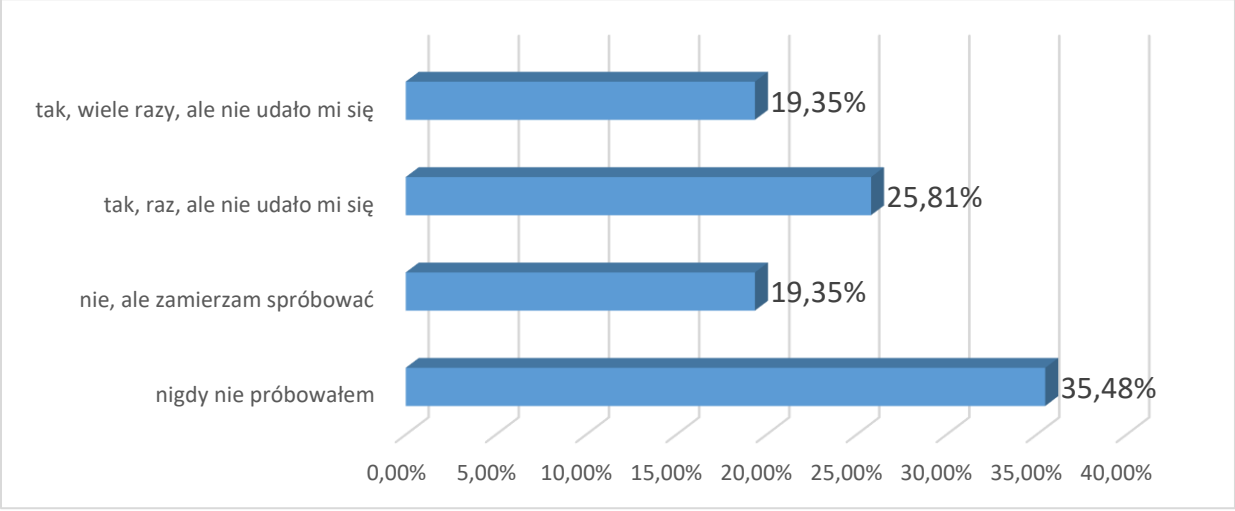

Pomimo, iż mieszkańcy w większości nie podejmują próby rzucenia palenia, to jednak większość osób zdaje sobie sprawę, że palenie papierosów jest bardzo szkodliwe (43,00%) oraz szkodliwe (48,00%). Jedynie 6,00% respondentów sądzi, iż jest to w małym stopniu szkodliwe, a kolejne 3,00% uznaje je za nieszkodliwe.

Wyk. 24. Jak ocenia Pan/i szkodliwość palenia papierosów dla zdrowia?

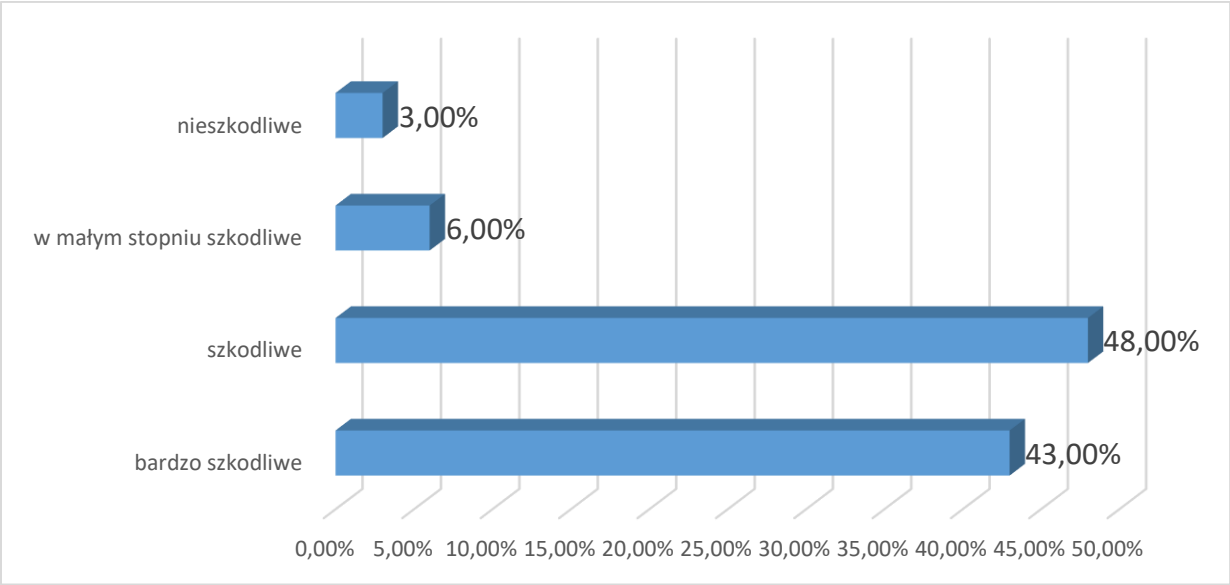

3.4. Problem narkotykowy z perspektywy dorosłych mieszkańców

Kolejną analizowaną kwestią, był problem uzależnień od substancji psychoaktywnych. Jego celem było oszacowanie skali problemu w Gminie Opatów oraz sprawdzenie wiedzy mieszkańców na temat narkotyków i dopalaczy oraz sprawdzenie dostępności tych substancji w gminie.

Do zażywania substancji psychoaktywnych przyznało się 9,00% ankietowanych. Osoby, które sięgały po te substancje deklarowały, iż zażywały je kilka razy w roku (2,00%), jednokrotnie – taką odpowiedź wskazało 3,00% osób. 2,00% ankietowanych zażywa narkotyki kilka razy w miesiącu, a kolejny 1,00% zażywa te substancje raz w miesiącu oraz 1,00% osób raz w tygodniu.

Wyk. 25. Jak często zażywa Pan/i środki psychoaktywne (narkotyki, dopalacze)?

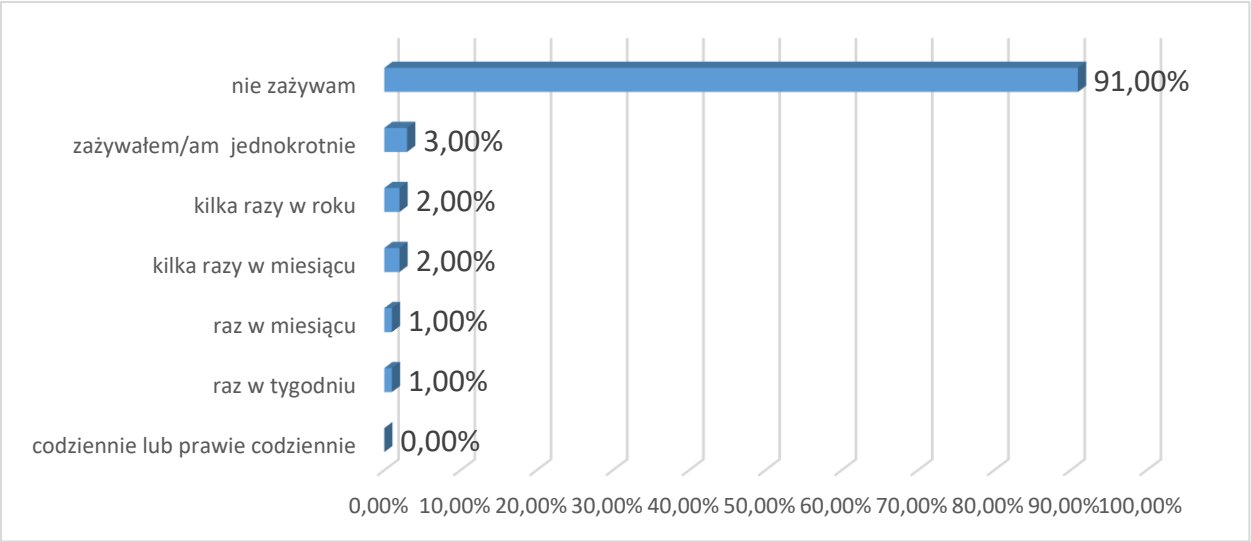

Mieszkańcy, którzy mieli kontakt z narkotykami przyznali, iż zażywali marihuanę (77,78%) oraz: dopalacze (22,22%), ekstazy (22,22%), leki (11,11%), sterydy (11,11%), amfetaminę (11,11%) oraz środki nasenne (11,11%). Żaden z mieszkańców nie sięgał natomiast po pozostałe substancje.

Wyk. 26. Proszę zaznaczyć na poniższej liście, które substancje psychoaktywne stosował/a Pan/i?

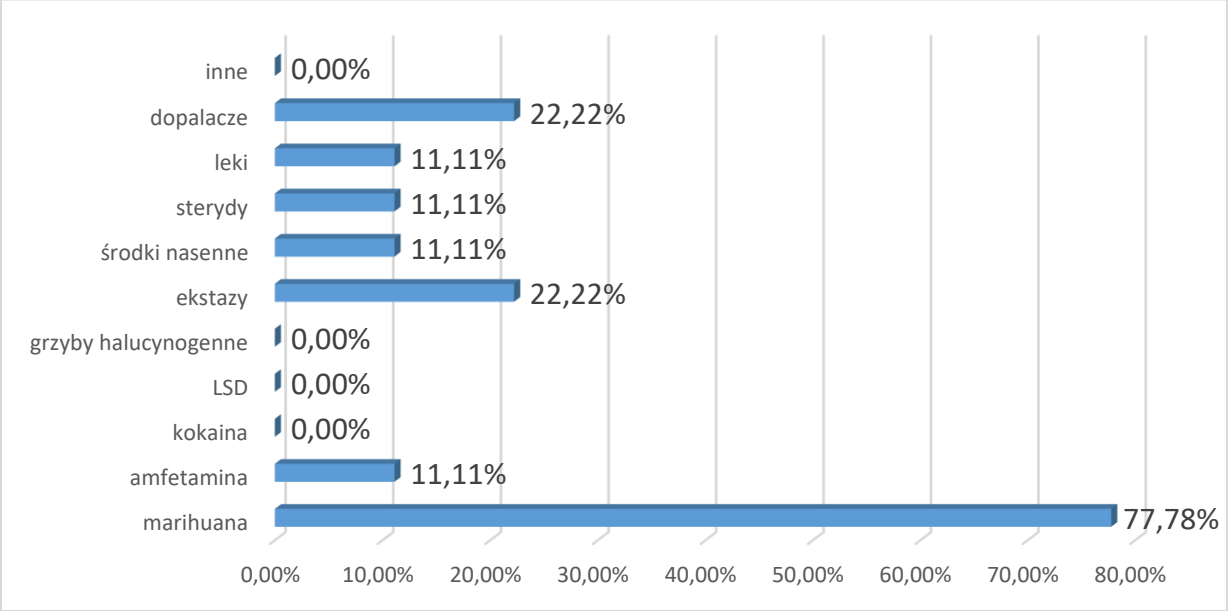

** Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

Głównym powodem sięgania po substancje psychoaktywne jest ciekawość (55,56%), towarzystwo (44,44%) oraz chęć lepszej zabawy (44,44%). Rzadziej wskazywano na: wpływ znajomych (33,33%), próbę złagodzenia stresu (11,11%) oraz chęć zapomnienia o problemach (11,11%).

Wyk. 27. Z jakich powodów sięgnął/ęła Pan/i po wyżej wymienione substancje psychoaktywne?

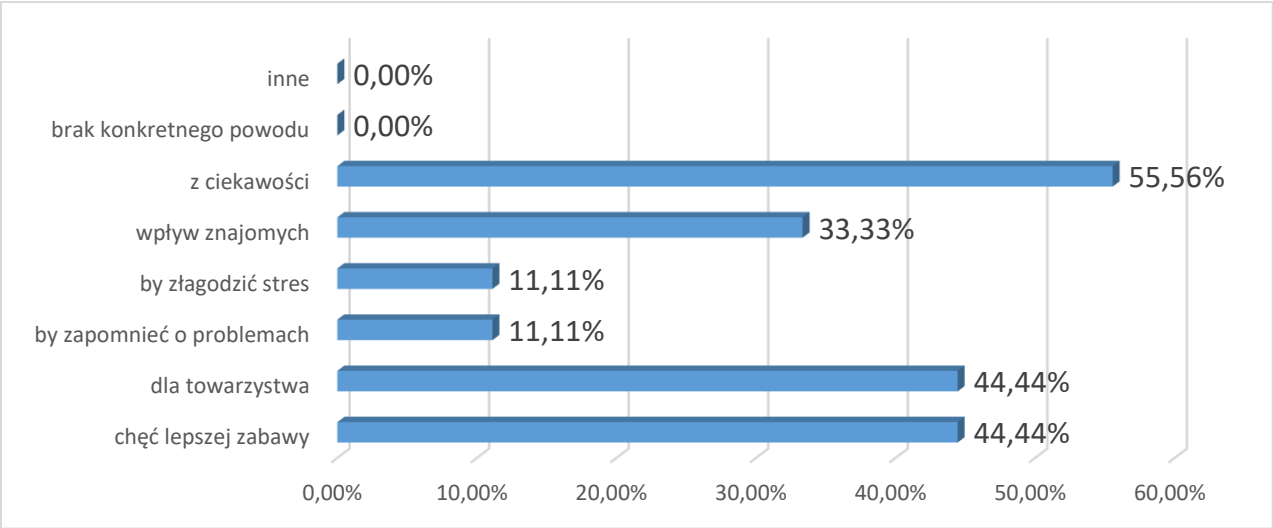

** Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

Następnie ankietowanych poproszono o ocenę możliwości pozyskania narkotyków w Gminie Opatów. 53,00% osób nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie. W opinii 16,00% ankietowanych jest to coś łatwego, zdaniem 19,00% osób narkotyki są trudno dostępne w gminie, a dla 12,00% badanych są całkowicie niedostępne.

Wyk. 28. Jak ocenia Pan/ i możliwość pozyskania narkotyków na terenie Pana/i miejscowości?

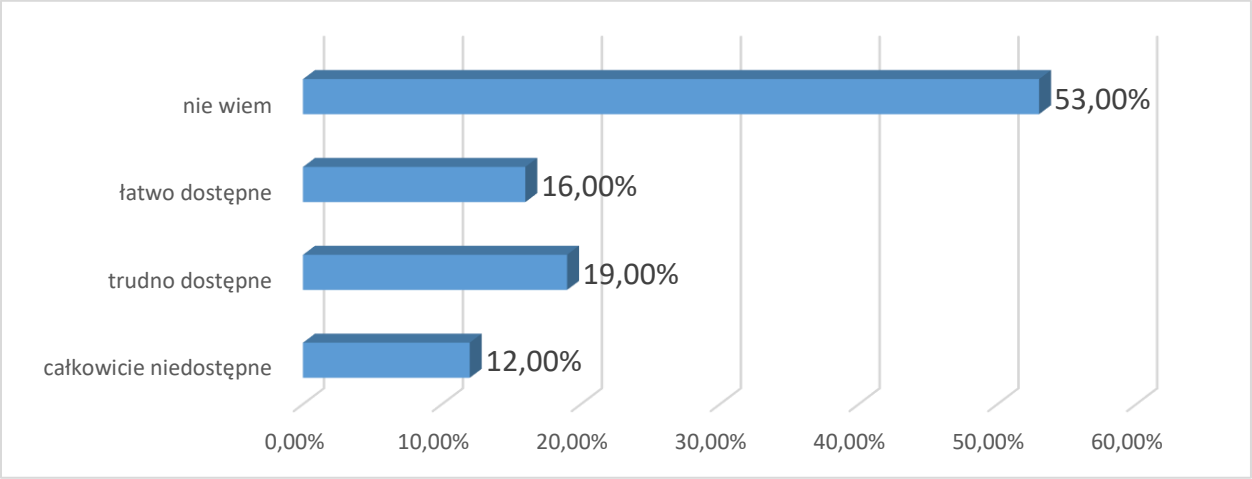

Również w przypadku dostępności dopalaczy większość ankietowanych nie wie, czy można zdobyć dopalacze na terenie gminy. Taką odpowiedź wskazało 62,00% osób. W opinii 12,00% osób są one łatwo dostępne, natomiast 16,00% osób uważa, że są one trudno dostępne, a w opinii co dziesiątego ankietowanego są one całkowicie niedostępne.

Wyk. 29. Jak ocenia Pan/i możliwość pozyskania dopalaczy na terenie Pana/i miejscowości?

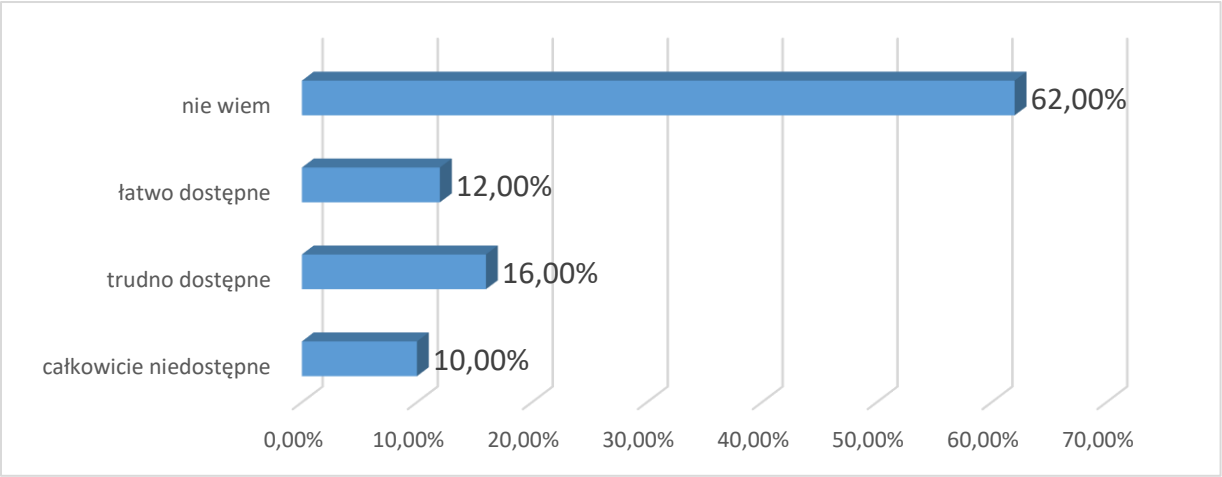

Większość ankietowanych nie zna miejsc w gminie, gdzie można kupić narkotyki lub dopalacze – takiej odpowiedzi udzieliło 91,00% badanych. 6,00% osób zna konkretną osobę, u której można kupić narkotyki lub dopalacze. Natomiast 2,00% osób uważa, że można je zdobyć w centrum miejscowości, a po 1,00% badanych wskazało na osiedle i dyskotekę.

Wyk. 30. Czy zna Pan/i miejsca w swojej miejscowości gdzie można zakupić narkotyki lub dopalacze?

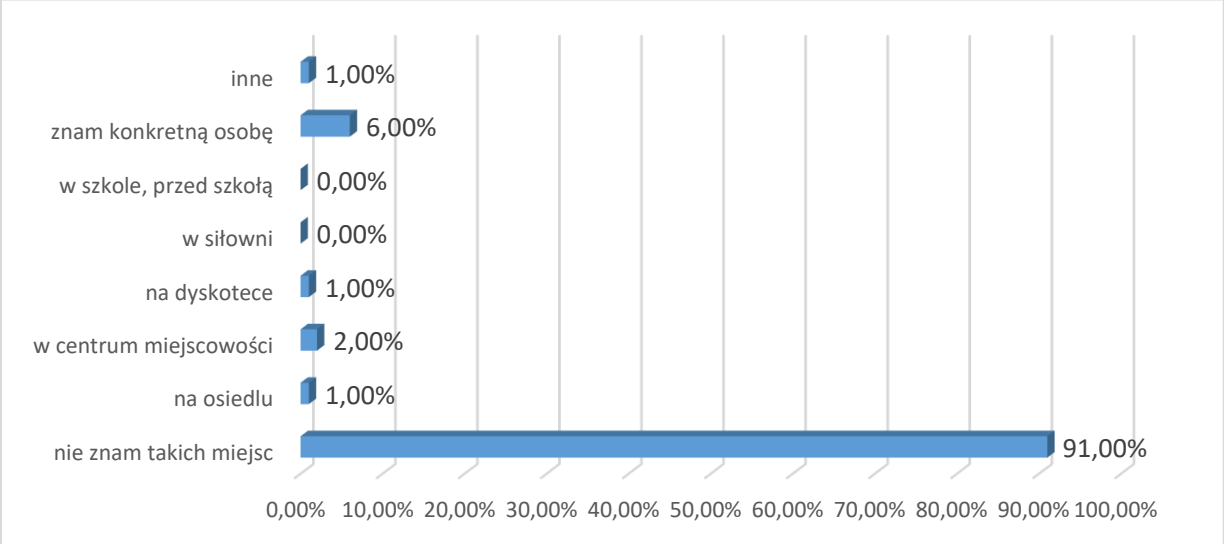

** Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

Mieszkańców poproszono również o ustosunkowanie się do kilku stwierdzeń. Jak wynika z udzielonych odpowiedzi, ankietowani uważają, że dopalacze nie są bezpieczniejszą formą narkotyków (79,00%) oraz, iż przychodzenie do pracy pod wpływem narkotyków to coś złego (86,00%). Sądzą oni także, iż narkotyki nie są bezpieczne bez względu, na to czy używa się ich odpowiednio (69,00%), a także, iż okazjonalne zażywanie narkotyków także może prowadzić do uzależnień (61,00%). Natomiast 11,00% osób uważa, że marihuana nie powinna być klasyfikowana jako narkotyk, zaś 58,00% osób jest przeciwnego zdania. Pokazuje to, iż mieszkańcy nie zawsze zdają sobie sprawę, iż marihuana to również jest narkotyk, który powoduje uzależnienia i niebezpieczne konsekwencje dla zdrowia.

Wyk. 31. Proszę ocenić czy zgadza się Pan/i z poniższymi stwierdzeniami.

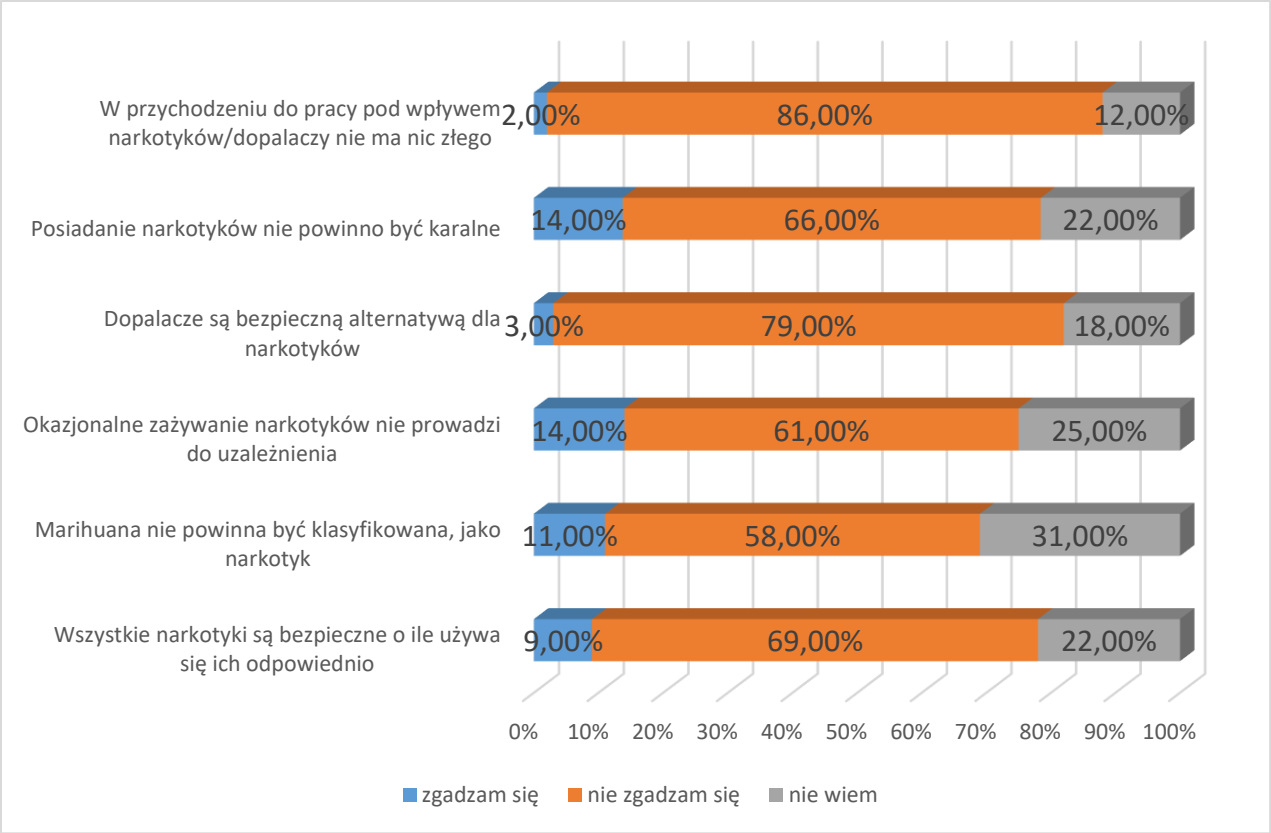

Głównym źródłem wiedzy dotyczącej konsekwencji nadużywania substancji psychoaktywnych jest dla mieszkańców: telewizja i Internet (42,00%). W dalszej kolejności wskazywali oni na: prasę (18,00%), znajomych (14,00%), rodzinę (11,00%), lekarza (11,00%), uczelnię (9,00%) oraz pracę (8,00%). 19,00% osób nie czerpie wiedzy na ten temat z żadnych źródeł.

Wyk. 32. Skąd czerpie Pan/i informacje o konsekwencjach nadużywania substancji psychoaktywnych?

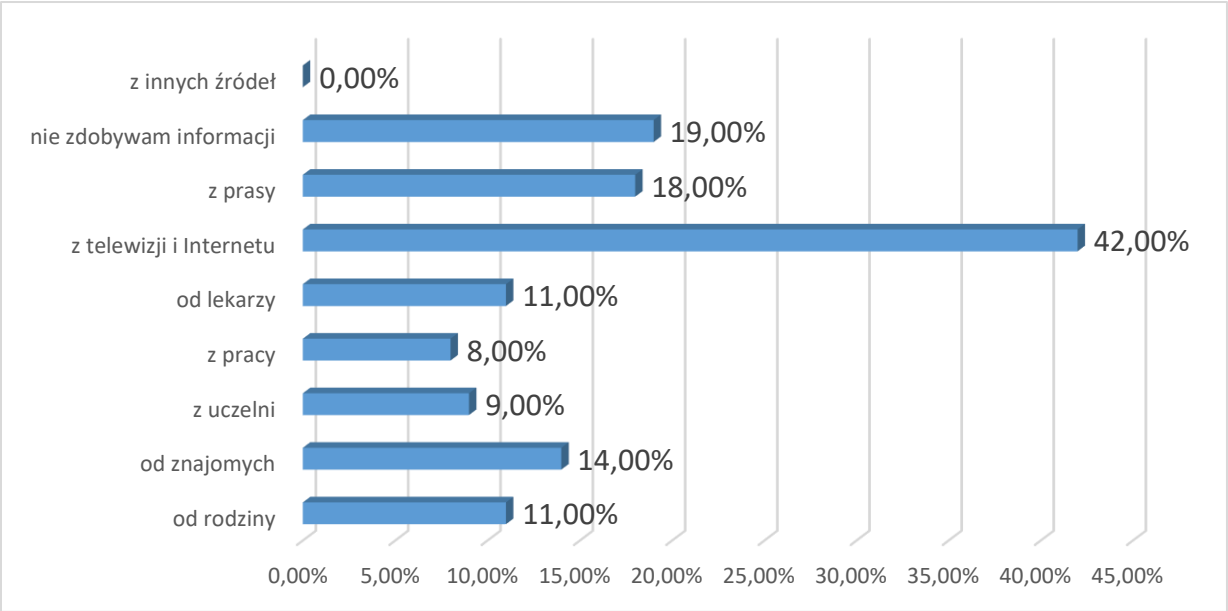

** Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

3.5. Problem przemocowy z perspektywy dorosłych mieszkańców

Problem przemocowy to kolejne zagadnienie poruszane w niniejszej diagnozie. Ma on na celu nie tylko oszacowanie liczby rodzin zagrożonych przemocą domową, ale także sprawdzenie czy mieszkańcy wiedzą, czym jest przemoc i jakie zachowania klasyfikują jako zachowania przemocowe.

Ankietowani mieli za zadanie wskazać zachowania, które ich zdaniem można uznać za akt przemocy. Respondenci najczęściej wskazywali na: bicie (93,00%), całowanie, dotykanie wbrew woli (84,00%), zmuszanie do oddawania pieniędzy (79,00%), zmuszanie do oglądania pornografii (72,00%), spoliczkowanie (68,00%), grożenie, straszenie (58,00%), kradzież pieniędzy lub innej własności (42,00%), okazywanie braku szacunku (18,00%), krytykowanie wyglądu (17,00%), podszywanie się w Internecie (16,00%) oraz nie opiekowanie się kimś kto wymaga opieki (12,00%).

Wyk. 33. Które z wymienionych poniżej sytuacji są Twoim zdaniem aktem przemocy?

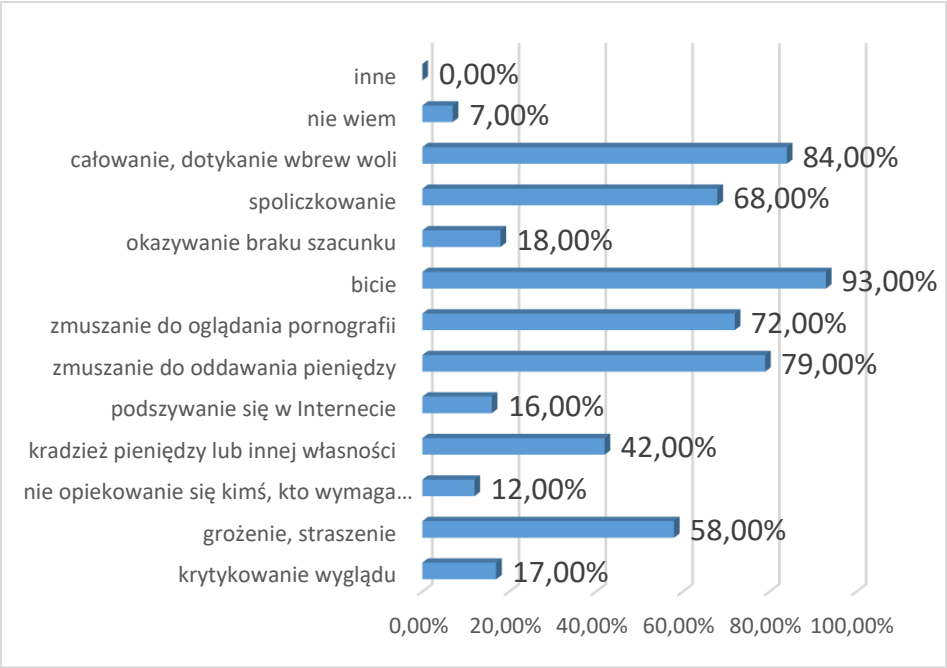

** Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

Warto zwrócić uwagę na fakt, iż aż 25,00% osób zna kogoś kto jest osobą doświadczającą przemocy w swoim domu. 71,00% ankietowanych nie zna takich osób, zaś 4,00% respondentów nie potrafił udzielić odpowiedzi na to pytanie.

Wyk. 34. Czy zna Pan/i kogoś w swoim otoczeniu, kto jest osobą doświadczającą przemocy w swoim domu?

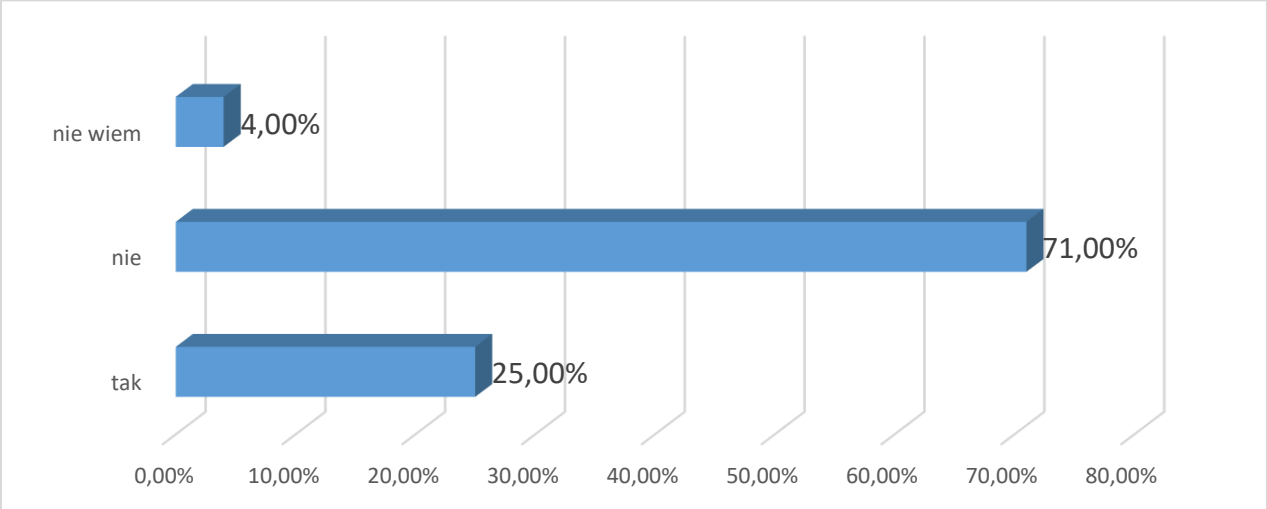

Respondenci uważają, że przemoc domowa związana jest głównie z piciem alkoholu – taką odpowiedź wskazało 78,00% osób. W dalszej kolejności wskazywano na: wykluczenie

społeczne (37,00%), zażywanie narkotyków (41,00%), zażywanie dopalaczy (29,00%), choroby (22,00%) oraz zażywaniem leków (15,00%).

Wyk. 35. Czy Pana/i zdaniem problem przemocy domowej związany jest z:

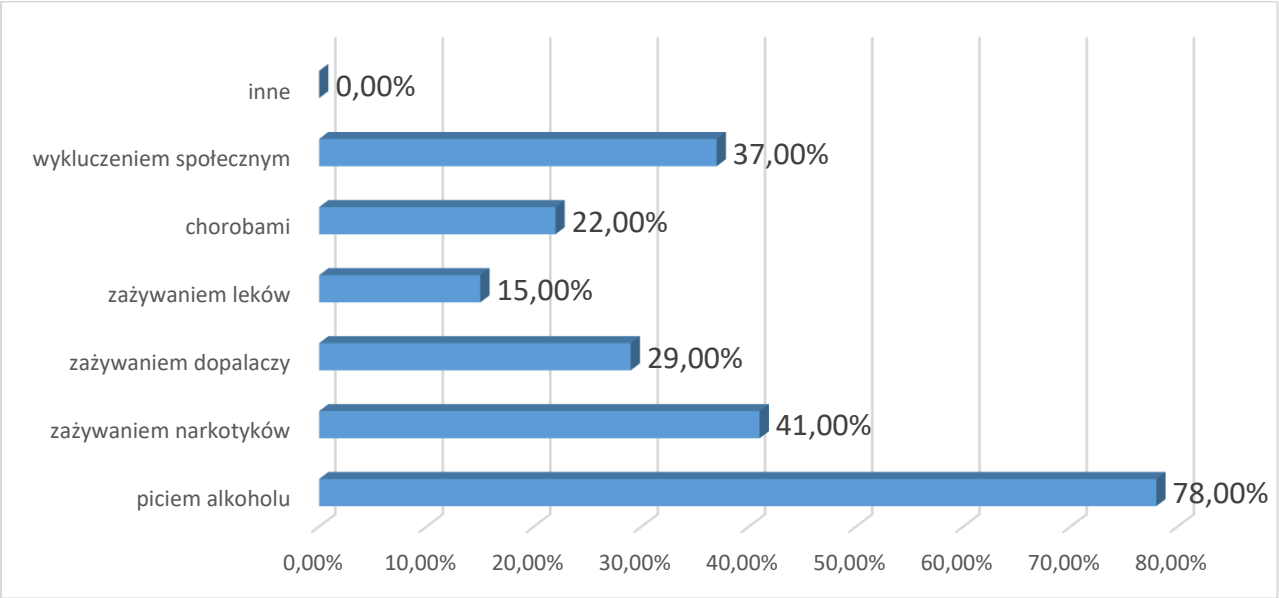

** Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

Niepokój budzi fakt, iż aż 22,00% badanych przyznało, iż doświadczyli przemocy domowej.

Wyk. 36. Czy zdarzyło się Panu/i doświadczyć przemocy?

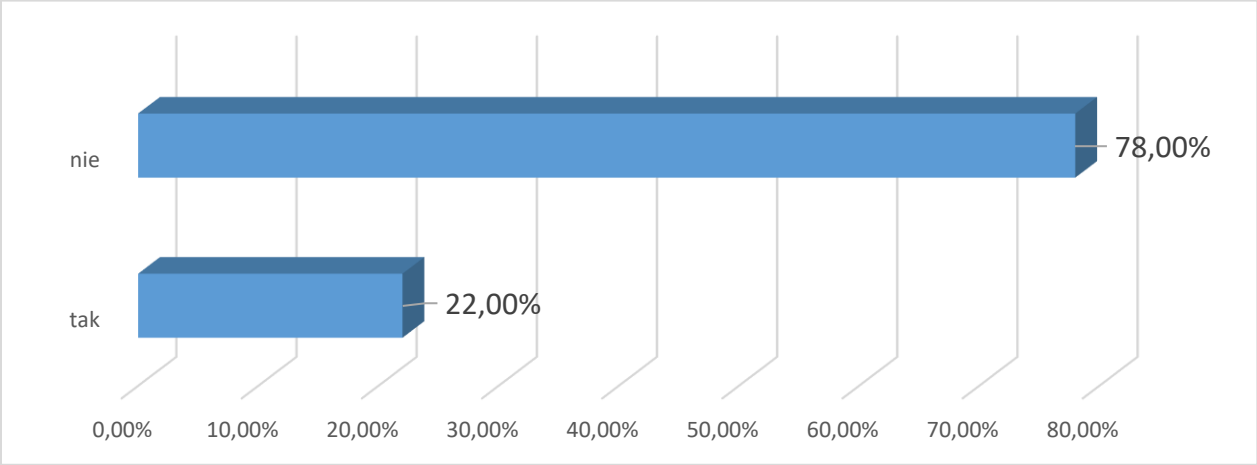

Osoby te doświadczały przemocy psychicznej (68,18%) oraz przemocy fizycznej (50,00%), a także przemocy ekonomicznej (13,64%) oraz przemocy seksualnej (4,55%).

Wyk. 37. Jakiego rodzaju przemocy Pan/i doznała?

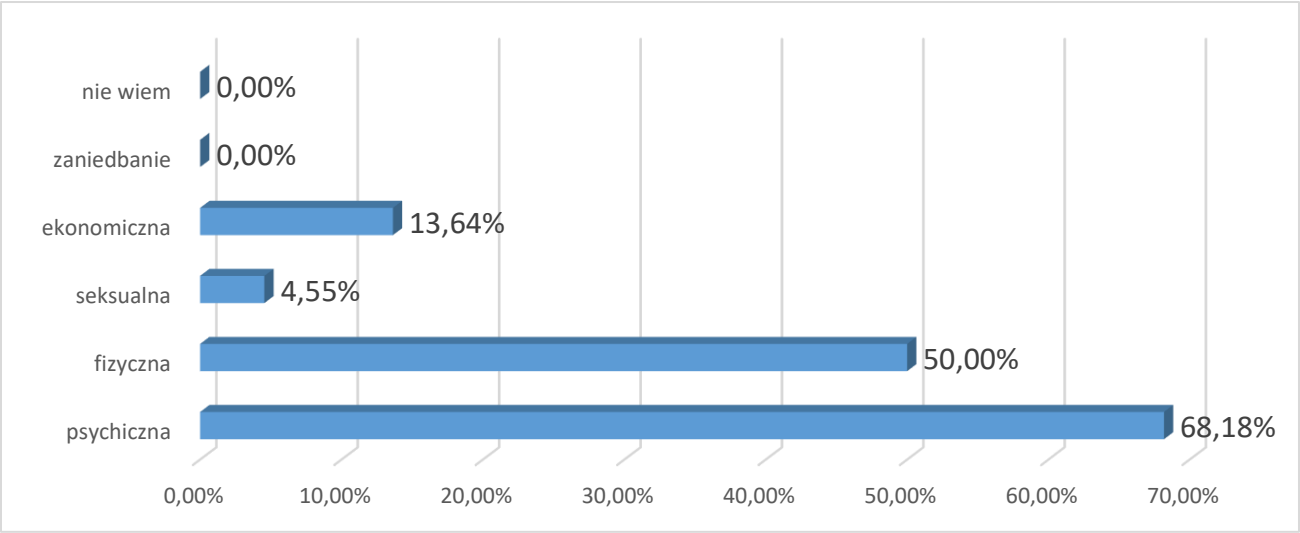

** Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

Osobami stosującymi przemoc wobec ankietowanych, byli głównie partner lub partnerka (50,00%), tata (18,18%), dziecko/dzieci (18,18%), brat (13,64%), mama (4,55%), siostra (4,55%) oraz inne osoby, między innymi: przełożony i ojczym (13,64%).

Wyk. 38. Kto stosował wobec Pana/i przemoc?

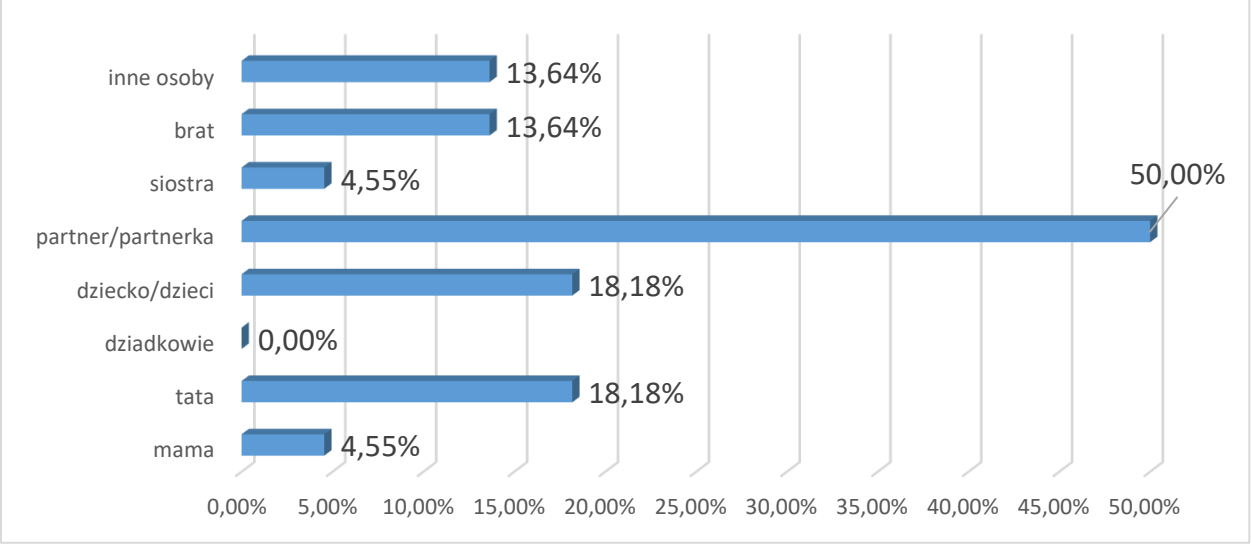

** Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

12,00% ankietowanych mieszkańców stosowało przemocy wobec innych osób.

Wyk. 39. Czy kiedykolwiek doszło do sytuacji gdzie zastosował/a Pan/i zachowania przemocowe wobec drugiej osoby?

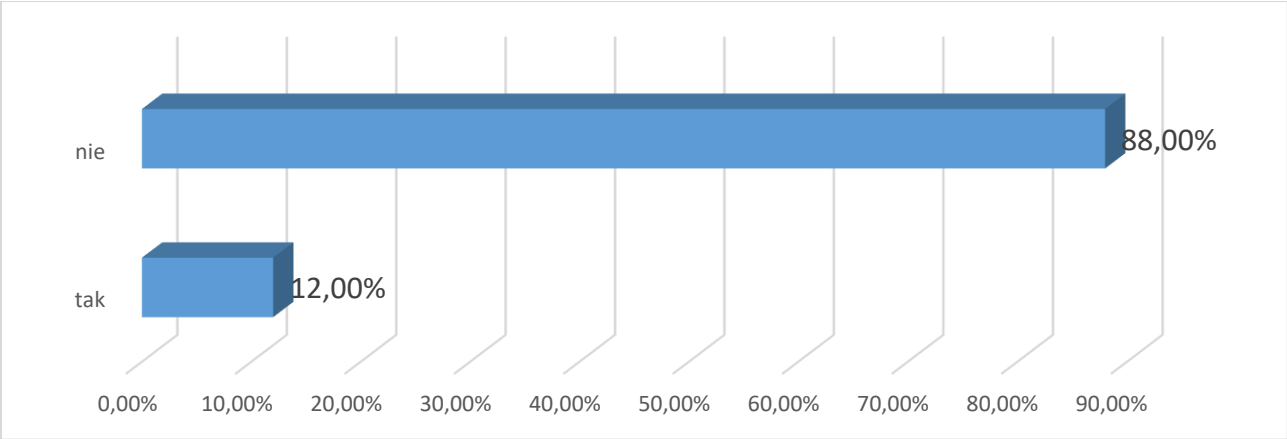

Osoby te stosowały przemoc fizyczną (66,67%), przemoc psychiczną (50,00%), a także przemoc ekonomiczną (8,33%).

Wyk. 40. Jakiego rodzaju zastosował Pan/i przemoc?

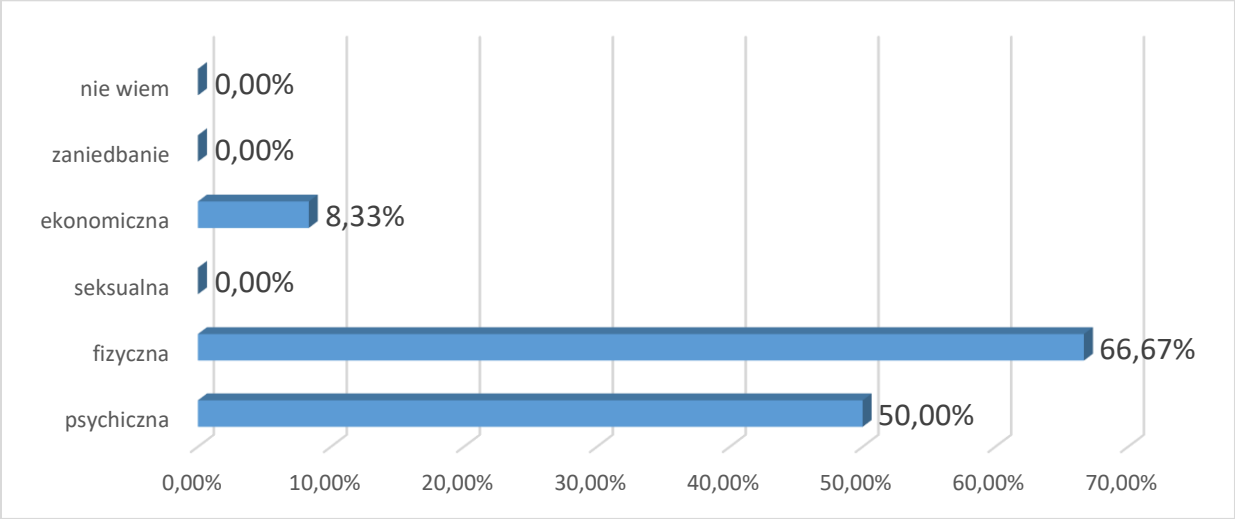

** Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

Ankietowani stosowali przemoc wobec: partnera/partnerki (41,67%), dziecka/dzieci (33,33%), rodzeństwa (25,00%) oraz rodziców (16,67%).

Wyk. 41. W stosunku do kogo zastosowałeś zachowanie przemocowe?

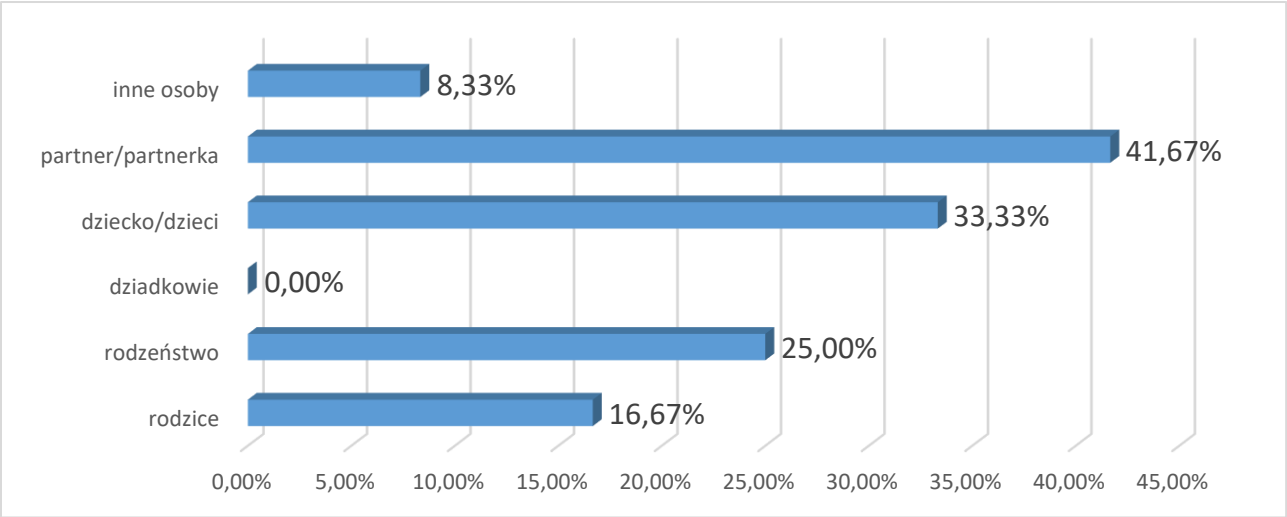

** Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

Dodatkowo osoby te przyznały, iż stosując przemoc nie byli oni pod wpływem żadnych środków psychoaktywnych (75,00%). Natomiast 25,00% osób było pod wpływem alkoholu.

Wyk. 42. Stosując przemoc był/a Pan/i pod wpływem wymienionych środków psychoaktywnych?

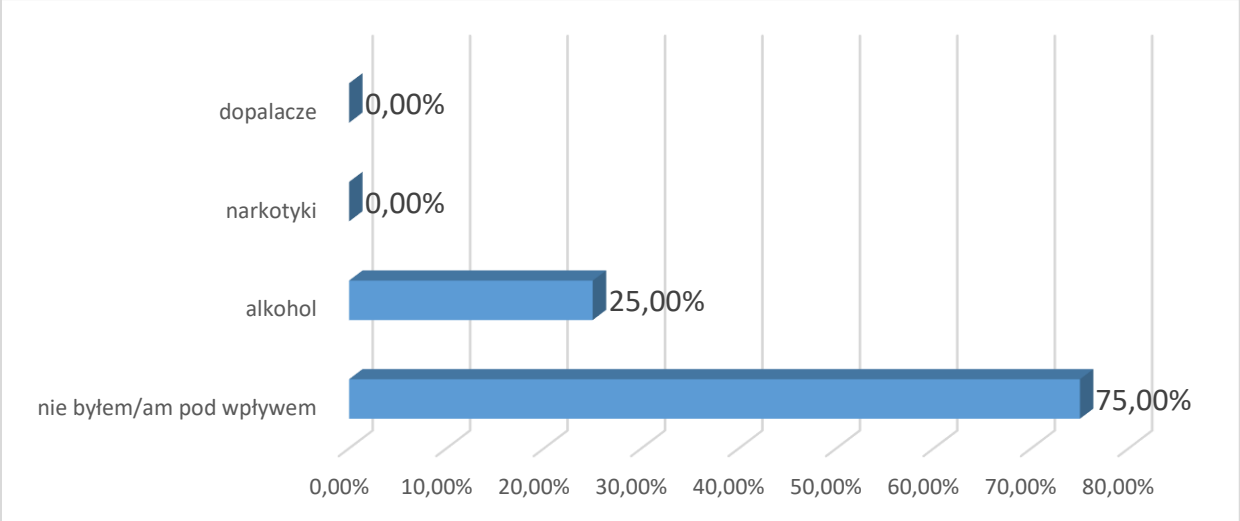

** Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

Niepokój budzi fakt, iż jedynie 76,00% mieszkańców uważa, że nie istnieją okoliczności usprawiedliwiające stosowanie przemocy. Z tą opinią nie zgodziło się 11,00% badanych, zaś, aż 13,00% osób nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie, co wskazuje, iż te osoby mogą nie posiadać wiedzy na ten temat.

Wyk. 43. Czy Pana/i zdaniem istnieją okoliczności usprawiedliwiające stosowanie przemocy?

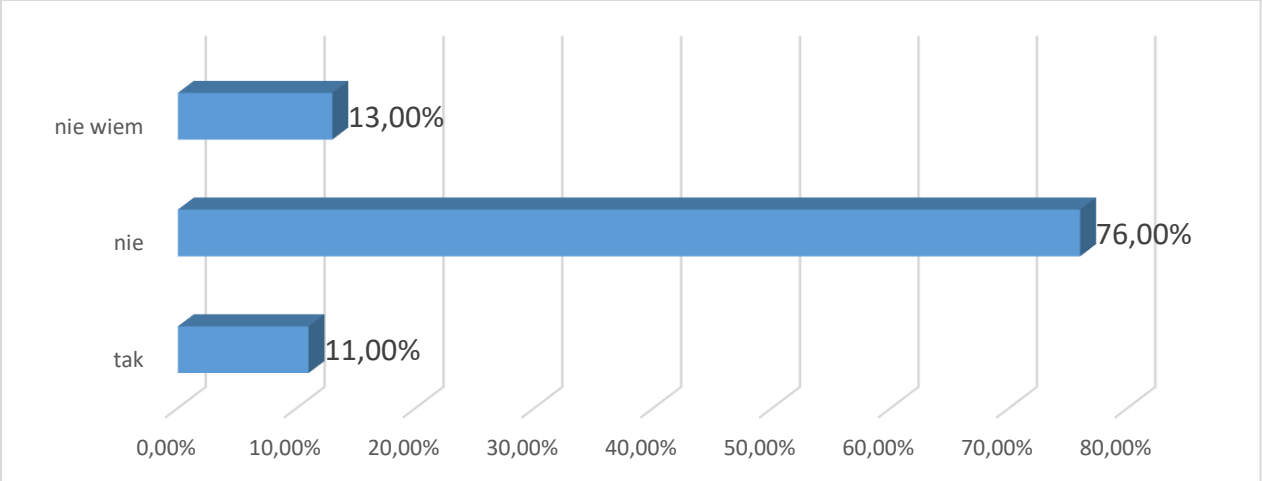

Ponad połowa badanych osób uważa, że stosowanie kar fizycznych w stosunku do dzieci nie jest dobrą metodą wychowawczą (69,00%). Przeciwnego zdania było 14,00% mieszkańców. 17,00% osób nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie.

Wyk. 44. Czy Pana/i zdaniem stosowanie kar fizycznych w stosunku do dzieci jest dobrą metodą wychowawczą?

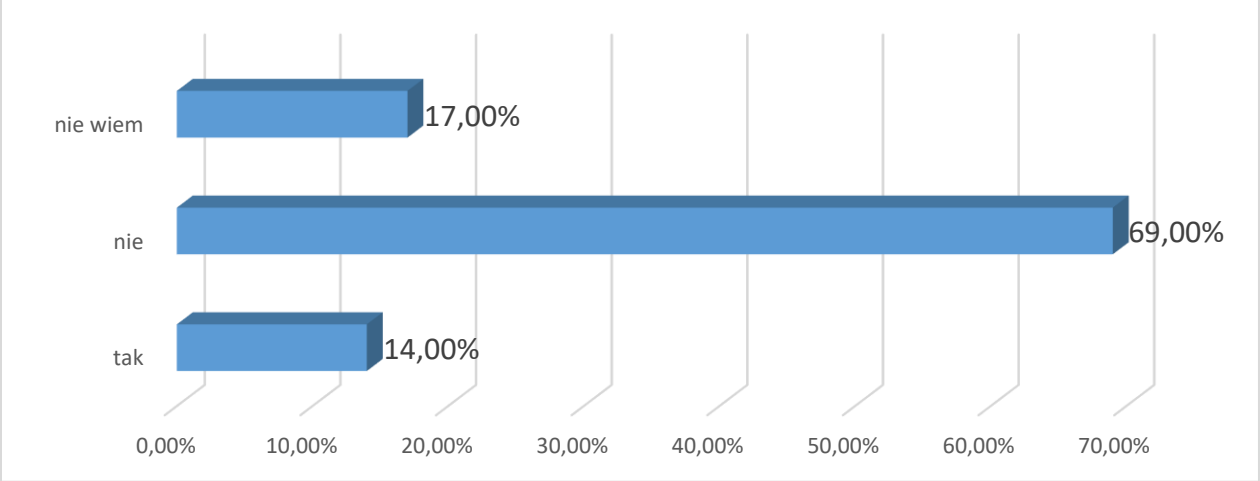

3.6. Gmina wobec problemów społecznych – opinia mieszkańców

Niniejszy rozdział poświęcony będzie działaniom profilaktycznym prowadzonym przez gminę.

W dalszej kolejności poproszono mieszkańców o wskazanie instytucji, w której można uzyskać pomoc w przypadku problemów związanych z występowaniem przemocy. W opinii większości mieszkańców w przypadku problemów można uzyskać pomoc na: Policji (41,00%), u rodziny (28,00%), w Ośrodku Pomocy Społecznej (27,00%), w Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (24,00%), u lekarza (18,00%), u znajomych (18,00%), za pomocą telefonu zaufania (16,00%), w Ośrodku Interwencji Kryzysowej (10,00%), w punkcie konsultacyjnym (9,00%), w Zespole Interdyscyplinarnym (8,00%). Warto zwrócić uwagę na fakt, iż 21,00% osób próbowałoby radzić sobie samodzielnie, zaś 29,00% szukałoby pomocy w Internecie. Natomiast 12,00% osób nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie, co wskazuje, iż osoby te nie wiedzą, gdzie mogą się udać z prośbą o pomoc.

Wyk. 45. Do kogo zwróciłby się Pan/i o pomoc w razie problemu uzależnień lub/i przemocy w rodzinie?

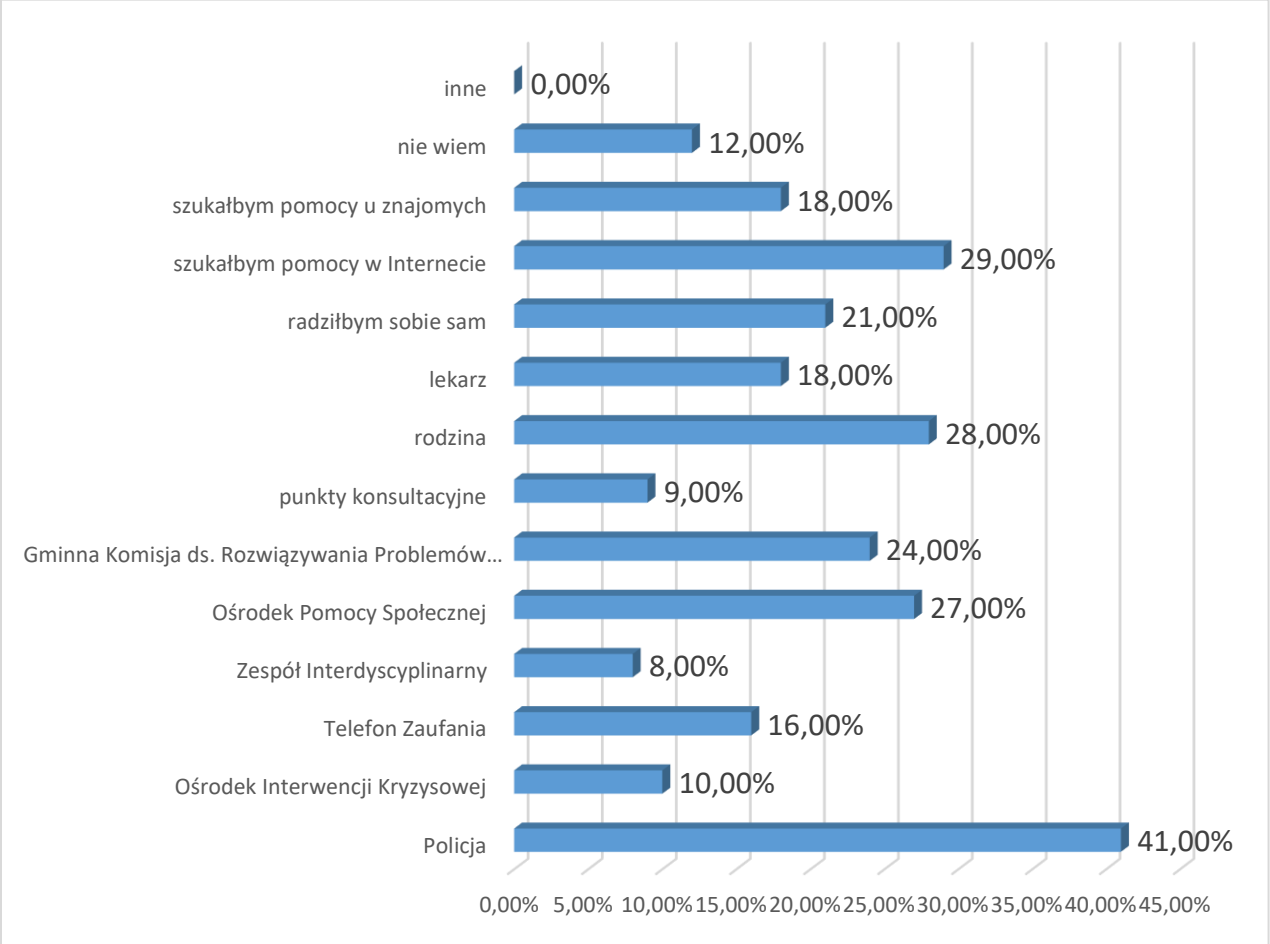

** Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

Ankietowanych poproszono o ocenę działań profilaktycznych prowadzonych przez władze gminy. Jak wynika z udzielonych odpowiedzi 38,00% osób ocenia je dostatecznie, 18,00% dobrze, 10,00% bardzo dobrze, a kolejne 11,00% ocenia je niedostatecznie. 19,00% osób wskazało odpowiedź „trudno powiedzieć", a 4,00% osób zaznaczyło odpowiedź „nie wiem".

Wyk. 46. Jak ocenia Pan/i stopień zaangażowania władz lokalnych, związanych z rozwiązywaniem problemów społecznych mieszkańców?

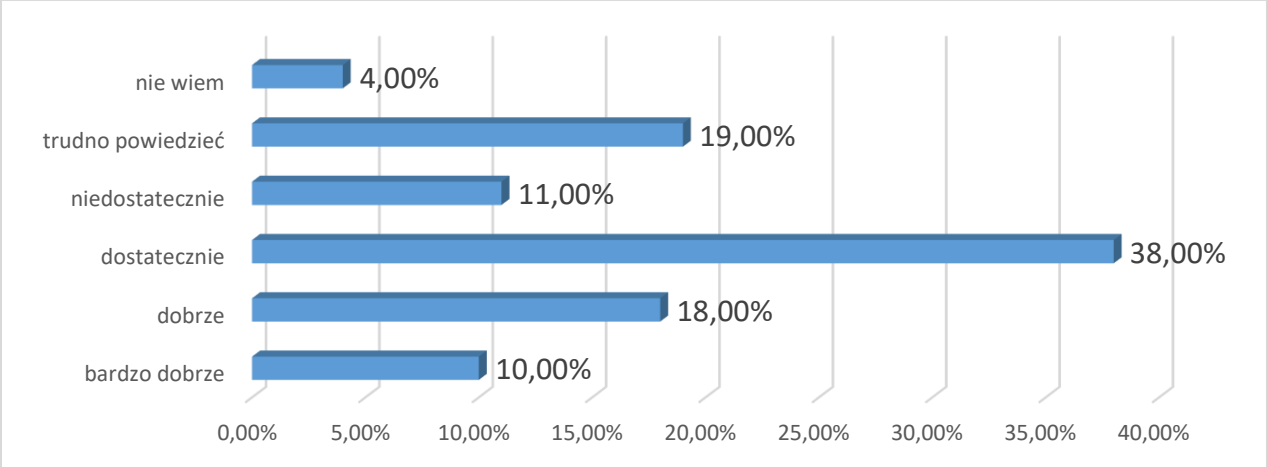

Ankietowanych zapytano również, czy znają dane kontaktowe do instytucji pomocowych. Niestety większość osób nie było pewnych, czy zna te dane, ale wiedzą, gdzie ich szukać – taką odpowiedź zaznaczyło 46,00% osób. 11,00% badanych zna bardzo dobrze dane kontaktowe i w każdej chwili wie, gdzie szukać pomocy. 22,00% osób zna dobrze i wie, gdzie szukać pomocy. Natomiast 21,00% osób nie zna danych kontaktowych do instytucji pomocowych i nie wie, gdzie szukać pomocy w razie problemów.

Wyk. 47. Czy zna Pan/i dane kontaktowe do instytucji pomocowych, gdzie można się zgłosić w razie problemów?

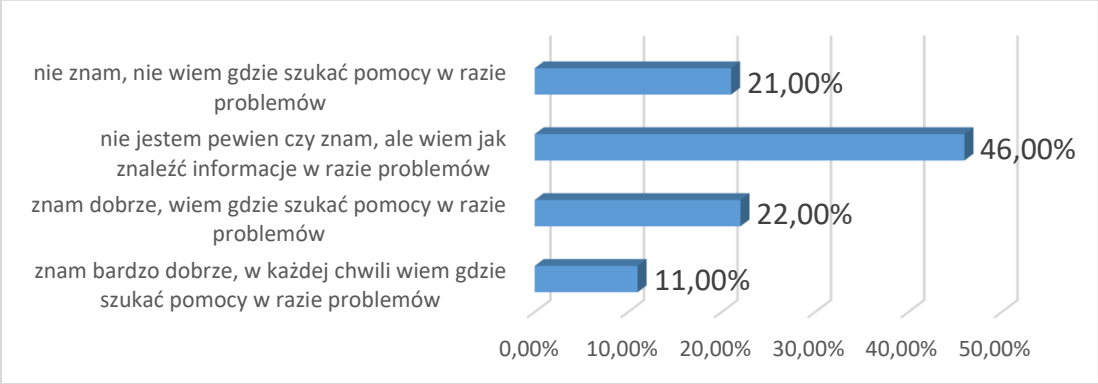

Zdaniem respondentów najlepsze efekty profilaktyczne przynoszą następujące formy działań: warsztaty profilaktyczne dla dzieci (47,00%), festyny/imprezy i pikniki profilaktyczne (43,00%), akcje informacyjne za pośrednictwem ulotek, plakatów i broszur (34,00%), filmy w telewizji lub Internecie (32,00%), wykłady/pogadanki (28,00%) oraz spoty radiowe (12,00%).

Wyk. 48. Poniżej wymieniono różne formy działań, które z nich według Pana/i przyniosą najlepsze efekty w oddziaływaniach profilaktycznych?

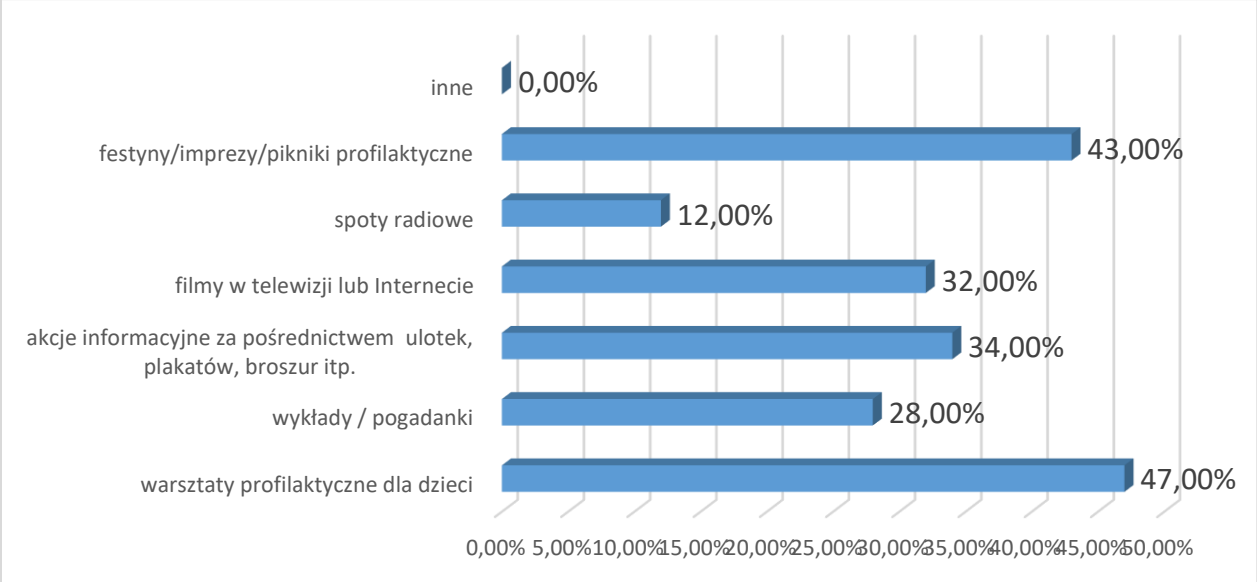

** Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

4. BADANIE DZIECI I MŁODZIEŻY

4.1. Struktura badanej próby

W badaniu dotyczącym problemów społecznych w Gminie Opatów wzięło udział 187 uczniów. 46,52% badanej próby stanowili chłopcy, zaś 53,48% dziewczynki.

Wyk. 59. Płeć

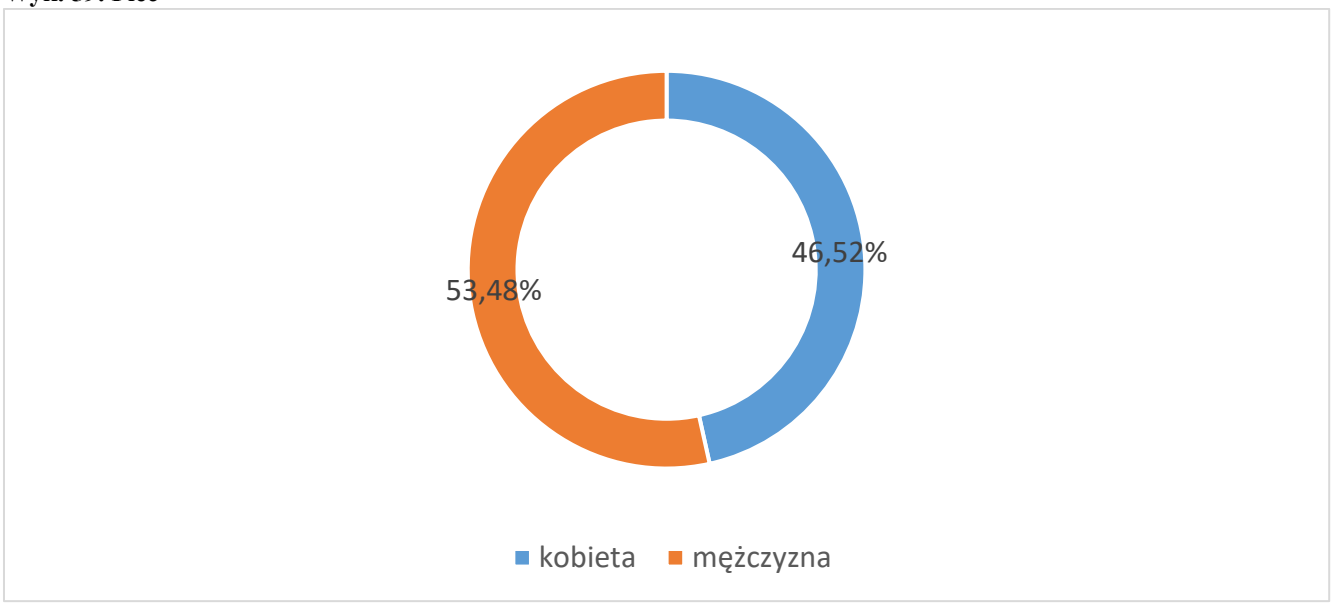

Najliczniejszą grupę tworzyli uczniowie klasy VI, tj. 30,48%. Do klasy VII uczęszcza 24,60% ankietowanych uczniów, z klasy VIII w ankietowaniu wzięło udział 22,46% osób, 15,51% próby to osoby z klasy IV, a 6,95% stanowili uczniowie klasy V.

Wyk. 60. Klasa

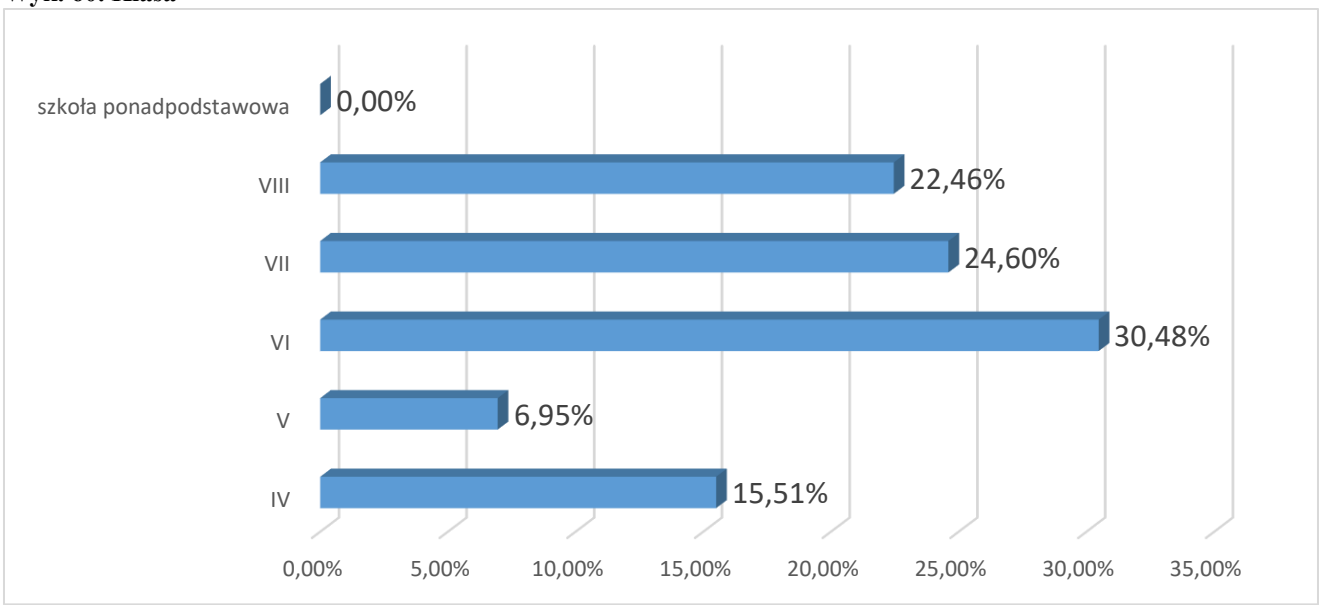

Charakteryzując badaną próbę ze względu na wiek można zauważyć, iż najliczniejszą jej część stanowili uczniowie w wieku 11 – 13 lat (62,03%). 18,18% uczniów to osoby w wieku 8 – 10 lat, a 19,79% osób to uczniowie w wieku 14 – 16 lat.

Wyk. 61. Wiek

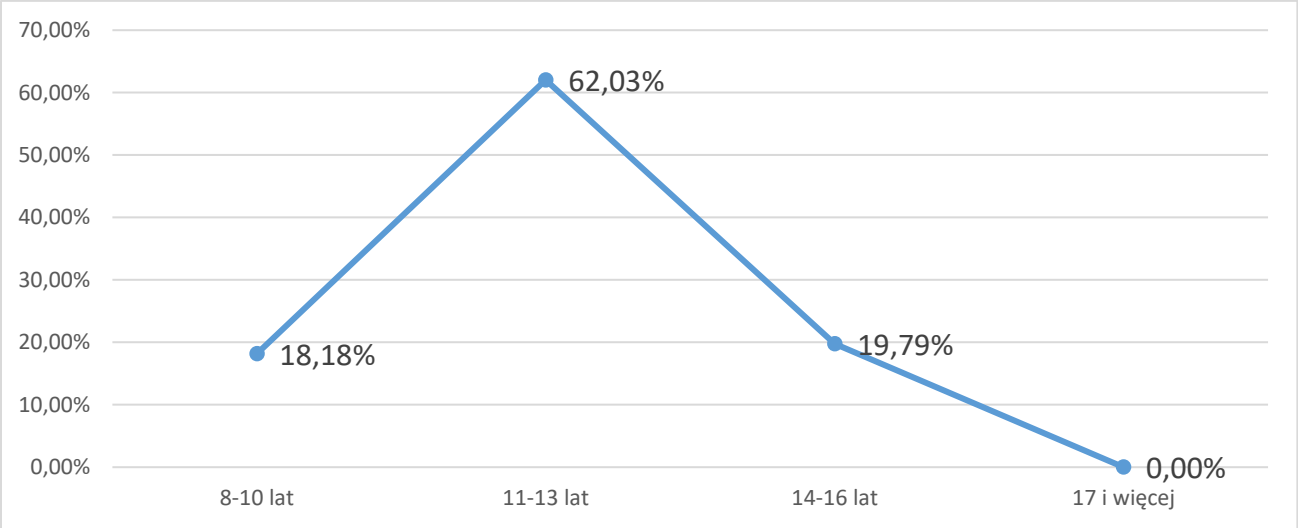

4.2. Problem alkoholowy z perspektywy dzieci i młodzieży

Pierwszy blok pytań skierowanych do uczniów dotyczył problemu alkoholowego. Celem niniejszego działu jest oszacowanie skali problemu alkoholowego wśród najmłodszych mieszkańców oraz sprawdzenie wiedzy ankietowanych związanej z tematyką uzależnień alkoholowych.

Na początek respondentów zapytano, czy ich zdaniem, osoby w ich wieku spożywają alkohol. Odpowiedzi twierdzącej udzieliło tutaj 21,39% badanych, zaś 27,27% osób nie potrafiło odpowiedzieć na to pytanie.

Wyk. 62. Czy osoby w Twoim wieku piją alkohol?

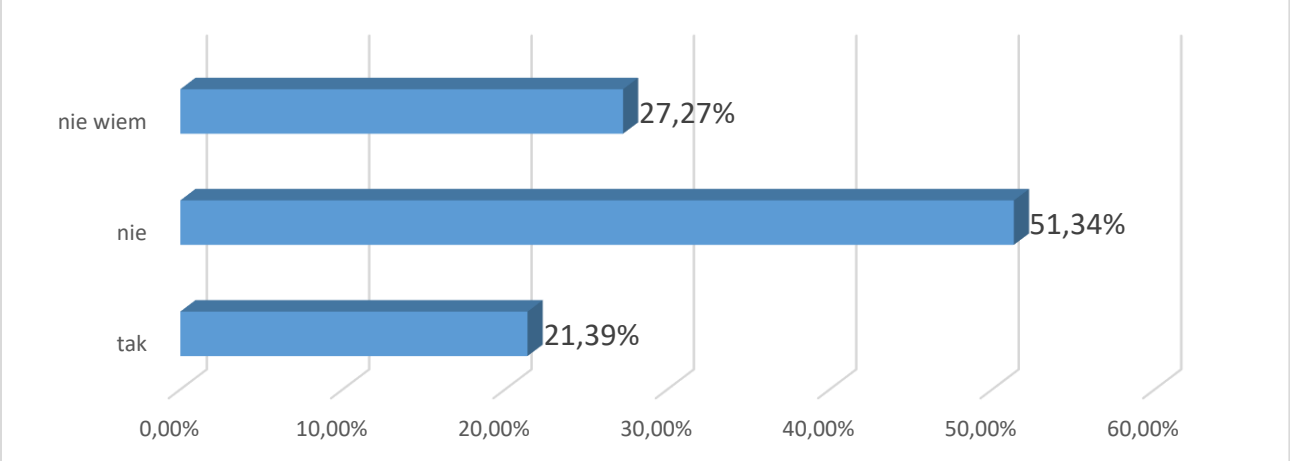

20,32% ankietowanych uczniów przyznało, iż próbowało kiedykolwiek spożywać alkohol.

Wyk. 63. Czy próbowałeś/aś pić alkohol?

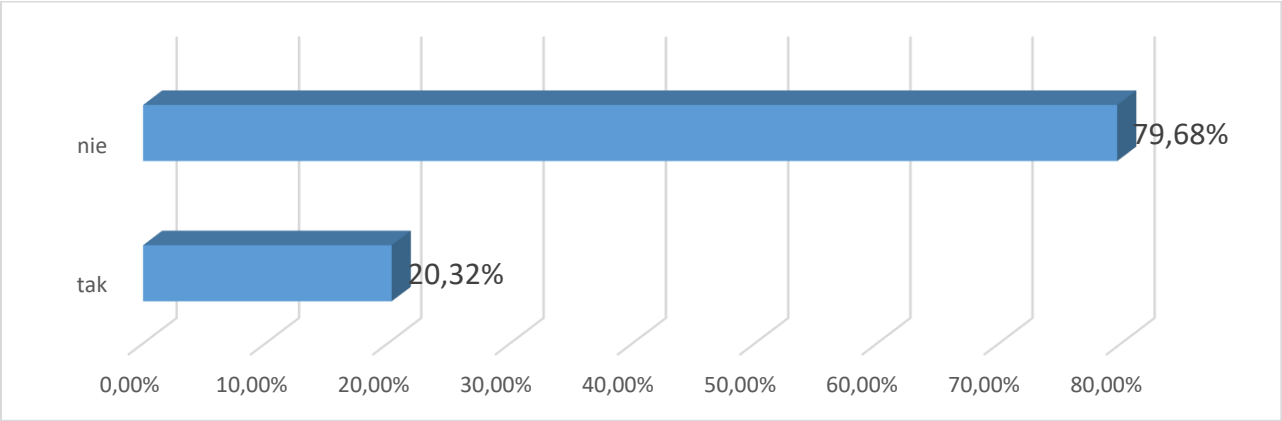

Kontakt z alkoholem zadeklarowało 20,69% dziewczynek i 20,00% chłopców. Jak widać, sięganie po alkohol wśród uczniów nie ma związku z płcią – podobna ilość chłopców i dziewczynek próbowała pić alkohol.

Wyk. 63a. Czy próbowałeś/aś pić alkohol? – w podziale na płeć

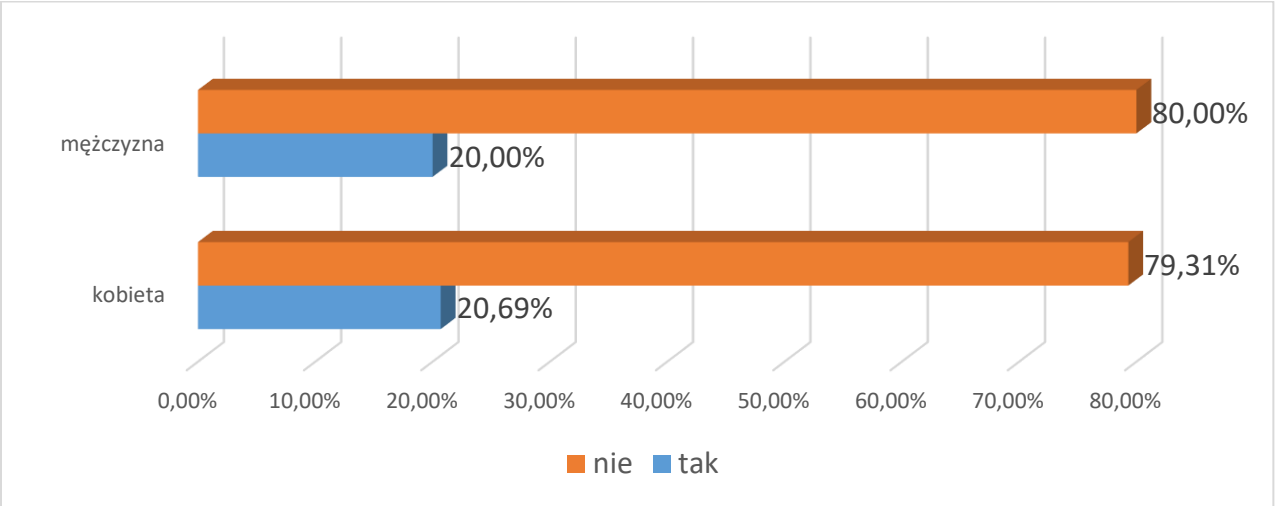

Uczniowie najczęściej sięgali pierwszy raz po alkohol w wieku 11 – 13 lat – taką odpowiedź wskazało 60,53% badanych. 21,05% uczniów pierwszy raz piło alkohol w wieku 8 – 10 lat. Natomiast w wieku 17 i więcej lat pierwszy raz po alkohol sięgnęło 7,89% uczniów, a w wieku 14 – 16 lat 10,53% uczniów. W ankietowaniu brali udział uczniowie podstawówki, odpowiedzi 17 i więcej lat mogą wynikać z faktu, iż uczniowie w tym wieku jeszcze nie ukończyli szkoły podstawowej lub uczniowie zaznaczyli ją niezgodnie z prawdą.

Wyk. 64. W jakim wieku zacząłeś/zaczęłaś pić alkohol?

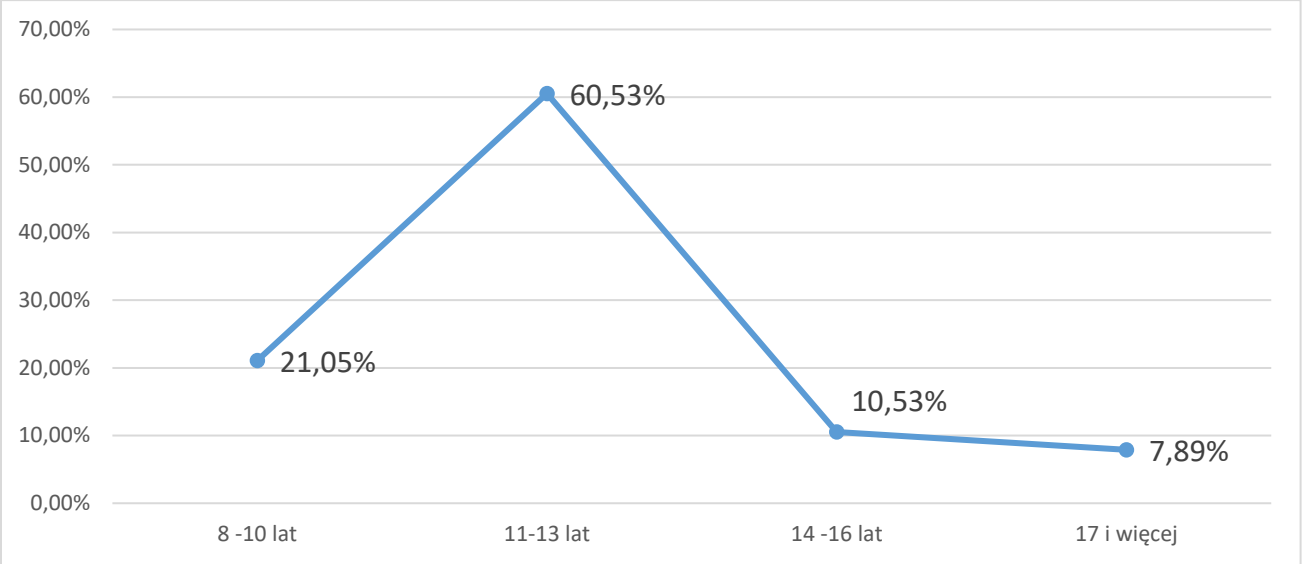

Następnie uczniów, którzy mieli już kiedykolwiek kontakt z alkoholem, poproszono o wskazanie rodzaju alkoholu, który zdarzyło im się próbować. Respondenci najczęściej wskazywali na: piwo (81,58%), szampana (47,37%), wódkę (39,47%), wino (34,21%), likiery i nalewki (26,32%), whisky (2,63%) oraz inne alkohole (10,53%).

Wyk. 65. Jaki rodzaj alkoholu próbowałeś/aś?

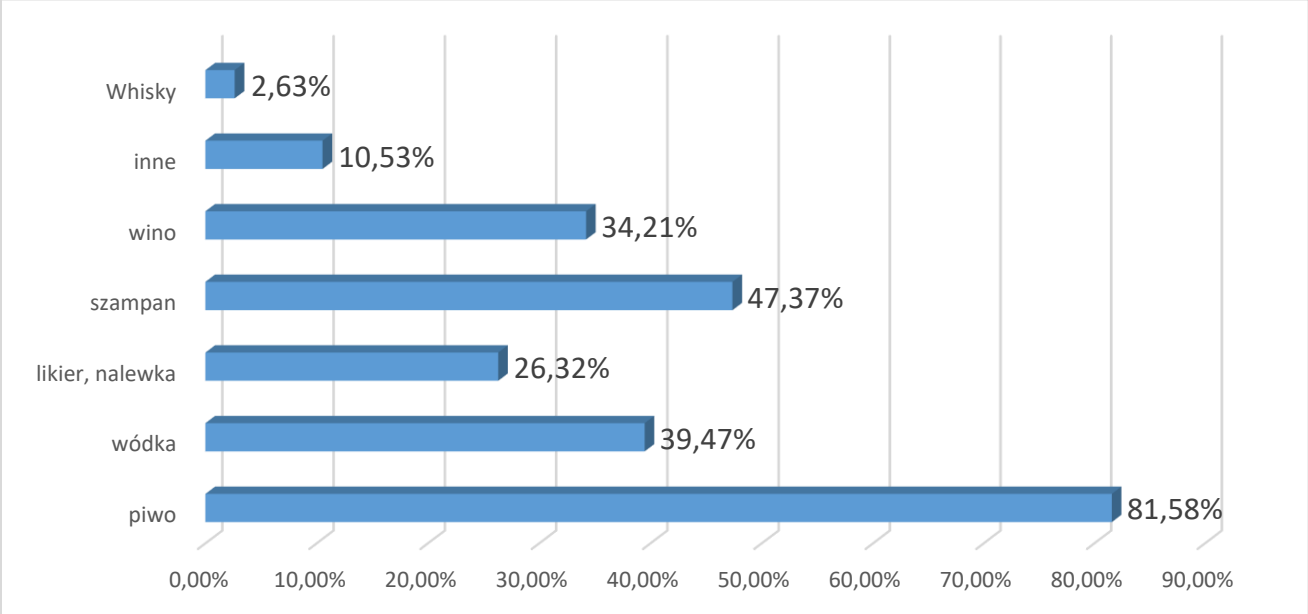

** Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

Uczniowie po raz pierwszy sięgali po alkohol podczas uroczystości rodzinnej (60,53%), a także: ze znajomymi na podwórku (31,58%), pod nieobecność rodziców w domu (15,79%), na dyskotece (10,53%), w czasie imprezy towarzyskiej (7,89%). 7,89% uczniów wskazało również na inne okoliczności, jednak nie podali konkretnych przykładów.

Wyk. 66. W jakich okolicznościach spożyłeś/aś alkohol po raz pierwszy?

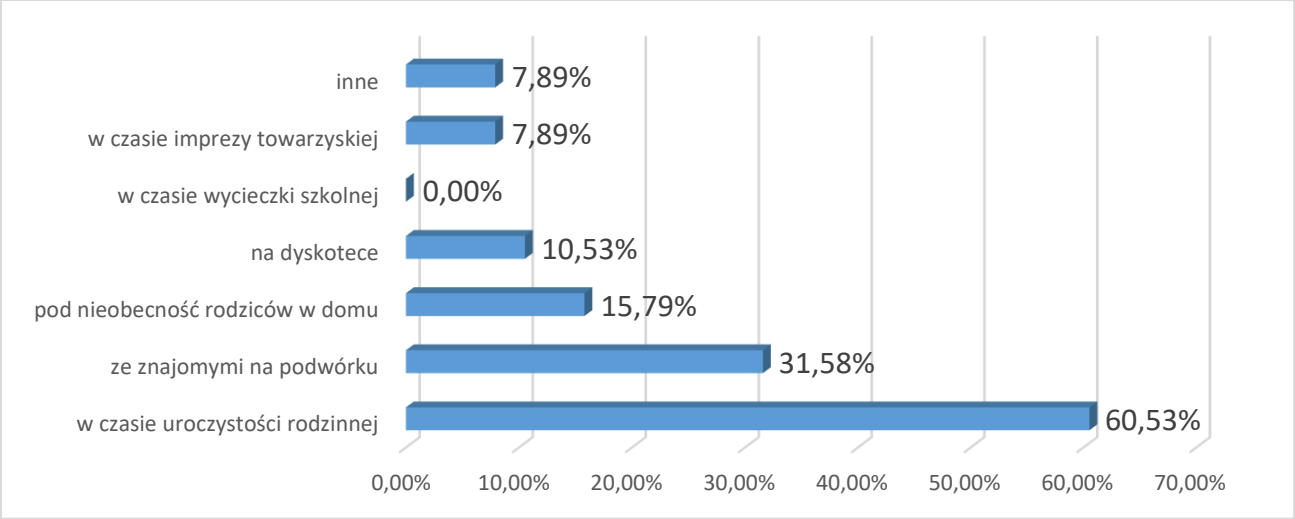

** Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

Większość uczniów, którzy mieli już kontakt z alkoholem, przyznała, iż nie doświadczyli nigdy przykrych konsekwencji spożywania alkoholu. Takiej odpowiedzi udzieliło 86,84% uczniów. Osoby, którym taka sytuacja się przytrafiła, wskazywali na: problemy rodzinne (2,63%), problemy finansowe (2,63%) oraz inne negatywne konsekwencje, których konkretnie nie wymieniono (10,53%).

Wyk. 67. Czy miałeś/aś jakieś przykre doświadczenia związane ze spożywaniem alkoholu?

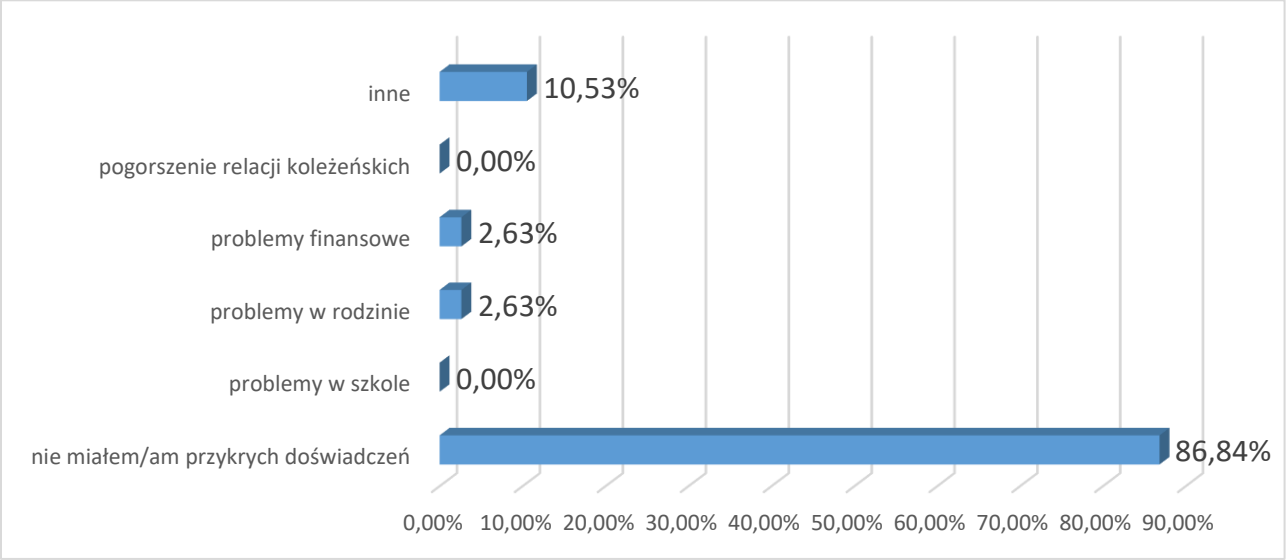

** Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

Następnie poproszono ankietowanych uczniów o wskazanie jak zdobywają alkohol. Blisko połowa badanych przyznała, że została nim poczęstowana (68,42%). Natomiast 10,53% uczniów kupiło sobie samodzielnie alkohol, 15,79% osób poprosiło kogoś o zakup, kolejne 7,89% dostało go od starszych kolegów, a 13,16% uczniów podkradło alkohol rodzicom.

Wyk. 68. Jak otrzymałeś/aś alkohol?

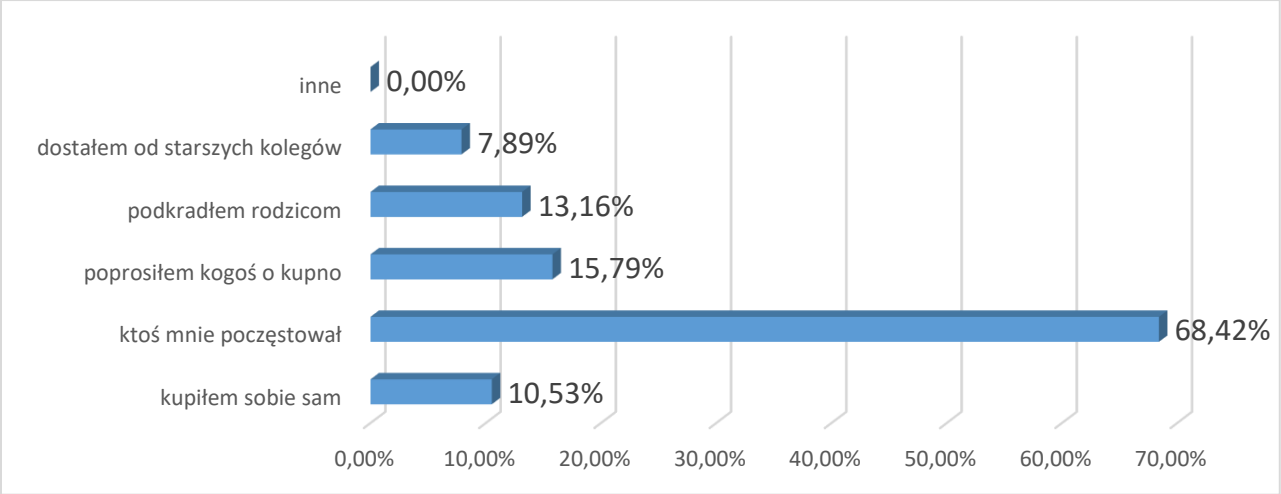

** Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

Większość uczniów przyznała, że ich rodzice wiedzą o spożywaniu przez nich alkoholu – taką odpowiedź wskazało 78,95% uczniów.

Wyk. 69. Czy rodzice wiedzą, że próbowałeś/aś pić alkohol?

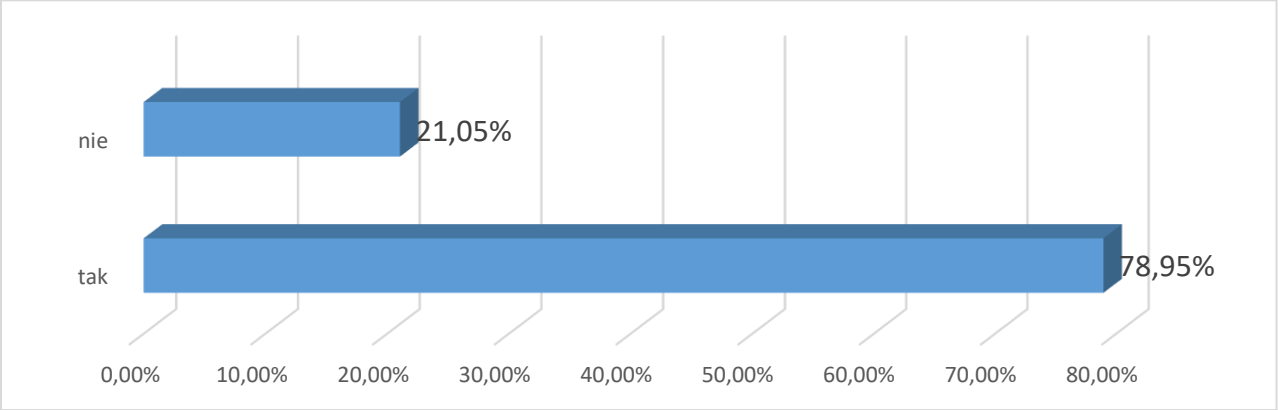

43,33% uczniów uważa, że ich rodzice nie zareagowali na informację o spożywaniu przez nich alkoholu. Natomiast 30,00% uczniów przyznało, że ich rodzice przeprowadzili z nimi rozmowę, a 10,00% osób przyznało, że rodzice zdenerwowali się i wyznaczyli karę. 16,67% rodziców zareagowało w inny sposób - uczniowie nie określili w jaki konkretnie sposób zareagowali ich rodzice.

Wyk. 70. Jak Twoi rodzice zareagowali na spożywanie przez Ciebie alkoholu?

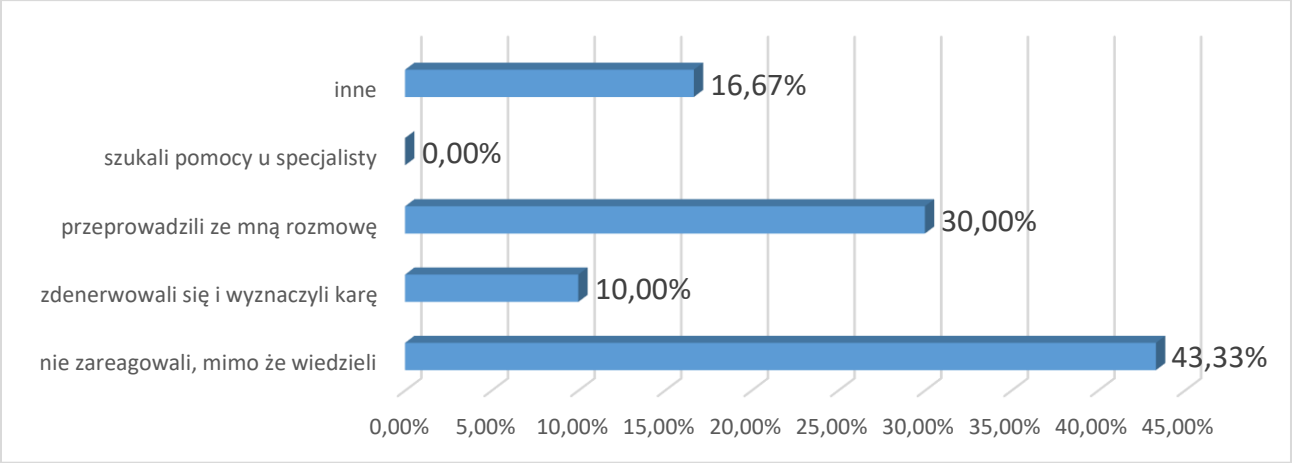

** Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

Uczniów zapytano także, czy ich zdaniem kupno alkoholu przez osoby w ich wieku jest czymś łatwym. Blisko połowa osób nie potrafiła udzielić odpowiedzi na to pytanie (49,73%). Co ciekawe, 17,11% uczniów wskazało, że zdobycie alkoholu jest łatwe, a kolejne 33,16% osób uważa, że pozyskanie alkoholu w gminie jest trudne.

Wyk. 71. Gdybyś chciał/a zdobyć alkohol w swojej miejscowości byłoby to:

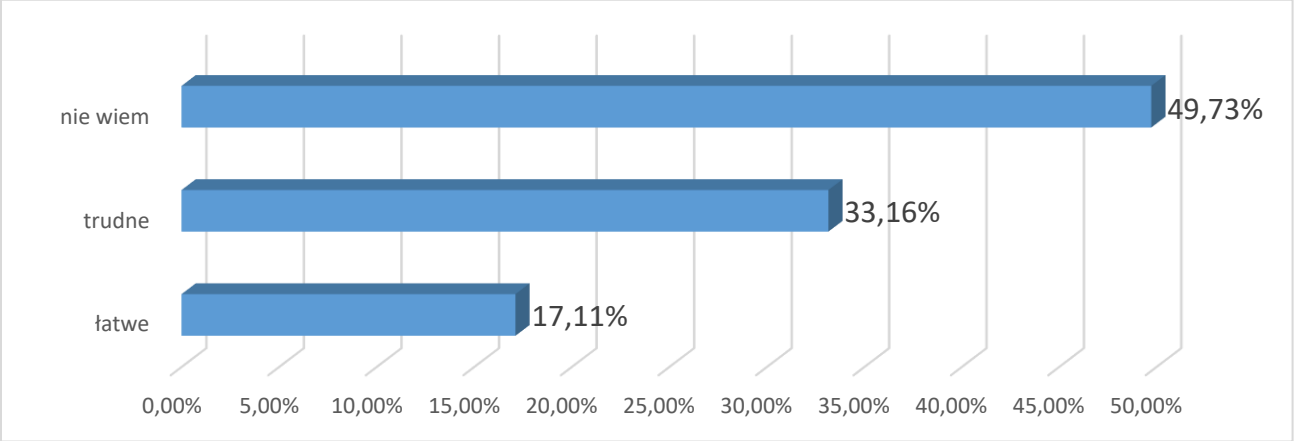

Interesujący jest fakt, iż znaczna część uczniów nie wie jak ich rówieśnicy zdobywają alkohol – taką odpowiedź wskazało 55,48% uczniów. Pozostałe osoby uważają, że osoby te zdobywają alkohol dzięki starszym kolegom (28,34%), proszą obcych ludzi pod sklepem o zakup alkoholu (14,97%), podkradają rodzicom w domu (11,76%) oraz sami sobie kupują (9,63%).

Wyk. 72. Jak młodzież w Twojej okolicy może zdobyć alkohol?

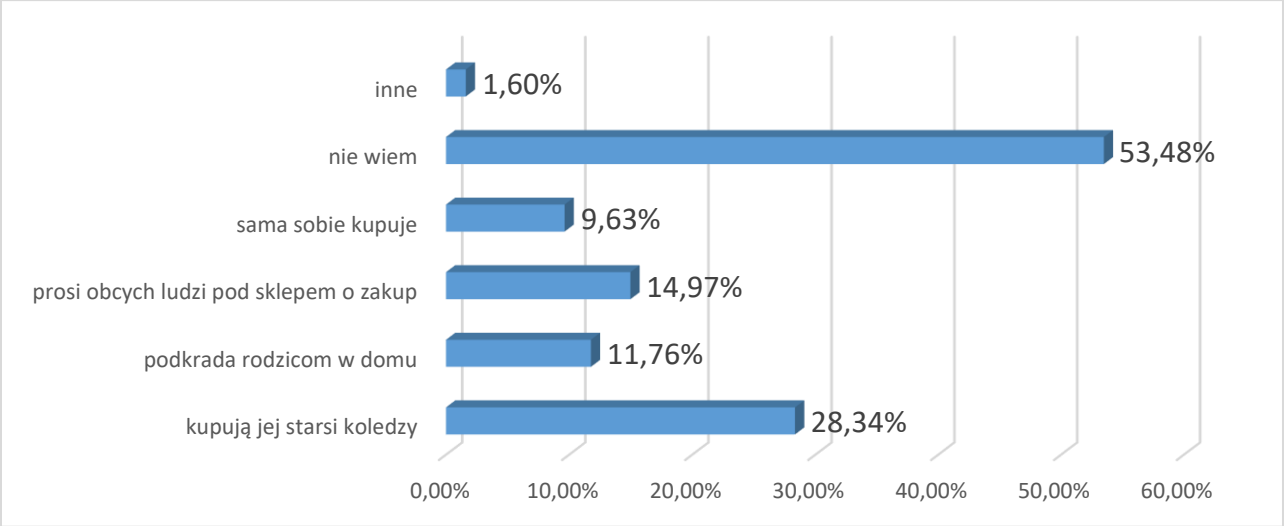

** Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

4.3. Problem nikotynowy z perspektywy dzieci i młodzieży

Kolejny dział niniejszej diagnozy dotyczyć będzie problemu nikotynowego. Na początek uczniów zapytano, czy ich zdaniem osoby w ich wieku palą papierosy. 33,16% uczniów uważa, że ich rówieśnicy palą papierosy, zaś przeciwnego zdania jest 26,74% osób. Kolejne 40,11% uczniów nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie.

Wyk. 73. Czy osoby w Twoim wieku palą papierosy?

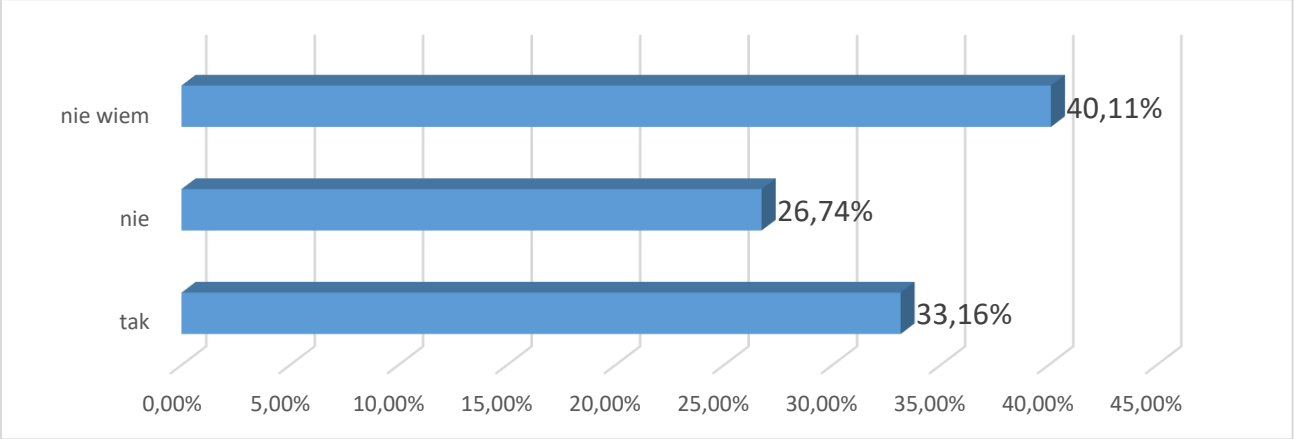

Do palenia papierosów przyznało się 21,39% ankietowanych uczniów. Spośród nich 9,09% osób paliło papierosy raz, 5,88% uczniów robiło to kilka razy, 3,74% ankietowanych często sięga po papierosy oraz kolejne 2,67% pali regularnie.

Wyk. 74. Ile razy w życiu (jeśli w ogóle) zdarzyło Ci się próbować palić papierosy?

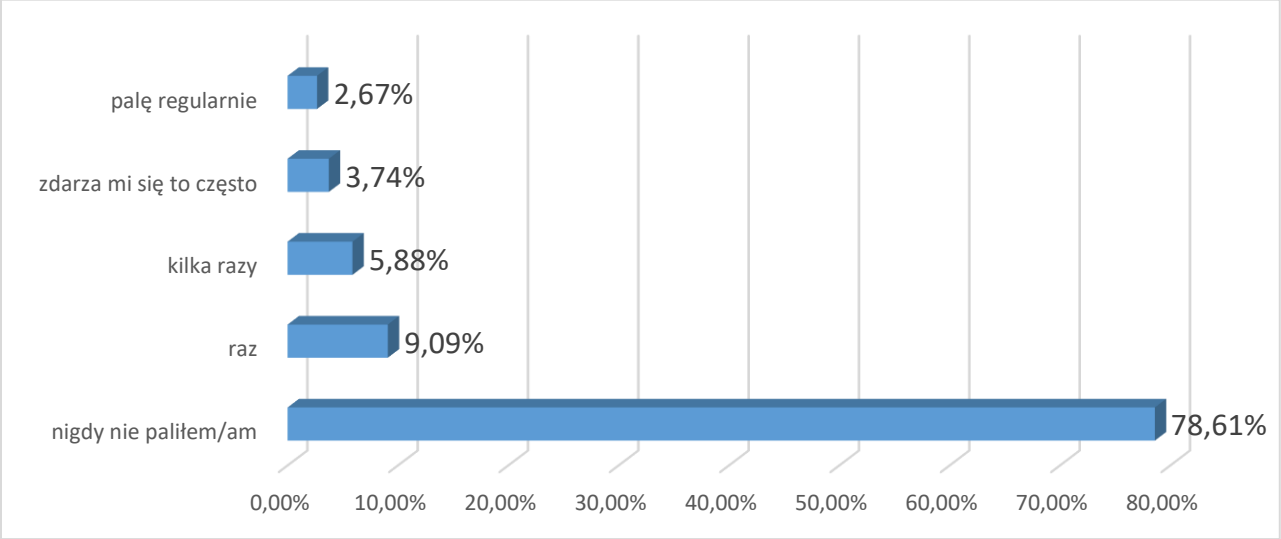

Do palenia papierosów przyznało się 17,24% dziewczynek i 25,00% chłopców. Dziewczynki najczęściej przyznawały, iż paliły kilka razy w życiu (6,90%) oraz raz w życiu (5,75%). 3,45% dziewczynek pali często, a 1,15% pali papierosy regularnie.

Chłopcy najczęściej wskazywali następujące odpowiedzi: raz (12,00%), kilka razy (5,00%), zdarza mi się to często (4,00%) oraz palę regularnie (4,00%). Dane pokazują, iż problem nikotynowy jest bardziej widoczny wśród chłopców.

Wyk. 74a. Ile razy w życiu (jeśli w ogóle) zdarzyło Ci się próbować palić papierosy? – w podziale na płeć

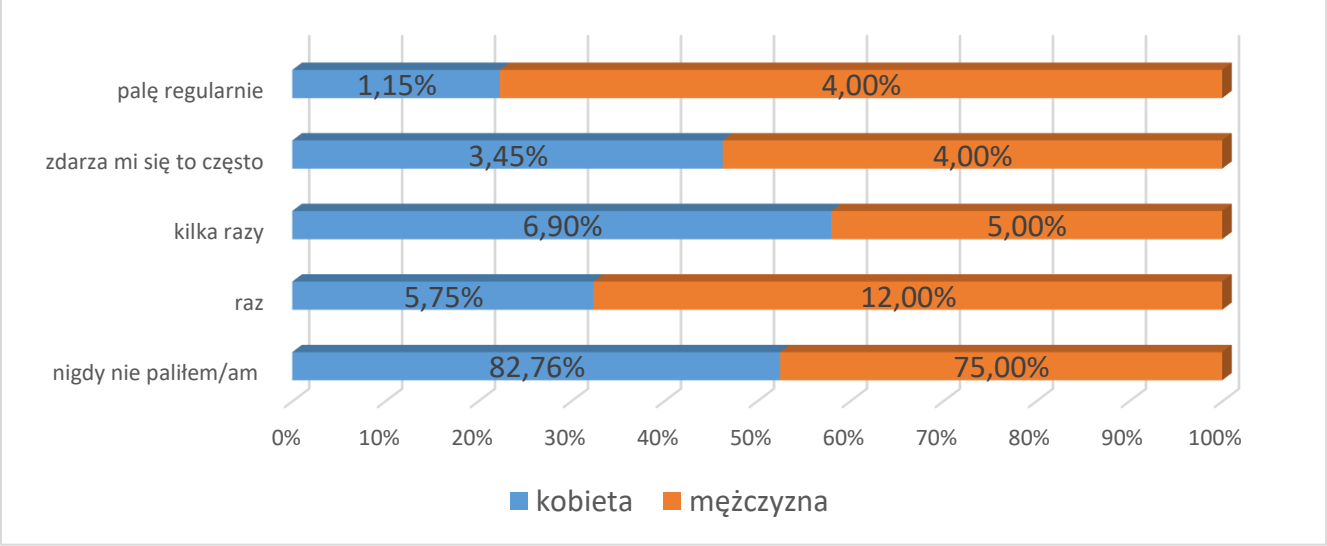

Uczniowie najczęściej pierwszy raz palili papierosy w wieku 10 – 12 lat (50,00%), 13 – 14 lat (27,50%), a 17,50% uczniów pierwszy raz paliło w wieku poniżej 10 lat. 5,00% uczniów pierwszy raz paliło w wieku 17 i więcej lat. Podobnie jak w przypadku pytania o wiek inicjacji alkoholowej, na to pytanie odpowiadali również uczniowie podstawówki, odpowiedzi

17 i więcej lat mogą wynikać z faktu, iż uczniowie w tym wieku jeszcze nie ukończyli szkoły podstawowej lub uczniowie zaznaczyli ją niezgodnie z prawdą.

Wyk. 75. W jakim wieku paliłeś/aś papierosy po raz pierwszy?

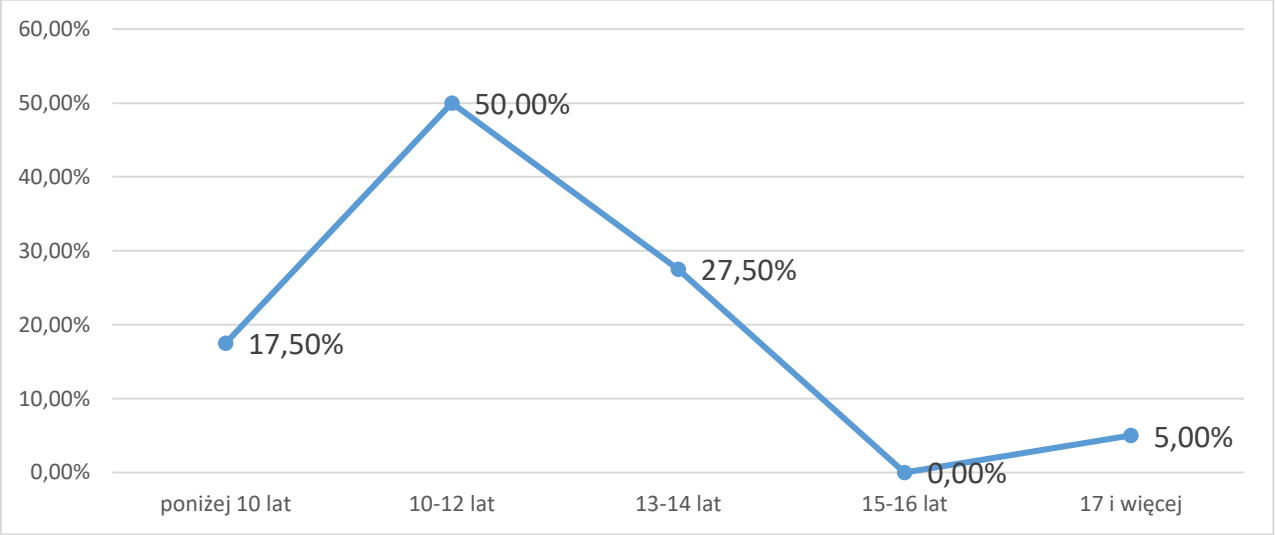

12,50% uczniów przyznało, że jego rodzice wiedzą o tym, iż palą oni papierosy. 50,00% badanych uważa, że ich rodzice nie wiedzą o tym fakcie, a kolejne 37,50% uczniów nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie.

Wyk. 76. Czy rodzice wiedzą, że palisz papierosy?

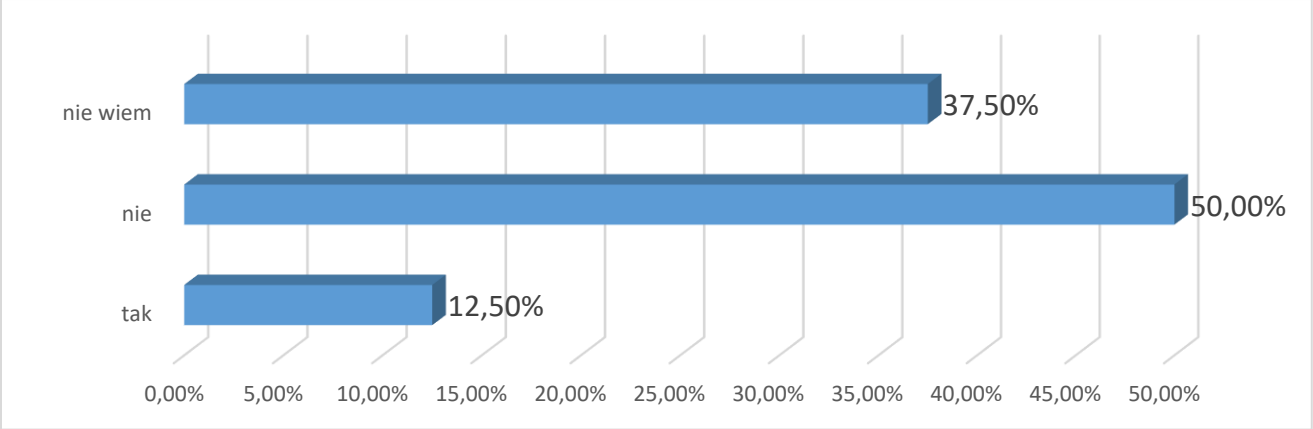

Celem oszacowania grupy osób palących regularnie, poproszono uczniów, którzy przyznali, iż palili kiedykolwiek papierosy, o wskazanie jak często palili papierosy w ciągu ostatnich 30 dni. Większość uczniów, tj. 72,50% przyznała, że wypala mniej niż jeden papieros na tydzień, a 7,50% uczniów wypala mniej niż jeden papieros dziennie.

Niepokojący jest fakt, iż co dziesiąty uczeń przyznał, iż codziennie sięga po papierosy, w tym wypalają oni od jednego do 5 papierosów każdego dnia (2,50%) oraz wypalają więcej niż 20 papierosów dziennie (7,50%).

Wyk. 77. Jak często paliłeś/aś papierosy w ciągu OSTATNICH 30 DNI?

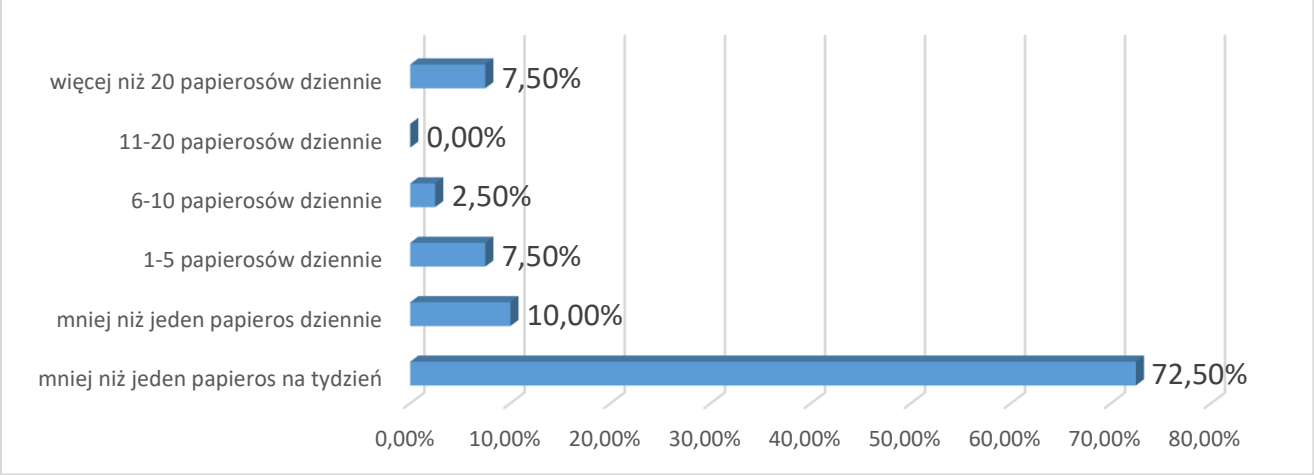

4.4. Problem narkotykowy z perspektywy dzieci i młodzieży

Kolejny rozdział niniejszej diagnozy dotyczy problemu narkotykowego. Jego celem było oszacowanie skali problemu wśród uczniów oraz sprawdzenie wiedzy uczniów dotyczącej środków psychoaktywnych.

2,67% ankietowanych uczniów przyznało, że miało kiedykolwiek kontakt z środkami psychoaktywnymi.

Wyk. 78. Czy próbowałeś/aś kiedykolwiek zażywać narkotyki/dopalacze?

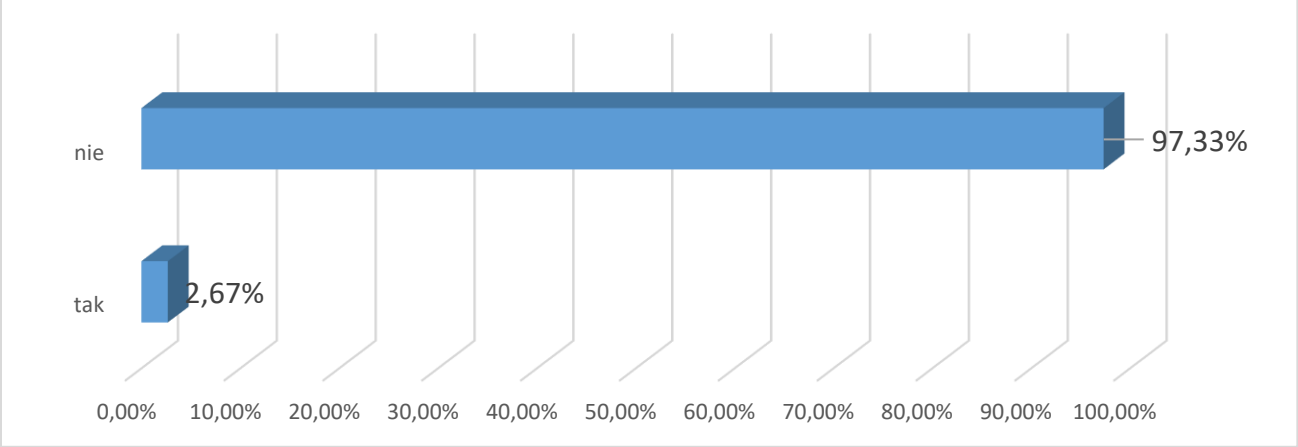

Do kontaktu z narkotykami lub dopalaczami przyznało się 1,15% chłopców i 4,00% dziewczynek.

Wyk. 78a. Czy próbowałeś/aś kiedykolwiek zażywać narkotyki/dopalacze? – w podziale na płeć

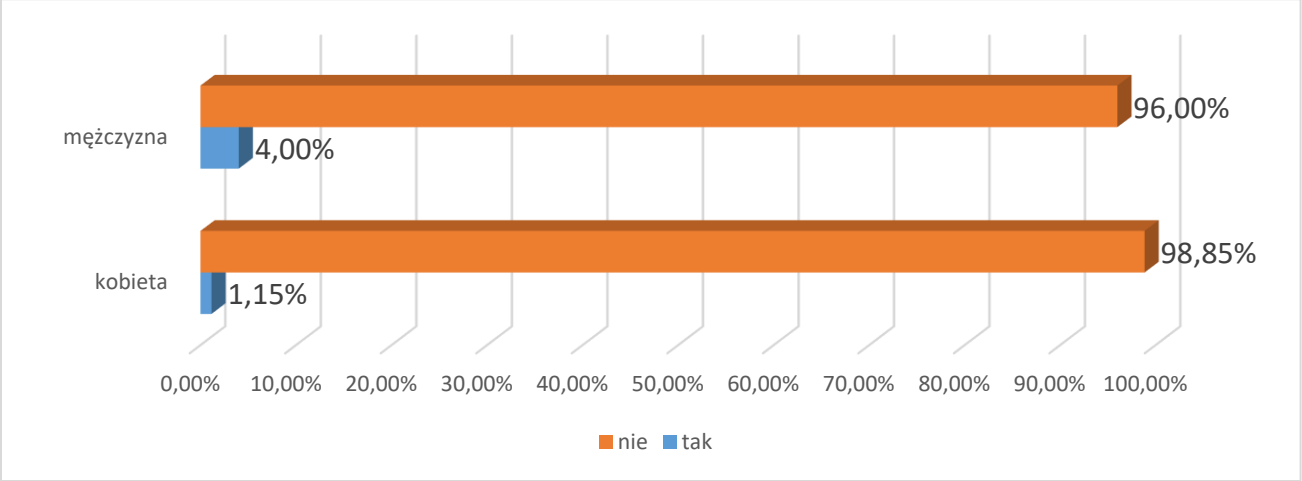

Na kolejne pytania odnoszące się do kontaktów uczniów z narkotykami i dopalaczami odpowiedzi udzielali wyłącznie uczniowie, którzy wskazali, iż mieli kontakt z substancjami psychoaktywnymi.

60,00% uczniów pierwszy raz zażywało narkotyki w wieku 11 – 13 lat, kolejne 40,00% uczniów pierwszy raz sięgnęło po te substancje w wieku 8 – 10 lat.

Wyk. 79. Jeśli tak, to ile miałeś/aś wtedy lat?

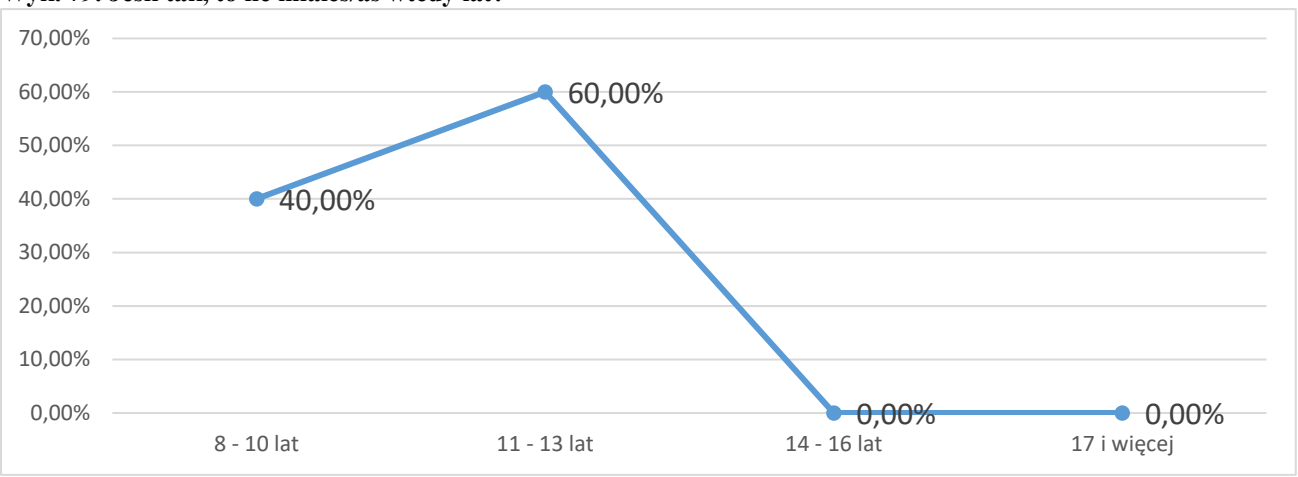

Uczniowie Ci zażywali: marihuanę lub haszysz (80,00%) oraz „Kompot" (80,00%). Po 60,00% uczniów sięgało po: LSD, substancje wziewne, sterydy anaboliczne, dopalacze, metadon, heroinę, kokainę, ekstazy, grzyby halucynogenne, oraz inne formy konopi.

Wyk. 80. Jakie były to substancje?

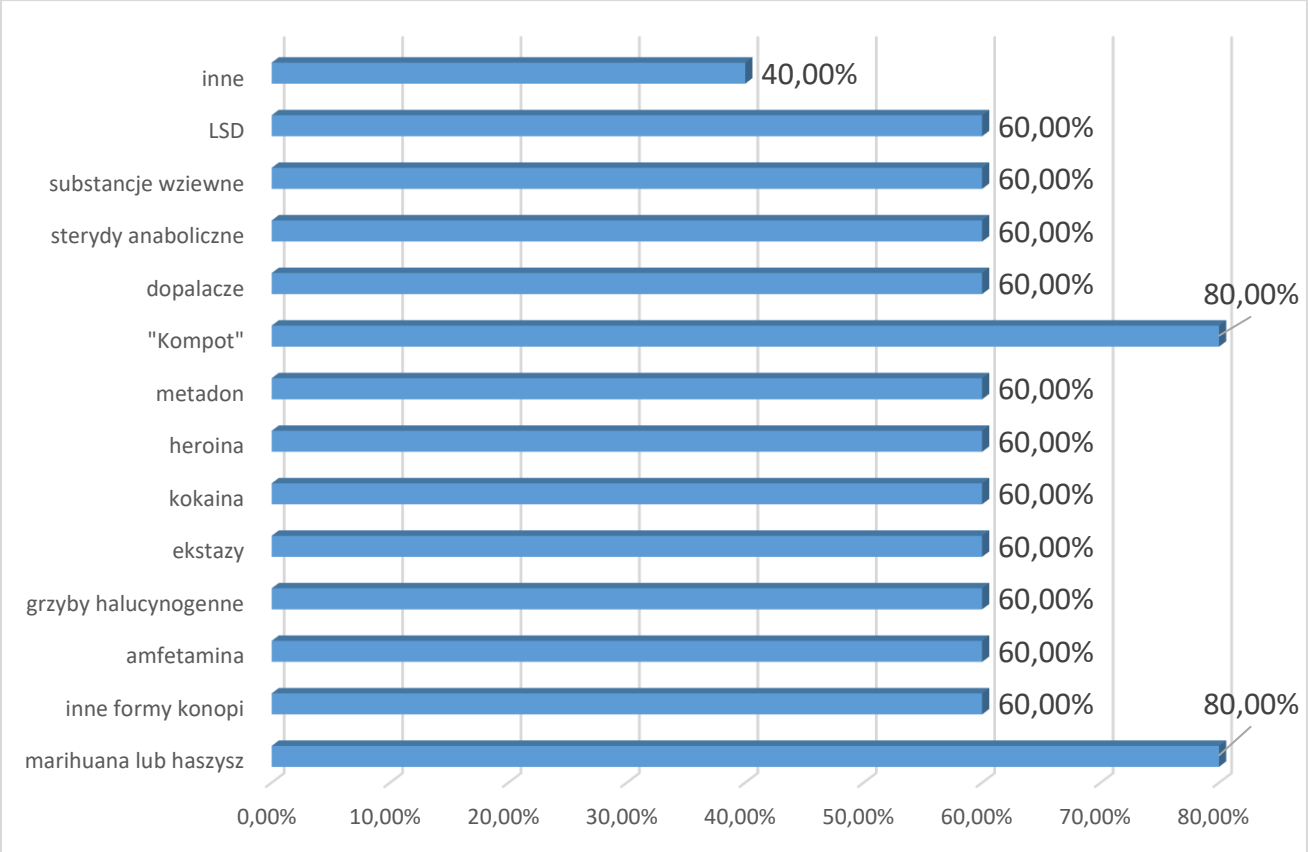

** Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

Uczniowie pierwszy raz sięgnęli po substancje psychoaktywne w czasie wycieczki szkolnej (20,00%), pod nieobecność rodziców w domu (20,00%), w czasie imprezy towarzyskiej (20,00%), w czasie uroczystości rodzinnej (20,00%) oraz podczas innych okoliczności (20,00%).

Wyk. 81. W jakich okolicznościach zażyłeś/aś narkotyki/dopalacze po raz pierwszy?

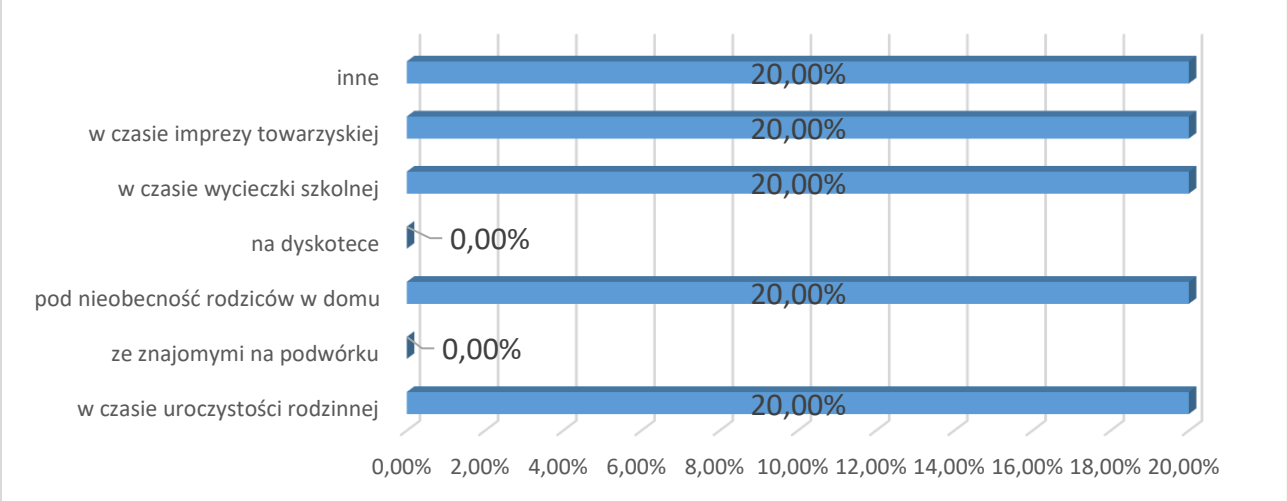

** Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

Niezwykle ciekawe wydaje się to skąd uczniowie biorą tego typu substancje, skoro są one prawnie zabronione. Jednak jak wynika z ich odpowiedzi, zdobycie substancji psychoaktywnych nie jest niemożliwe. Uczniowie najczęściej wskazywali, iż: wzięli z domu bez pozwolenia (40,00%), kupili od kolegi (40,00%), kupili od kogoś obcego (20,00%).

Wyk. 82. Skąd wziąłeś/wzięłaś tę substancję?

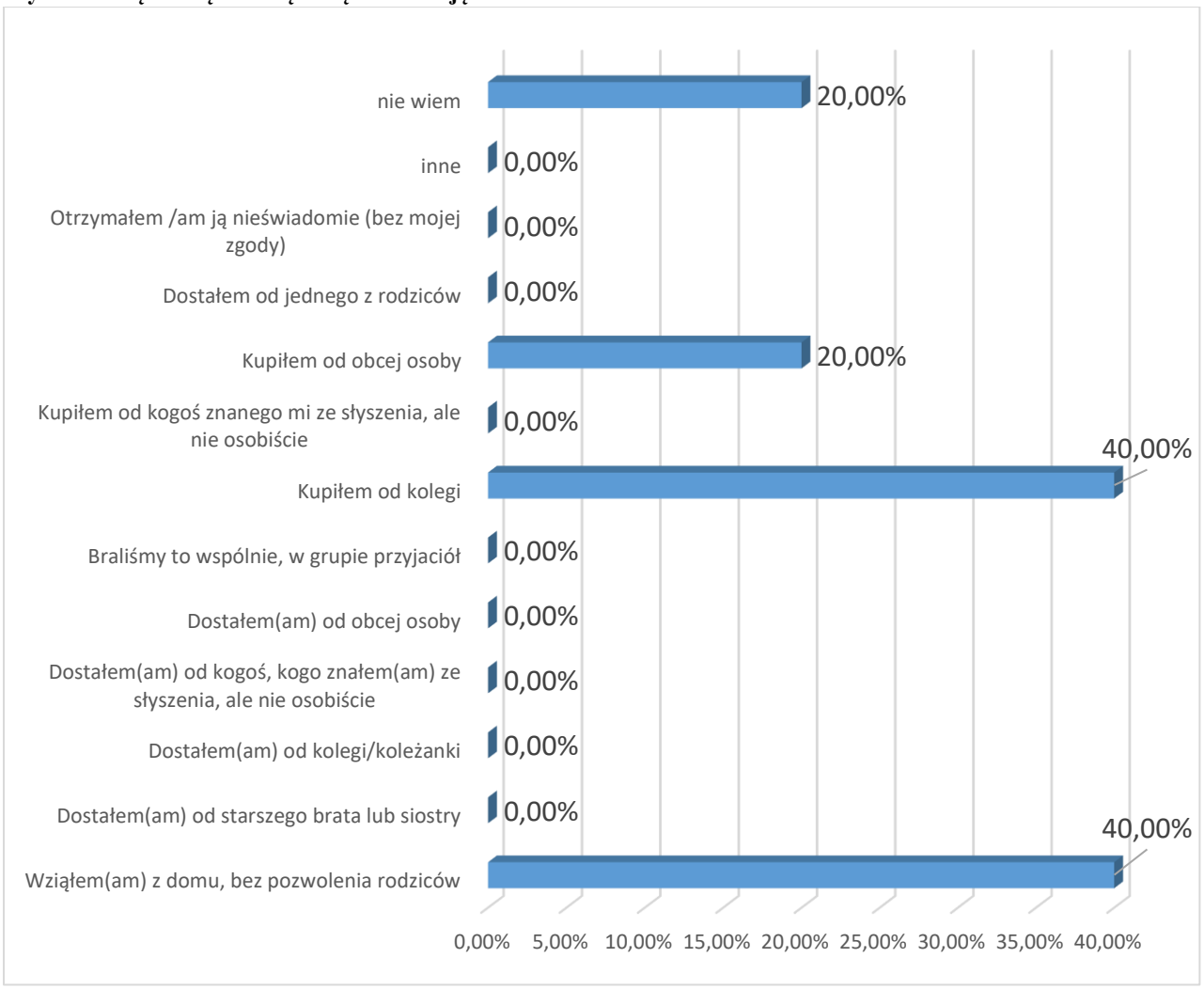

** Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

Ciekawość (40,00%), przyjemność i relaksacja (40,00%) to główne czynniki motywujące uczniów do zażywania substancji psychoaktywnych. W dalszej kolejności wskazywali oni również na istotność następujących kwestii: chęć dobrej zabawy (20,00%), chęć zaimponowania w towarzystwie (20,00%), chęć bycia modnym (20,00%) oraz otrzymanie nieświadomie, bez zgody (20,00%).

Wyk. 83. Co skłoniło Cię do zażywania narkotyków/dopalaczy?

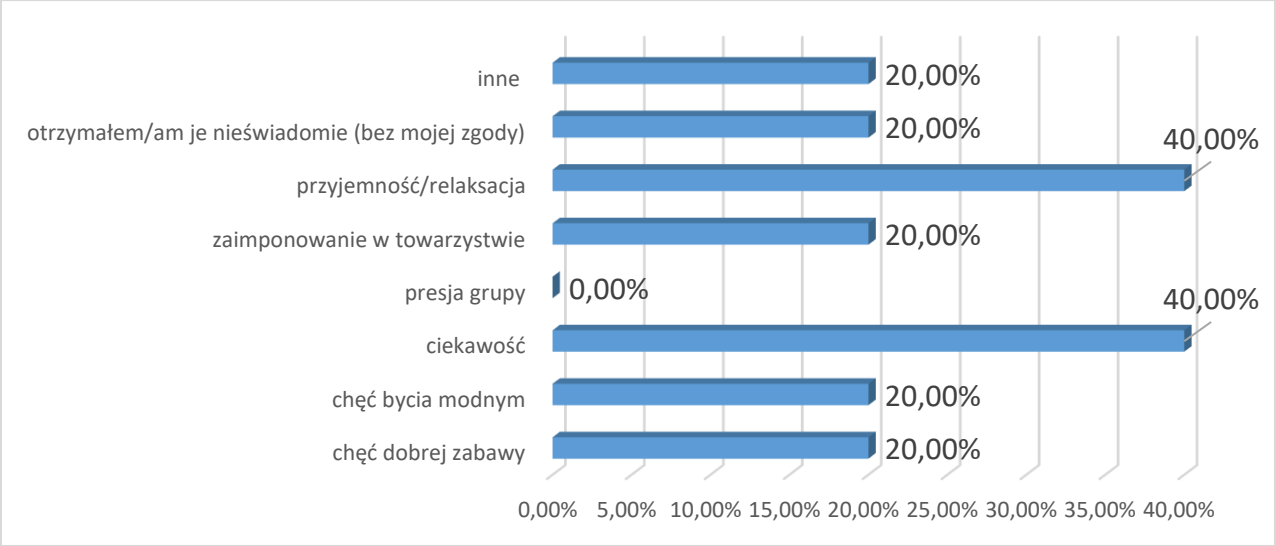

** Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

Uczniowie najczęściej sięgają po substancje psychoaktywne: w domu (60,00%), na terenie szkoły (40,00%), u koleżanki/kolegi (20,00%) oraz podczas szkolnych wycieczek (20,00%).

Wyk. 84. Gdzie zdarzyło Ci się zażywać narkotyki/dopalacze?

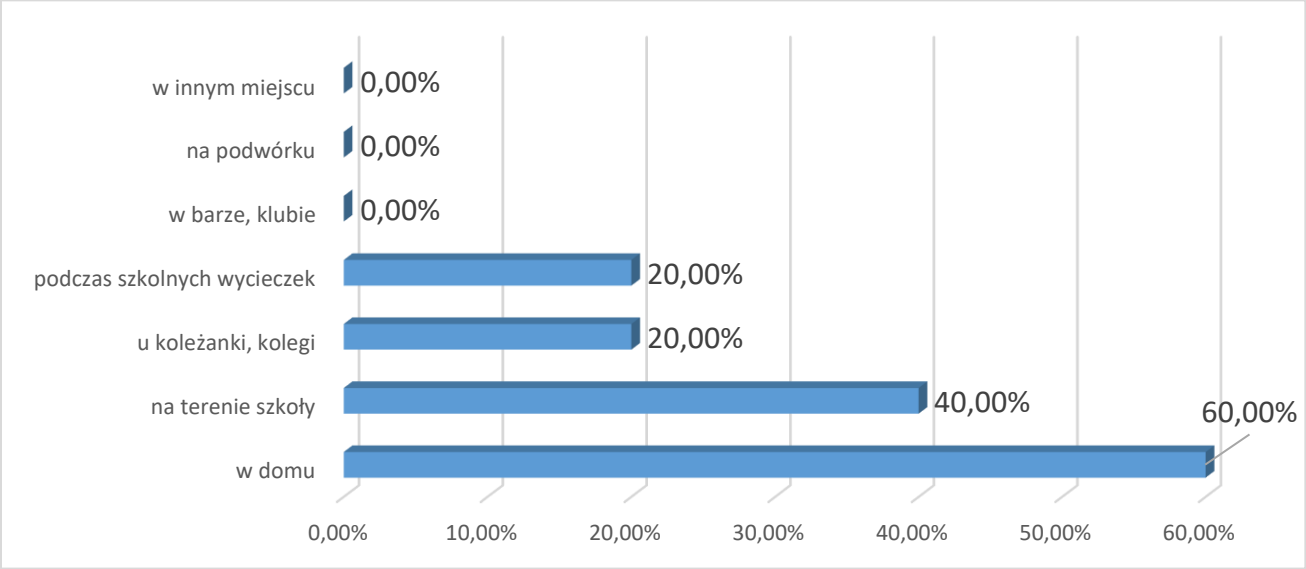

** Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

60,00% uczniów, którzy zażywali kiedykolwiek narkotyki uważa, że ich rodzice wiedzą o tym fakcie.

Wyk. 85. Czy rodzice wiedzą, że zażywasz narkotyki/dopalacze?

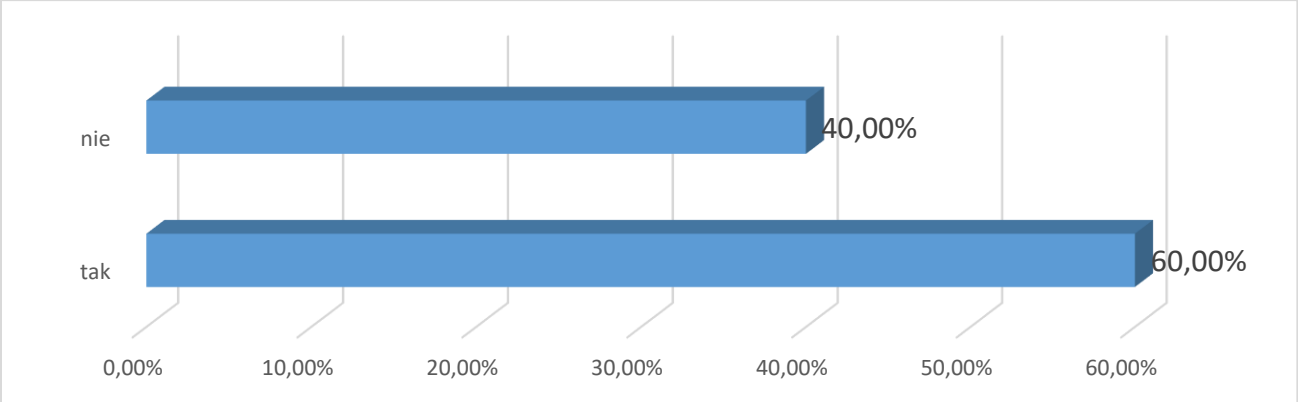

Niestety znaczna część uczniów przyznała, że ich rodzice nie zareagowali na informacje o zażywaniu przez nich substancji psychoaktywnych – taką odpowiedź wskazało 33,33% uczniów. Dodatkowo uczniowie przyznali, że rodzice: zdenerwowali się i wyznaczyli karę (33,33%) oraz przeprowadzili z nimi rozmowę (33,33%).

Wyk. 86. Jak Twoi rodzice zareagowali na zażywanie przez Ciebie narkotyków/dopalaczy?

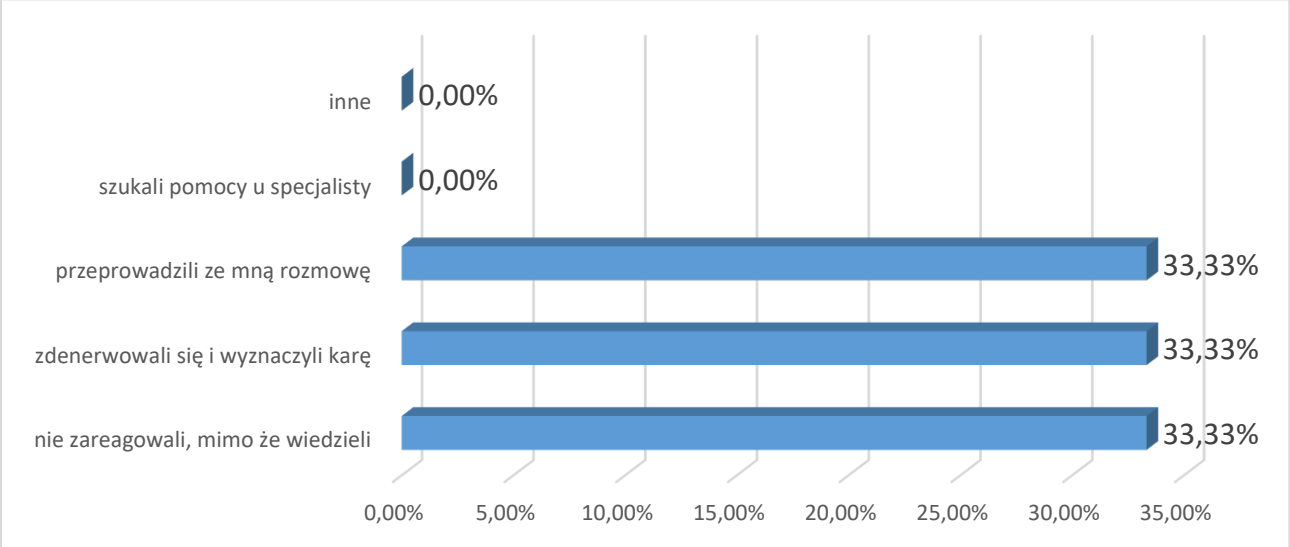

** Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

4,28% uczniów uważa, że pozyskanie narkotyków lub dopalaczy w ich gminie jest łatwe. Przeciwnego zdania jest natomiast 44,92% badanych. Istotny jest fakt, iż większość uczniów (50,80%) nie ma wiedzy na ten temat, co świadczy o tym, iż nie poszukiwali tego typu informacji.

Wyk. 87. Gdybyś chciał zdobyć narkotyki lub dopalacze w swojej miejscowości byłoby to:

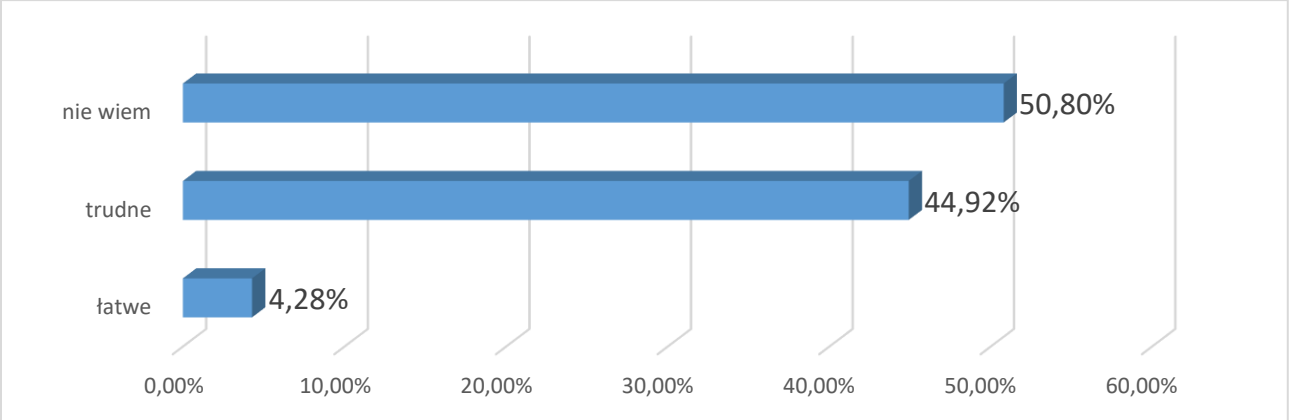

Uczniowie w większości nie potrafią wskazać miejsc, w których można kupić narkotyki lub dopalacze – takiej odpowiedzi udzieliło 90,91% ankietowanych. Pozostałe osoby wskazywały na: centrum miejscowości (2,14%), okolice szkoły (1,60%), siłownię (1,60%), osiedle (0,53%), dyskotekę (0,53%) i inne miejsca (4,28%). 1,60% uczniów zna osobę, u której można kupić narkotyki.

Wyk. 88. Czy znasz miejsca w swojej miejscowości gdzie można kupić narkotyki lub dopalacze?

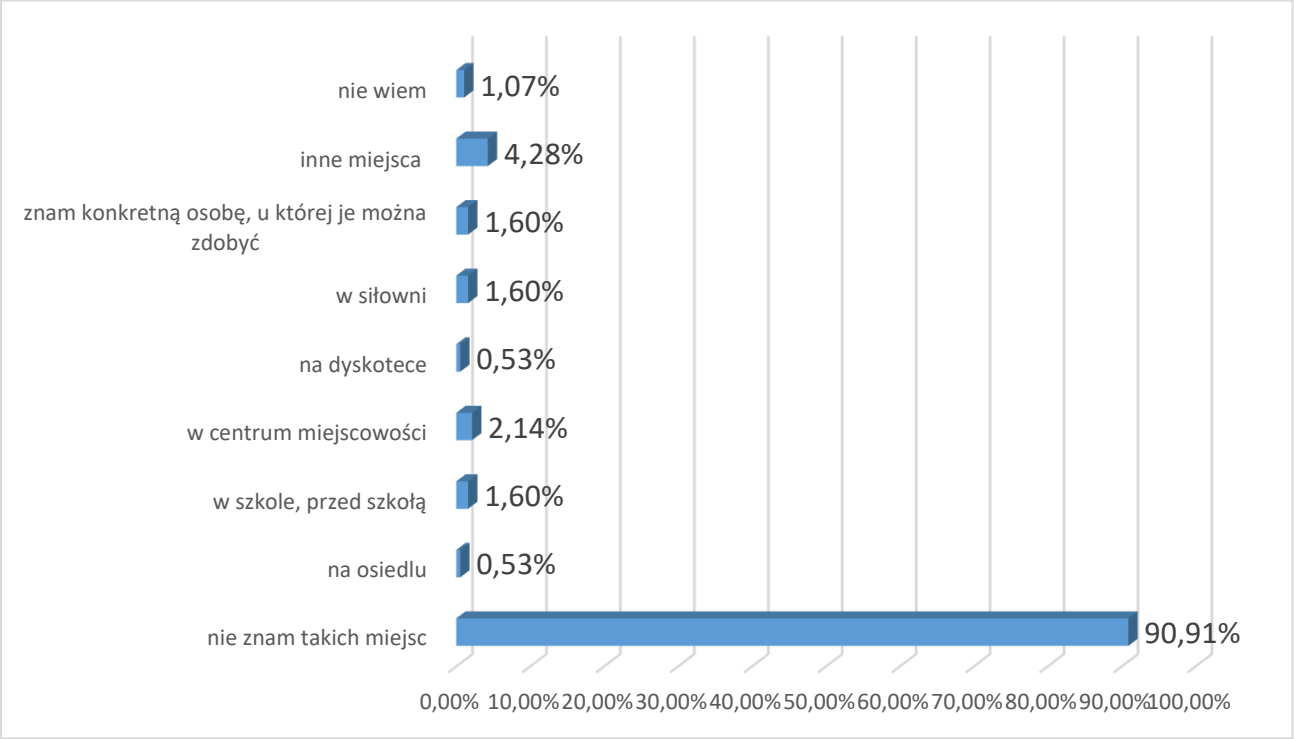

** Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

Większość uczniów przyznało, iż zażywanie narkotyków lub dopalaczy jest zdecydowanie szkodliwe dla zdrowia – taką odpowiedź wskazało 80,75% uczniów oraz iż jest to raczej szkodliwe dla zdrowia – 11,76% uczniów. Z tą opinią nie zgodziło się 1,60% ankietowanych, w tym 0,53% osób uważa, że jest to raczej nieszkodliwe, a 1,07% uczniów sądzi, że zażywanie narkotyków jest zdecydowanie nieszkodliwe. 5,88% uczniów nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie.

Wyk. 89. Czy uważasz, że zażywanie narkotyków lub dopalaczy jest szkodliwe dla zdrowia?

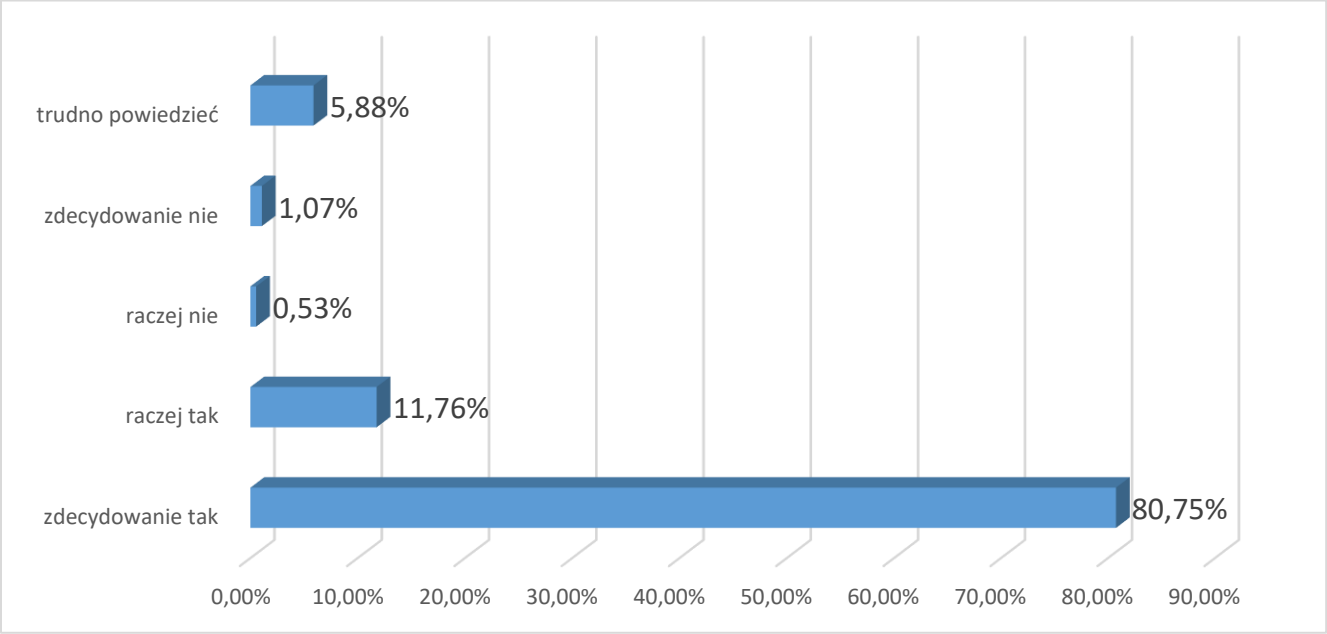

4.5. Profilaktyka z perspektywy dzieci i młodzieży

Niniejszy blok pytań skierowanych do dzieci i młodzieży ma na celu sprawdzenie ich wiedzy oraz poglądów dotyczących alkoholu oraz substancji psychoaktywnych.

Pierwsze pytanie skierowane do dzieci i młodzieży miało na celu odkrycie powodów, które motywują młodych ludzi do sięgania po substancje zakazane. Jak wynika z zebranych odpowiedzi, głównym powodem skłaniającymi młodych ludzi do sięgania po używki jest: ciekawość (55,61%) oraz chęć zaimponowania innym (51,34%). W dalszej kolejności wskazywano na: chęć lepszej zabawy (25,46%), poszukiwanie wrażeń (20,86%), presję grupy (17,11%), świętowanie okazji (13,37%) oraz obawę przed odrzuceniem (10,70%) i inne powody, których uczniowie nie wymienili (6,42%).

Wyk. 90. Z jakich powodów według Ciebie osoby w Twoim wieku sięgają po alkohol, narkotyki, dopalacze.

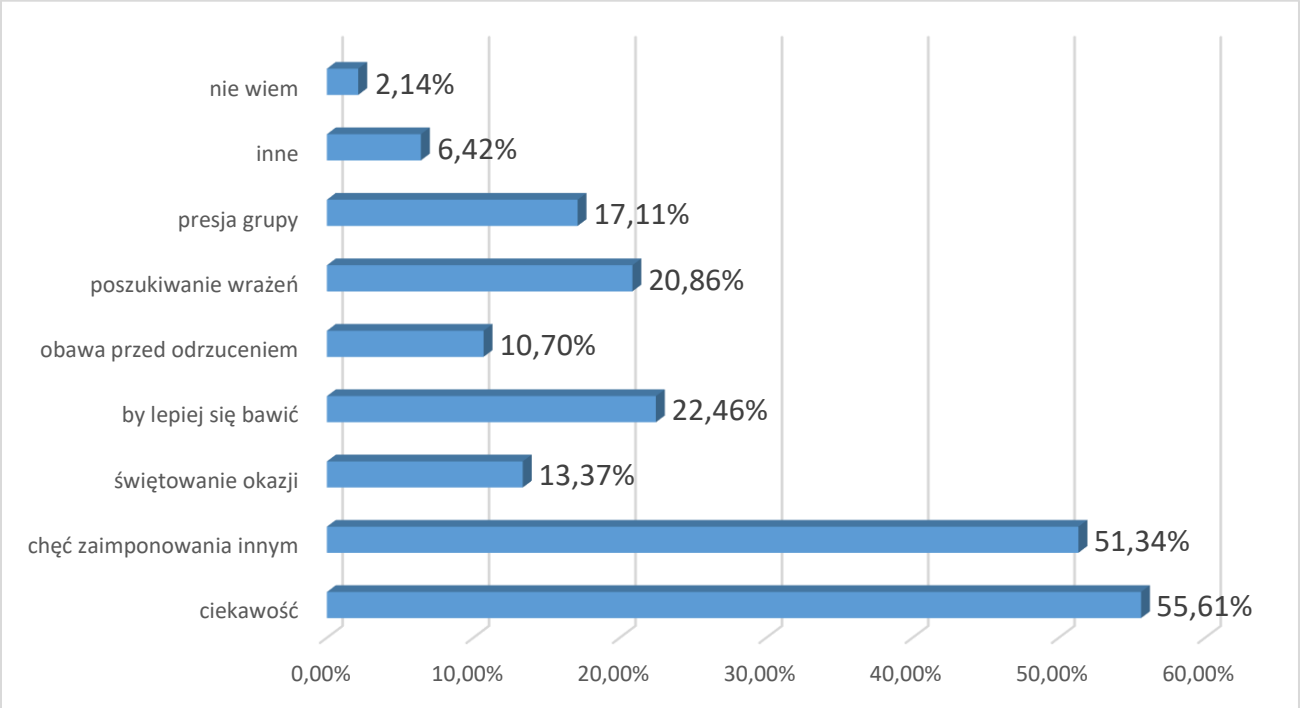

** Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

Jeśli chodzi o konsekwencje zażywania alkoholu i substancji psychoaktywnych to zdaniem uczniów wpływają one przede wszystkim na: zaburzenia zdrowia fizycznego i psychicznego (66,84%), nieodpowiednie towarzystwo (35,83%), pogorszenie lub zerwanie relacji rodzinnych (35,29%), obniżenie efektywności nauki (34,22%), pogorszenie relacji koleżeńskich (19,25%) oraz poważne kłopoty finansowe (16,58%). 20,32% badanych nie potrafiła udzielić odpowiedzi na to pytanie, a zdaniem 6,42% uczniów uzależnienia nie niosą ze sobą żadnych negatywnych konsekwencji.

Wyk. 91. Jakie według Ciebie mogą być negatywne konsekwencje związane z uzależnieniem od alkoholu, narkotyków, dopalaczy?

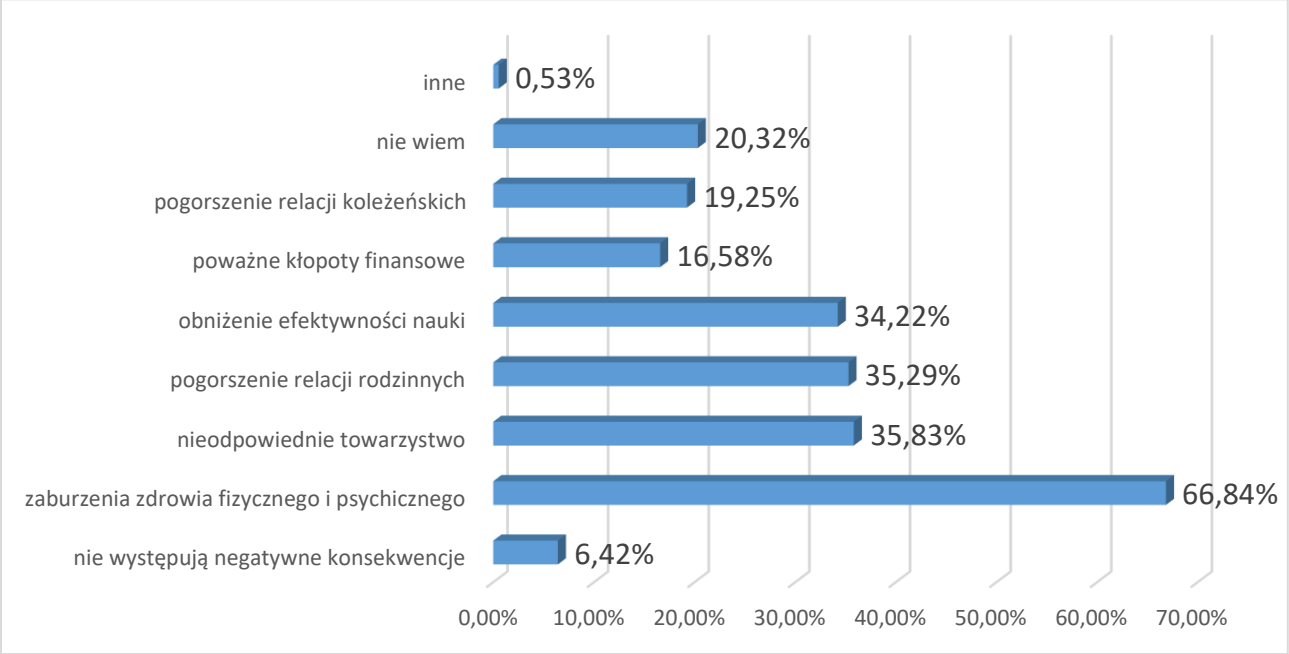

** Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

Telewizja i Internet to główne źródło wiedzy na temat alkoholu i substancji psychoaktywnych – taką odpowiedź wskazało 48,13% uczniów. Mniejszą popularnością cieszą się nauczyciele – wskazało na nich 31,02% ankietowanych uczniów. Na rodzinę wskazało 22,99% osób, zaś od znajomych wiedzę czerpie 13,90% uczniów, a z innych źródeł 1,60%. Niepokój budzi fakt, iż 33,16% ankietowanych w ogóle nie czerpie wiedzy na ten temat.

Wyk. 92. Skąd czerpiesz wiedzę dotyczącą alkoholu, narkotyków i dopalaczy?

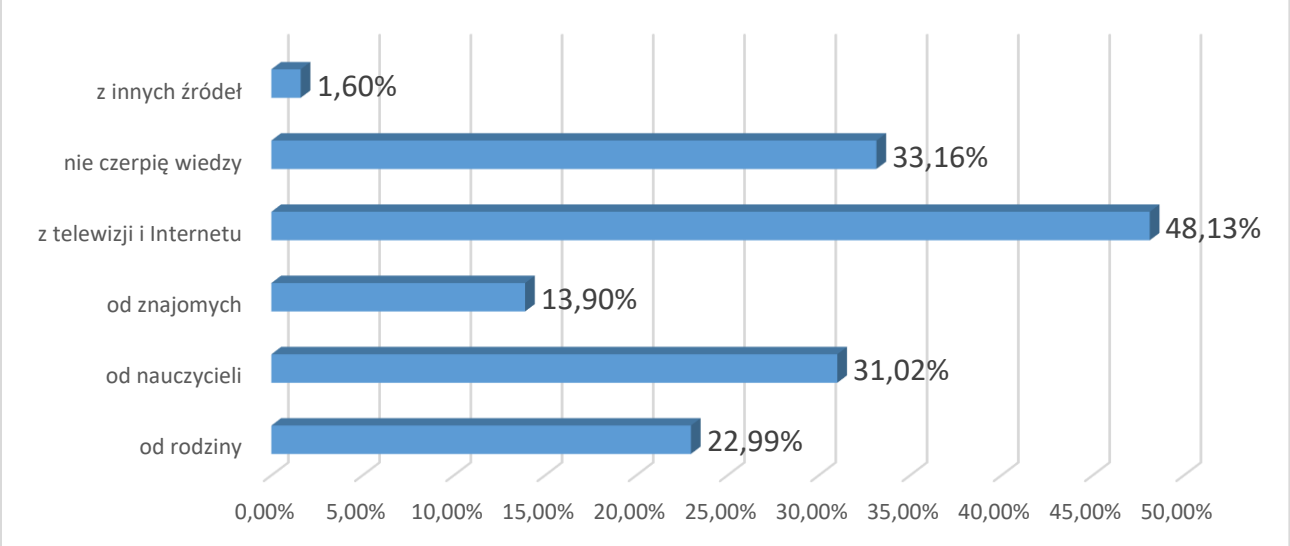

** Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

Zdaniem uczniów to rodzice (59,89%) oraz nauczyciele (52,41%) najczęściej rozmawiają z młodzieżą na temat szkodliwości substancji psychoaktywnych. W dalszej kolejności uczniowie wskazywali na: pedagoga/psychologa szkolnego (21,39%), kolegów/koleżanki (12,30%) oraz inne osoby (2,67%). Niepokojący jest fakt, iż aż 13,90% uczniów samodzielnie pozyskuje wiedzę na ten temat oraz, iż 19,25% uczniów uważa, że nikt z nim na ten temat nie rozmawiał.

Wyk. 93. Kto rozmawiał z Tobą na temat działania i szkodliwości środków takich jak alkohol, narkotyki, dopalacze?

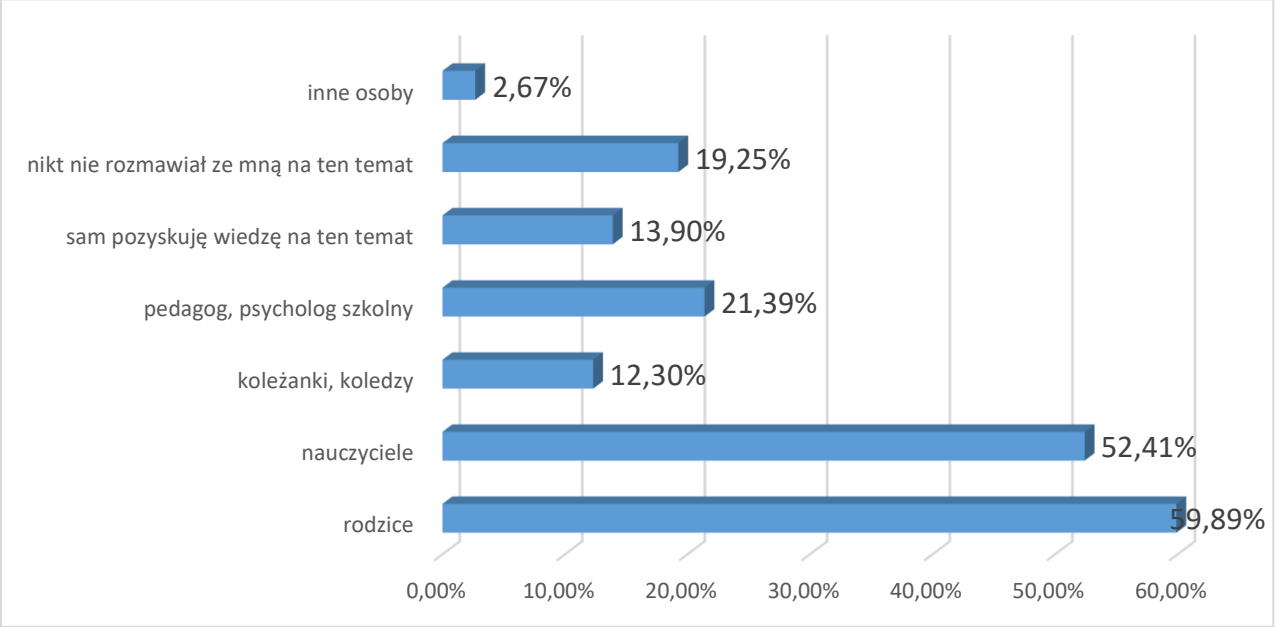

** Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

Uczniowie w sytuacjach problemowych zwróciliby się z prośbą o pomoc do rodziców i opiekunów – taką opinię wyraziło 73,26% osób. W dalszej kolejności uczniowie wskazywali na: nauczycieli (20,32%), kolegów i koleżanki (17,11%), Policję (16,04%), telefon zaufania (13,90%), Ośrodek Pomocy Społecznej (6,42%), Ośrodek Interwencji Kryzysowej (2,67%) oraz Urząd Gminy (2,67%). 15,51% uczniów nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie.

Wyk. 94. Do kogo zwrócibyś się o pomoc mając problem związany z alkoholem, narkotykami lub dopalaczami?

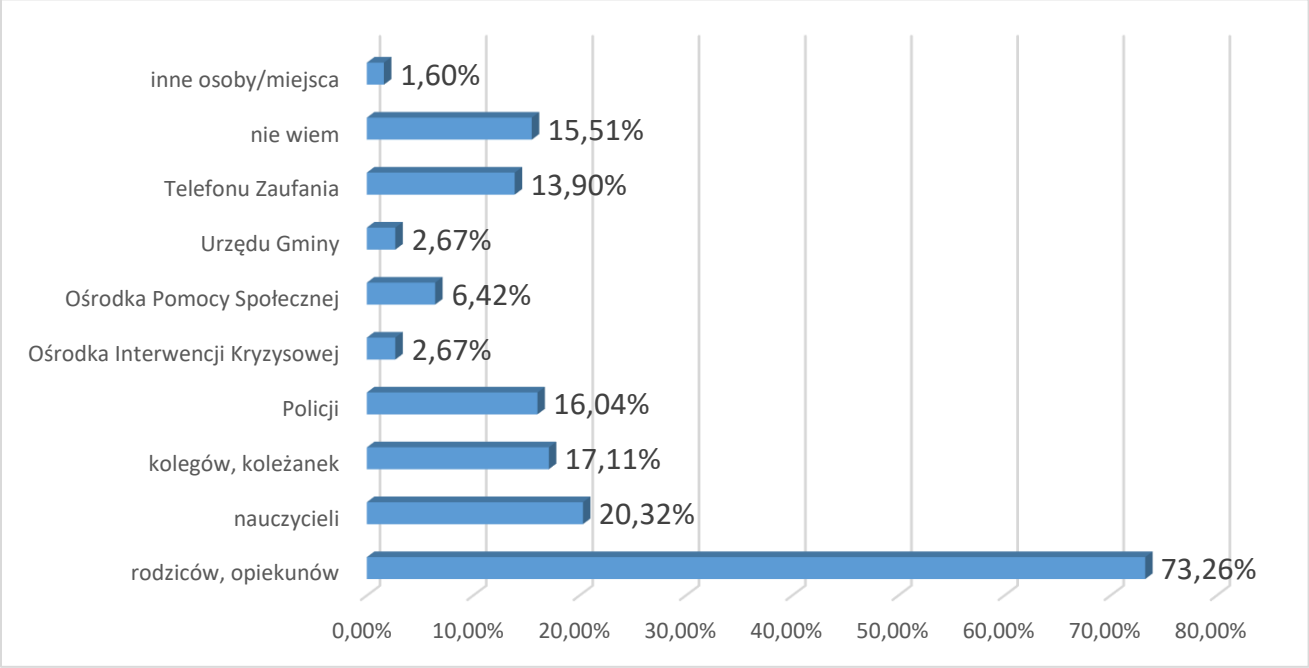

** Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

Uczniowie uważają, że najciekawszymi formami zajęć profilaktycznych są: pogadanki z wychowawcą (57,75%), zajęcia warsztatowe z pedagogiem, psychologiem lub innym specjalistą (31,02%), zajęcia z przedstawicielami Policji (22,46%), spektakle lub musicale profilaktyczne (20,32%) oraz inne formy zajęć profilaktycznych, których uczniowie konkretnie nie wymienili (8,56%).

Wyk. 95. Jaka forma zajęć profilaktycznych jest wg Ciebie najciekawsza/najefektywniejsza?

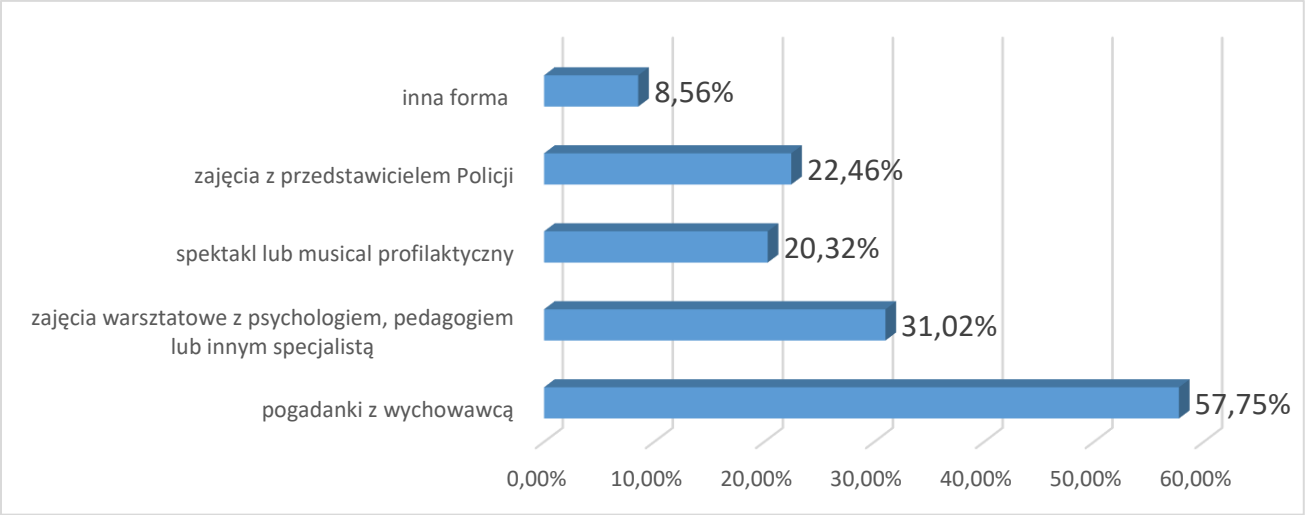

** Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

4.6. Problem przemocy z perspektywy dzieci i młodzieży

Ostatnim problemem poruszanym w badaniu dzieci i młodzieży był problem przemocowy. Celem sprawdzenia wiedzy uczniów na temat zjawiska przemocy, poproszono ich o wskazanie sytuacji, które ich zdaniem można nazwać aktem przemocy.

Jak wynika z udzielonych odpowiedzi, uczniowie najczęściej wskazywali na następujące zachowania: bicie (72,73%), grożenie, straszenie (65,78%), zmuszanie do oddawania pieniędzy (44,39%), kradzież pieniędzy lub innej własności (41,71%), spoliczkowanie (37,43%), zmuszanie do oglądania pornografii (31,55%), wysyłanie obraźliwych wiadomości (29,95%), podszywanie się w Internecie (26,67%), okazywanie braku szacunku (20,32%), krytykowanie wyglądu (18,18%), nie opiekowanie się kimś kto wymaga opieki (12,83%). 15,51% uczniów nie potrafiło wskazać zachowania przemocowego.

Wyk. 96. Które z wymienionych poniżej sytuacji są Twoim zdaniem aktem przemocy?

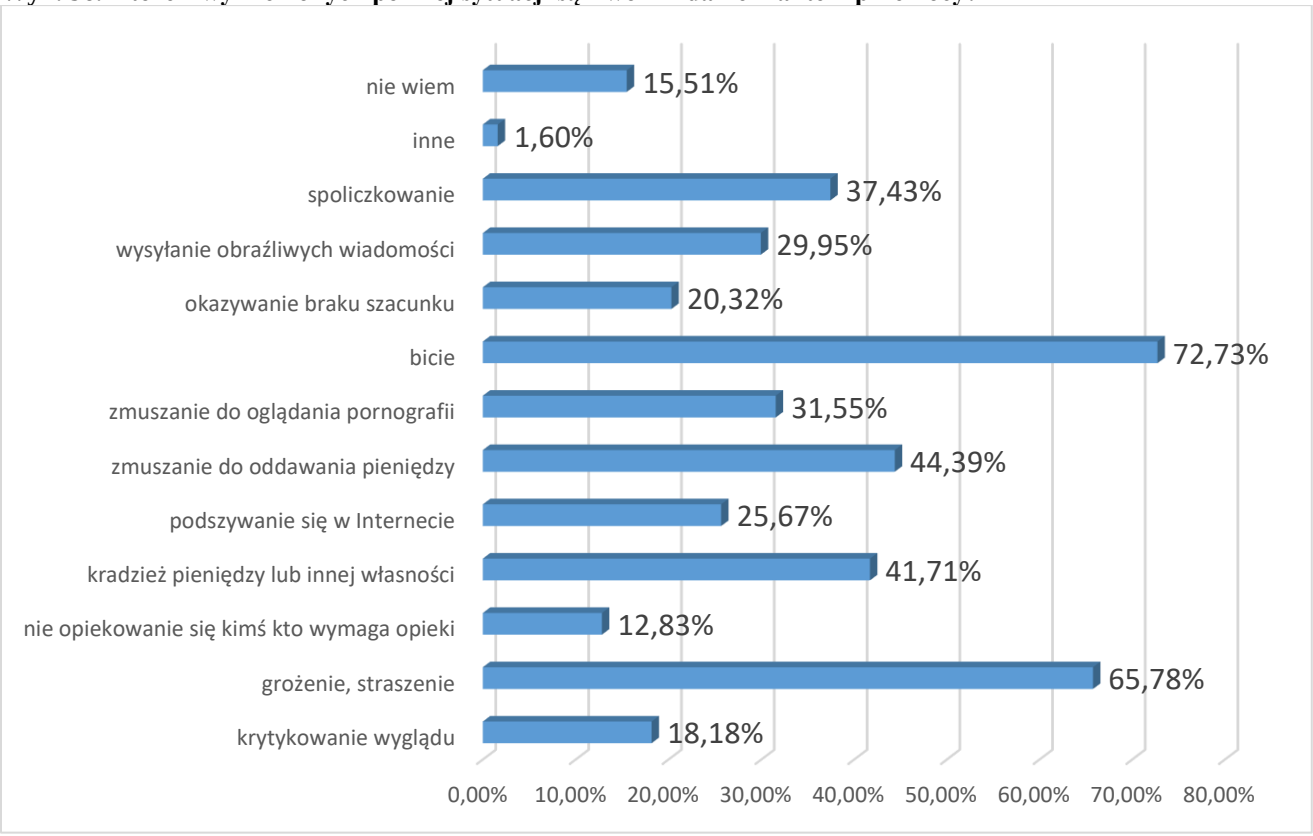

** Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

Uczniowie uważają, że przemoc wynika głównie z nadużywania alkoholu (64,17%) i narkotyków (59,89%), ale także z: chorób psychicznych (49,73%), zazdrości i zaborczości (43,32%), wpływu środowiska (32,62%), problemów w komunikacji międzyludzkiej (25,67%), różnic w poglądach (25,13%), braku zaufania, (21,39%) oraz problemów finansowych (18,72%). 20,86% osób nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie.

Wyk. 97. Które z wymienionych poniżej sytuacji Twoim zdaniem prowokują agresję/przemoc wśród młodzieży?

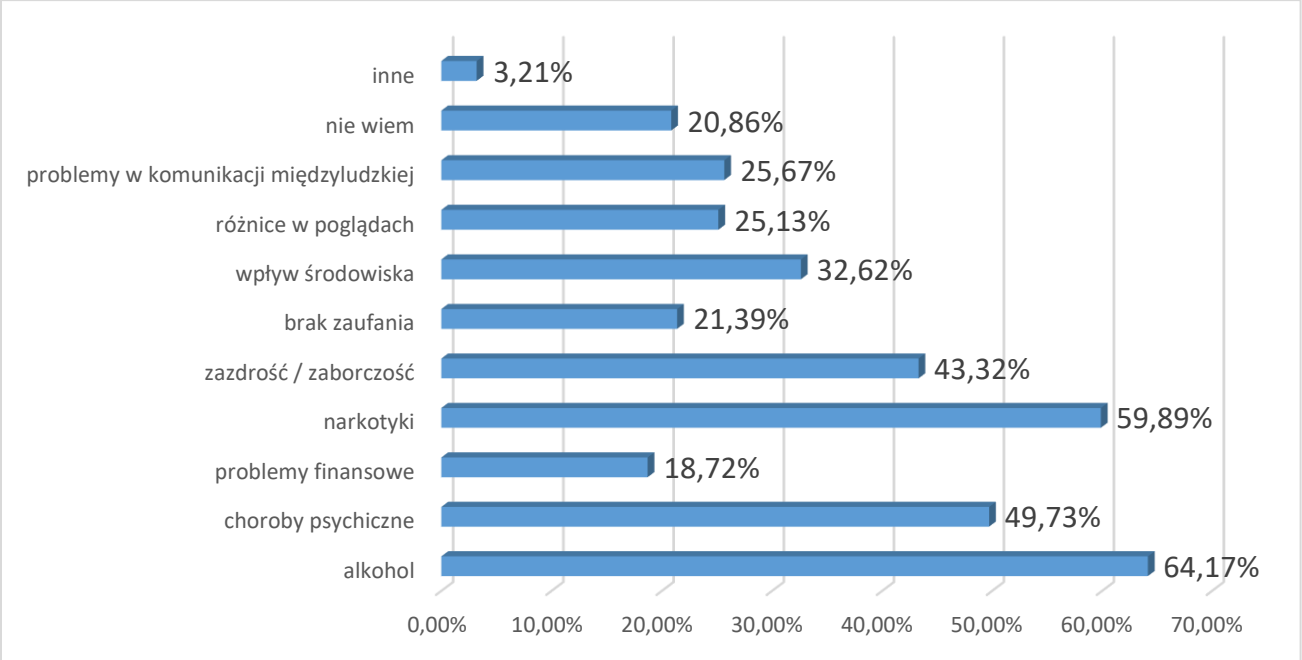

** Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

Niepokój budzi fakt, iż aż 29,41% uczniów przyznało, że zdarzyło im się doświadczyć przemocy.

Wyk. 98. Czy zdarzyło Ci się doświadczyć przemocy?

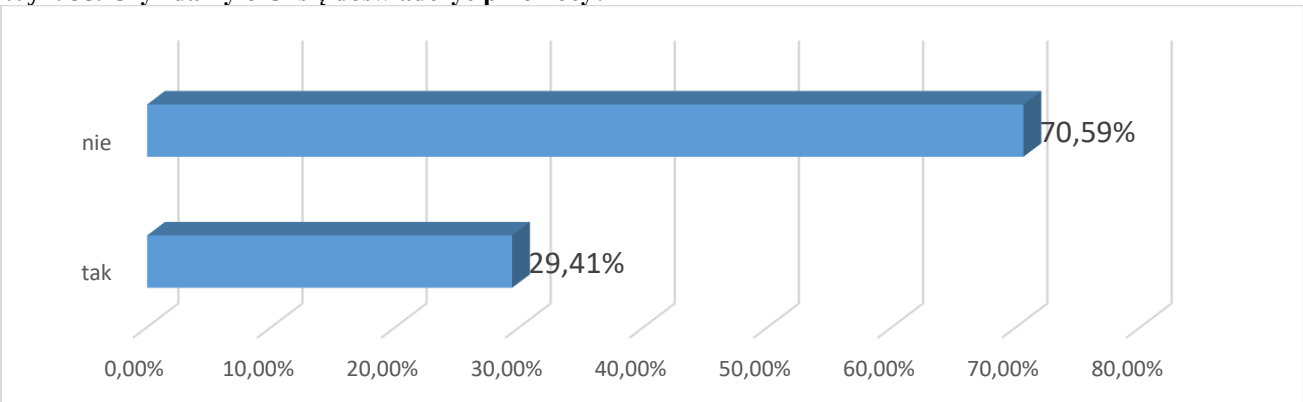

Osobami stosującymi przemoc wobec uczniów byli głównie koledzy ze szkoły – taką odpowiedź wskazało 50,91% uczniów, którzy doznali przemocy. Rzadziej wskazywano natomiast na: znajomych (27,27%), brata (10,91%), mamę (10,91%), siostrę (9,09%), tatę (5,45%) oraz inne osoby, których uczniowie konkretnie nie wskazali (20,00%).

Wyk. 99. Kto stosował wobec Ciebie przemoc?

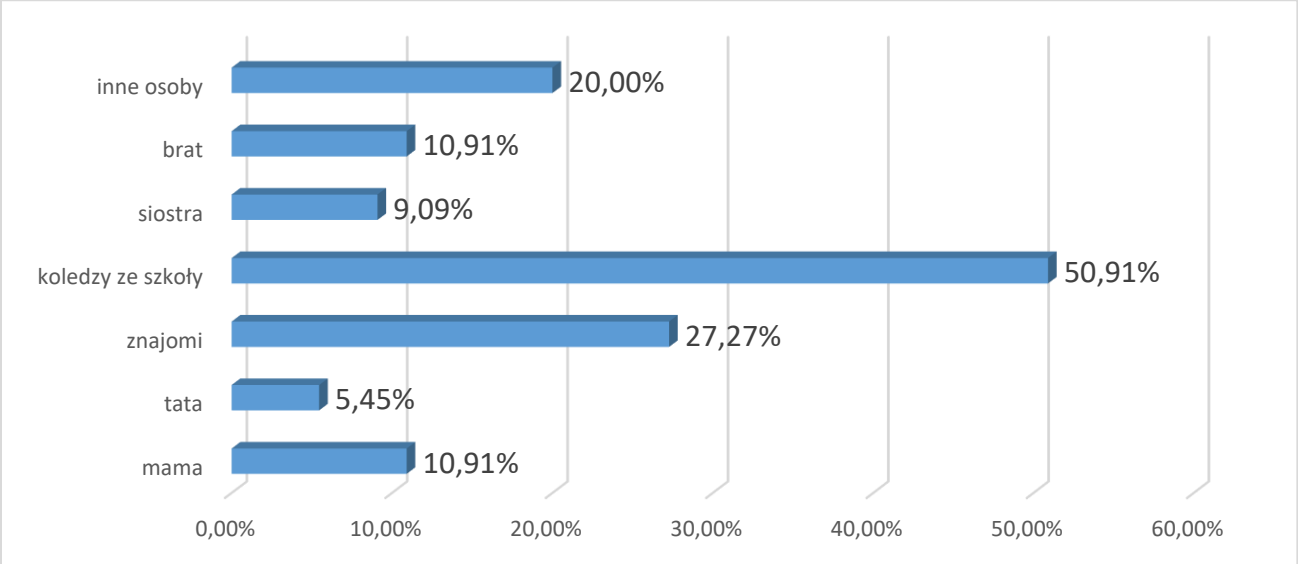

** Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

Uczniowie, którzy doświadczyli przemocy uważają, że osoby, które stosowały wobec nich przemoc nie były pod wpływem żadnych substancji (67,27%). Natomiast 10,91% uczniów uważa, że osoby te były pod wpływem alkoholu, 7,27% uczniów wskazało odpowiedź „dopalacze", 3,64% osób twierdzi, że osoby te były pod wpływem narkotyków oraz leków (7,27%). 25,45% respondentów nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie.

Wyk. 100. Czy osoba, która stosowała wobec Ciebie przemoc była pod wpływem:

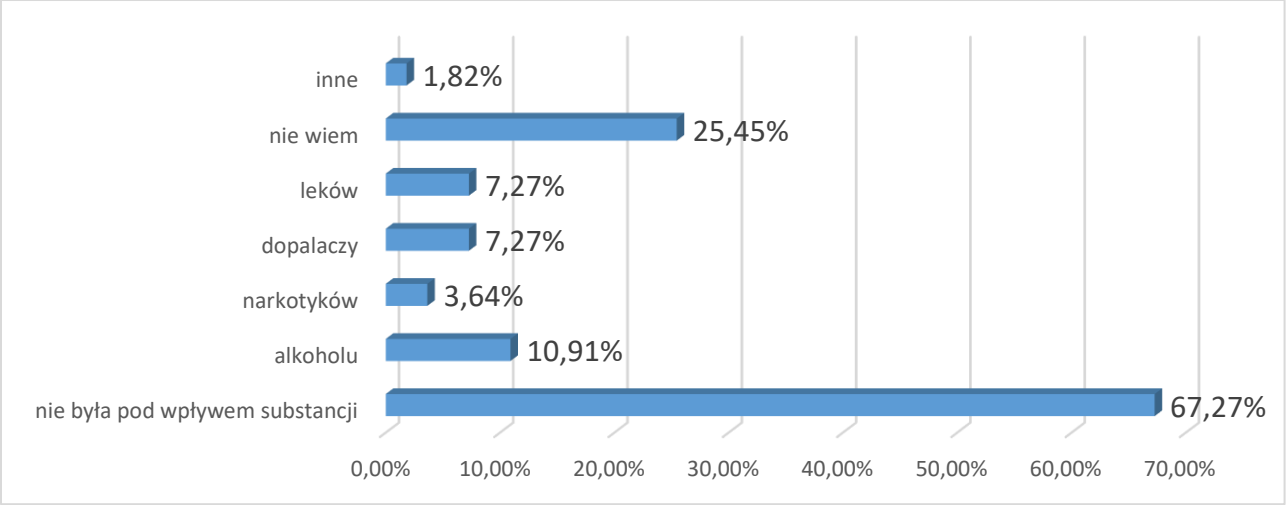

** Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

31,02% badanych uczniów twierdzi, że w ich szkole występuje zjawisko przemocy między uczniami. Z tą opinią nie zgodziło się 29,41% uczniów, zaś 39,57% osób nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie. Dane te pokazują, iż problem przemocy rówieśniczej jest obecny w szkołach na terenie Gminy Opatów.

Wyk. 101. Czy w Twojej szkole występuje problem przemocy między uczniami?

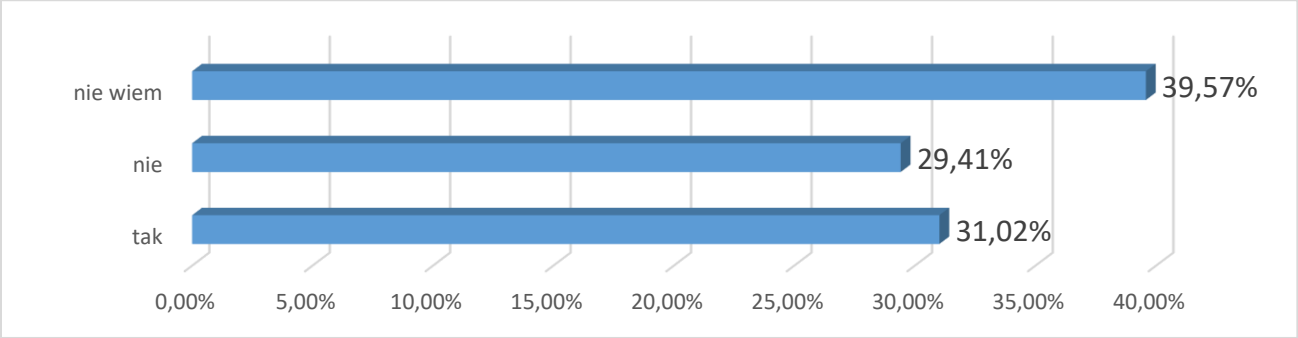

Dodatkowo, 21,93% uczniów przyznało także, iż im samym zdarzyło się stosować przemoc wobec innych osób.

Wyk. 102. Czy samemu zdarzyło Ci się stosować przemoc wobec innych?

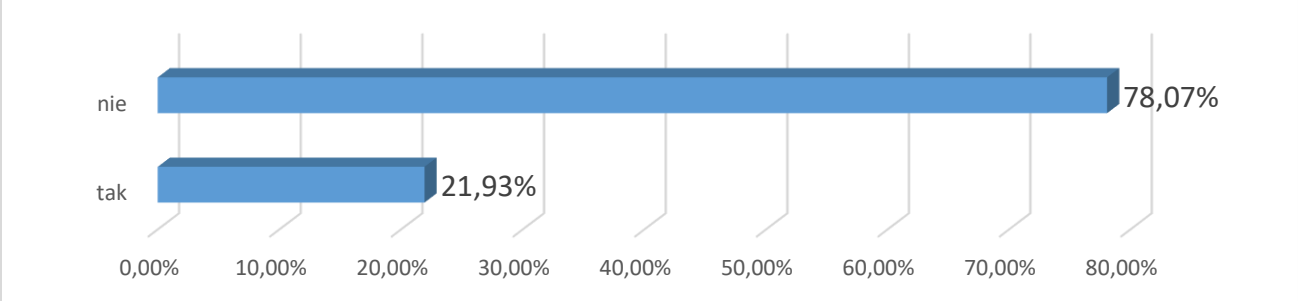

Uczniowie Ci stosowali przemoc głównie wobec rówieśników (82,93%), rodzeństwa (29,27%), rodziców (7,31%), ale także wobec innych osób (14,63%).

Wyk. 103. Wobec kogo zdarzyło Ci się stosować przemoc?

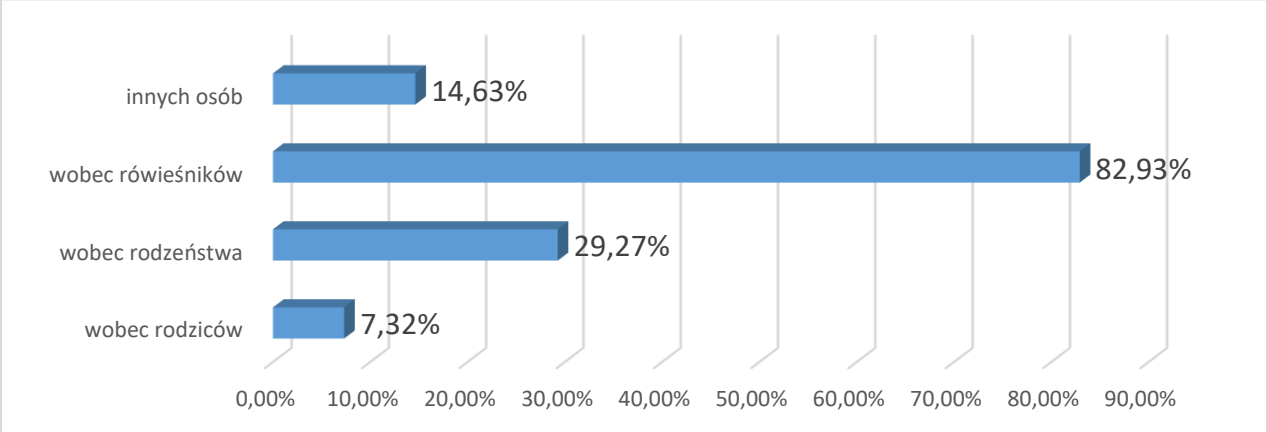

** Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

Z problemem przemocy uczniowie zwróciliby się o pomoc do: pedagoga szkolnego (41,71%), Policji (38,50%), rodziny (34,76%), zaufanego nauczyciela (34,22%), kolegi lub koleżanki (26,76%), telefonu zaufania (24,06%), Ośrodka Pomocy Społecznej (16,58%), Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (6,42%), lekarza (5,88%), Ośrodka Leczenia Uzależnień (5,35%), Ośrodka Interwencji Kryzysowej (4,81%), punktu konsultacyjnego (4,28%) oraz Zespołu Interdyscyplinarnego (2,67%). Należy zwrócić uwagę na fakt, iż 7,49% osób szukałoby pomocy w Internecie, a 15,51% uczniów próbowałby radzić sobie samodzielnie.

Wyk. 104. Do kogo zwrócił(-a) byś się o pomoc w razie problemu przemocy w rodzinie?

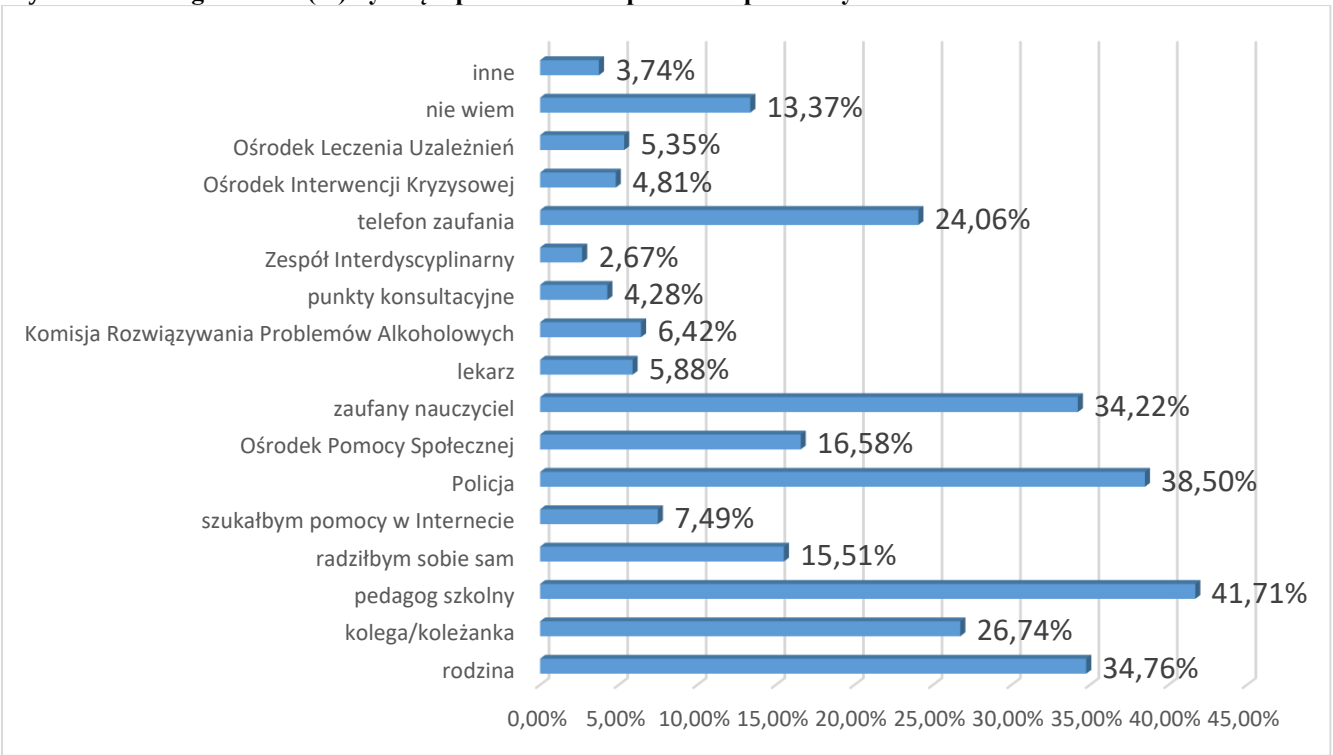

** Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

8,56% uczniów zna kogoś kto doświadcza przemocy w swoim domu. 20,86% uczniów nie potrafiła udzielić odpowiedzi na to pytanie. 70,59% uczniów nie zna osób, które doświadczają przemocy domowej.

Wyk. 105. Czy znasz kogoś w swoim otoczeniu, kto jest ofiarą przemocy w swoim domu?

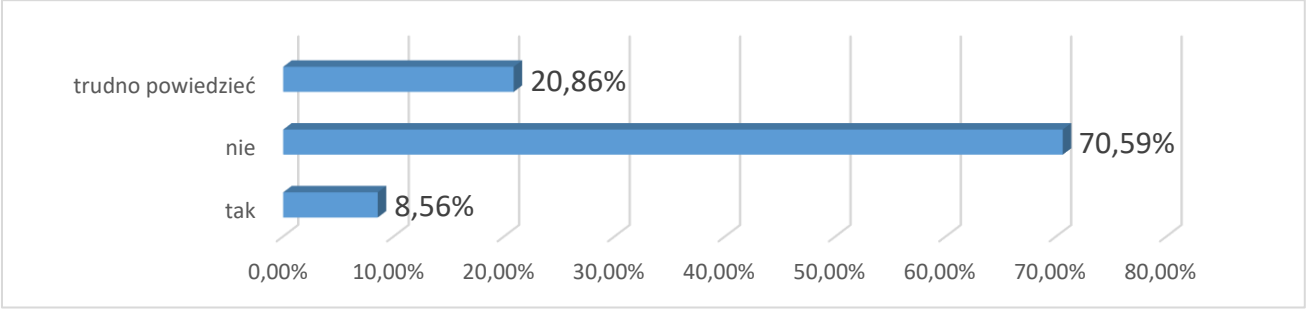

5. BADANIE ESPAD A WYNIKI DIAGNOZY GMINY OPATÓW

W okresie wiosennym 2019 roku, w ramach międzynarodowego projektu ESPAD[6] (European School Survey Project on Alcohol and Drugs), na terenie Polski, zrealizowane zostały badania ankietowe na próbie uczniów w przedziale wiekowym od 15 do 18 roku życia. Badaniami objęto próbę ogólnopolską, 6 prób wojewódzkich (Dolnośląskie, Lubelskie, Małopolskie, Mazowieckie, Śląskie, Świętokrzyskie) oraz 5 prób miejskich (Wrocław, Płock, Kalisz, Sopot, Szczecinek). Badania zrealizowano w 383 klasach gimnazjalnych oraz w 431 klasach szkół ponadgimnazjalnych[7]. Celem badania był przede wszystkim pomiar natężenia zjawiska używania przez młodzież substancji psychoaktywnych, ale także ocena czynników wpływających na rozpowszechnienie, ulokowanych zarówno po stronie popytu na substancje, jak i ich podaży.

Badania w Gminie Opatów zrealizowano wśród 187 uczniów szkół podstawowych (klasy IV – VIII), a uczniów w wieku 14-16 lat było 37 osób. Badanie ESPAD zostało realizowane metodą ankiety audytoryjnej przez zespół ankieterów rekrutujący się spoza systemu oświaty i wychowania. Porównanie to ma na celu ukazanie różnic pomiędzy danymi ogólnopolskimi, a danymi lokalnymi. Poniżej zaprezentowano wyniki przeprowadzonej analizy.

Tabela 1 Porównanie próby badawczej i wieku badanych uczniów ESPAD, do uczniów Gminy Opatów

	BADANIE GMINY OPATÓW	BADANIE ESPAD
ROK BADANIA	2020	2019
PRÓBA BADAWCZA	37	12 434
WIEK BADANYCH UCZNIÓW	14-16 lat	15-16 lat

[6] J. Sierosławski, *„Używanie narkotyków i alkoholu przez młodzież szkolną – raport z ogólnopolskich badań ankietowych zrealizowanych w 2019 r.”*, Warszawa, 2019 r.
[7] Tamże.

5.1. Problem alkoholowy

Według badań ESPAD z 2019 r., „napoje alkoholowe są najbardziej rozpowszechnioną substancją psychoaktywną wśród młodzieży szkolnej, podobnie jak ma to miejsce w dorosłej części społeczeństwa. Próby spożywania alkoholu ma za sobą 80,00% uczniów klas VIII oraz 92,8% klas ponadpodstawowych. W czasie ostatnich 12 miesięcy przed badaniem piło jakiekolwiek napoje alkoholowe 67,90% młodszych uczniów”[8]. W Gminie Opatów 19,05% uczniów w wieku 14-16 lat przyznało, że próbowało kiedykolwiek spożywania alkoholu.

Wyk. 106 Czy próbowałeś/aś pić alkohol? (uczniowie w wieku 14-16 lat z Gminy Opatów)

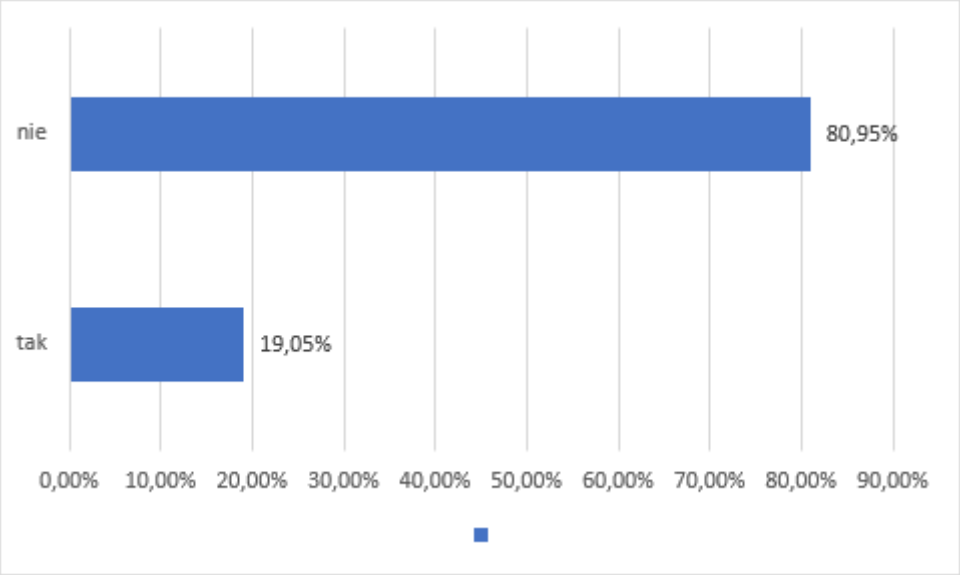

Dodatkowo, poniżej możemy zaobserwować zestawienie odpowiedzi uczniów Gminy Opatów w wieku 14-16 lat oraz odpowiedzi ankietowanych w badaniu ESPAD.

Tabela 2 Porównanie wyników ESPAD 15-16 lat, do wyników diagnozy społecznej Gminy Opatów w przedziale wiekowym 14 -16 lat (Czy próbowałeś/aś pić alkohol?).

	ESPAD 2007	ESPAD 2011	ESPAD 2015	ESPAD 2019	Gmina Opatów (14-16 lat)
Tak	90,20%	87,30%	83,80%	80,00%	19,05%

Wskaźnik spożycia alkoholu przez uczniów z terenu Gminy Opatów jest zdecydowanie niższy, niż wskaźnik ogólnopolski. Dodatkowo uczniowie gminy (14-16 lat) podobnie jak młodzież ogólnopolska badana w 2019 roku najczęściej sięga po piwo (87,50%).

[8] Tamże.

Wykres 1 Jaki rodzaj alkoholu próbowałeś/aś? (uczniowie w wieku 14-16 lat z Gminy Opatów)

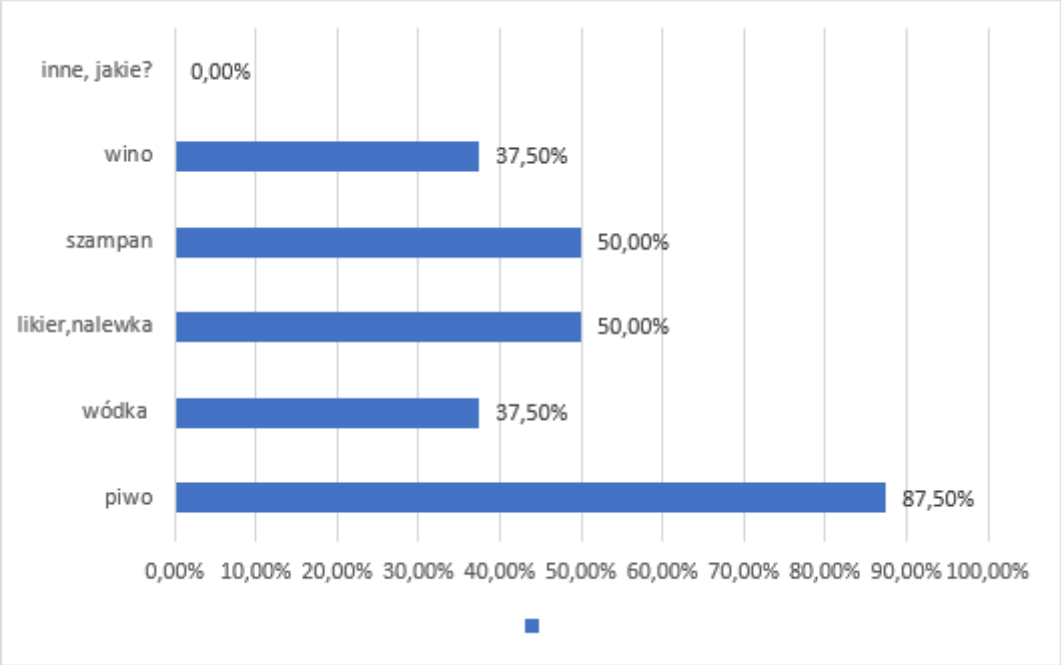

5.2. Problem nikotynowy

Analizując problem nikotynowy wśród dzieci i młodzieży w Polsce, można zauważyć, iż jest on coraz mniej powszechny wśród tych grup. Z badania ESPAD wynika, że w czasie całego życia, jakiekolwiek doświadczenia z paleniem miało 49,90% uczniów klas podstawowych. Uczniowie w Gminie Opatów, również rzadziej niż uczniowie w Polsce, palą papierosy. Do kontaktu z papierosami kilka razy oraz regularnie przyznało się łącznie 30,94% uczniów w wieku 14-16 lat.

Wykres 108 Ile razy w życiu (jeśli w ogóle) zdarzyło Ci się próbować palić papierosy? (uczniowie w wieku 14-16 lat z Gminy Opatów)

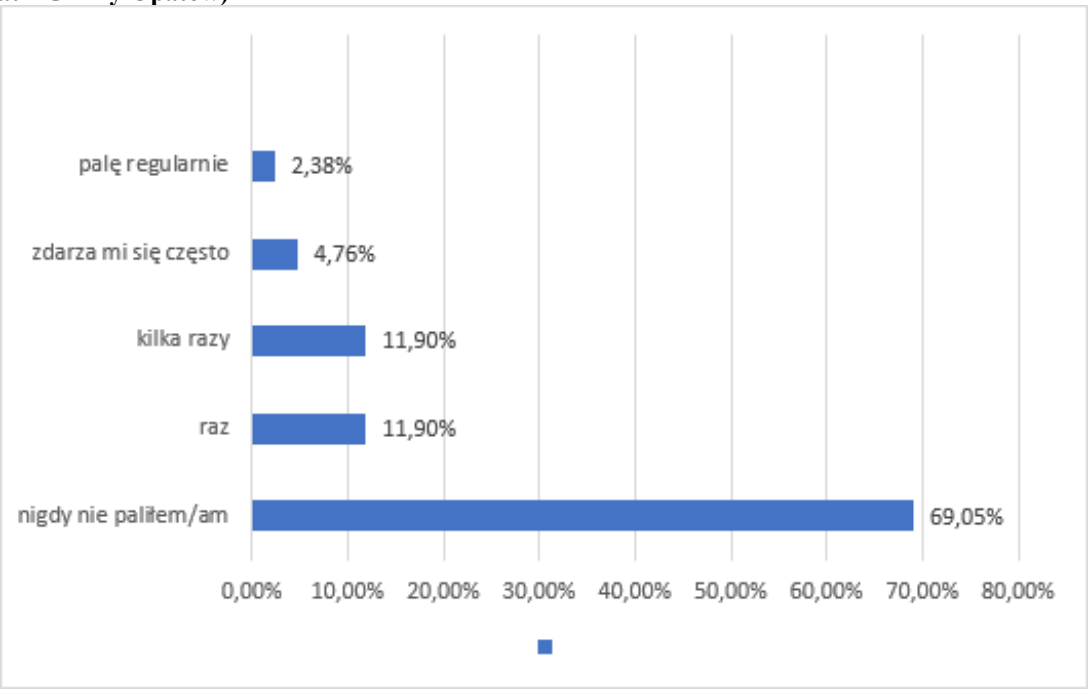

Na poniższym wykresie można zaobserwować odpowiedzi ankietowanych dotyczące palenia papierosów przez uczniów z terenu Gminy Opatów w 2020 roku oraz porównać je do wyników ESPAD z poprzednich lat.

Tabela 3 Porównanie wyników ESPAD 15-16 lat, do wyników diagnozy społecznej Gminy Opatów w przedziale wiekowym 14-16 lat (ile razy w życiu (jeśli w ogóle) zdarzyło Ci się próbować palić papierosy?).

	ESPAD 2007	ESPAD 2011	ESPAD 2015	ESPAD 2019	Gmina Opatów (14-16 lat)
Palę regularnie/czasami/rzadko	46,90%	42,80%	43,80%	50,10%	30,94%

5.3. Problem narkotykowy

Jak wynika z badań ogólnopolskich problem narkotykowy nie przybiera tak dużych rozmiarów jak problem alkoholowy. Młodzież najczęściej sięga po marihuanę lub haszysz. W czasie ostatnich 12 miesięcy przed badaniem używało tych substancji 21,4% uczniów w wieku 15-16 lat.

W przypadku uczniów ze szkół w Gminie Opatów problem narkotykowy również nie przybiera dużych rozmiarów. Do zażywania jakichkolwiek substancji psychoaktywnych przyznało się 2,38% uczniów z Gminy Opatów w wieku 14-16 lat, przyznając, że była to marihuana lub haszysz w czasie imprezy towarzyskiej.

Wyk. 109 Czy próbowałeś/aś kiedykolwiek zażywać narkotyki/dopalacze/inne środki psychoaktywne? (uczniowie w wieku 14-16 lat z Gminy Opatów)

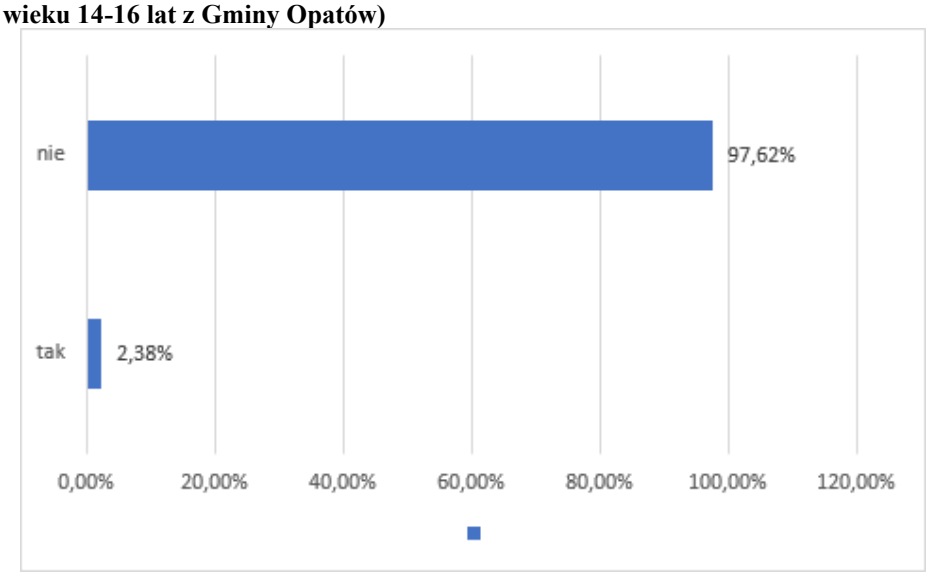

6. BADANIE SPRZEDAWCÓW

W celu dokładniejszego zdiagnozowania problemu alkoholowego oraz dostępności wyrobów tytoniowych dla nieletnich na terenie Gminy Opatów, przeprowadzone zostało również badanie ankietowe wśród sprzedawców pracujących w punktach sprzedaży napojów alkoholowych. Kwestionariusz skierowanej do nich ankiety zawierał pytania dotyczące zarówno samego handlu trunkami i możliwych związanych z tym negatywnych konsekwencji, jak również innych problemów społecznych. W sumie respondenci udzielili odpowiedzi na 17 pytań jednokrotnego wyboru.

Badanie zostało podzielone na bloki poświęcone następującym problemom:

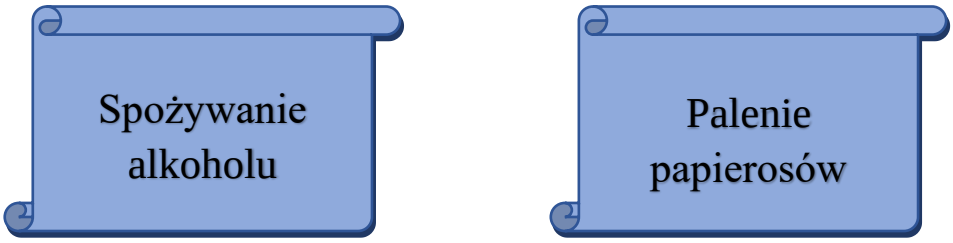

Graf. 4.1 Obszar tematyczny zawarty w kwestionariuszu ankiety dla sprzedawców alkoholu

Najbardziej rozbudowany został blok poświęcony kwestiom dotyczącym alkoholu, a kwestionariusz kończył się metryczką z pytaniami o wiek, płeć oraz staż pracy w charakterze sprzedawcy napojów alkoholowych.

Ze względu na niewielką liczebność próby, wyniki zostały przedstawione w formie liczb.

6.1. Struktura badanej próby

Ostatnią grupą biorącą udział w diagnozie problemów społecznych w Gminie Opatów byli sprzedawcy napojów alkoholowych. Ich wiedza jest niezwykle cenna ze względu na fakt, iż na co dzień są oni bacznymi obserwatorami rzeczywistości społecznej, w związku z tym są w stanie określić skalę występujących problemów związanych z uzależnieniami od substancji psychoaktywnych. W badaniu zdecydowaną większość stanowiły kobiety – 17 osób. W ankietowaniu wzięło udział również 3 mężczyzn.

Wyk. 110. Płeć

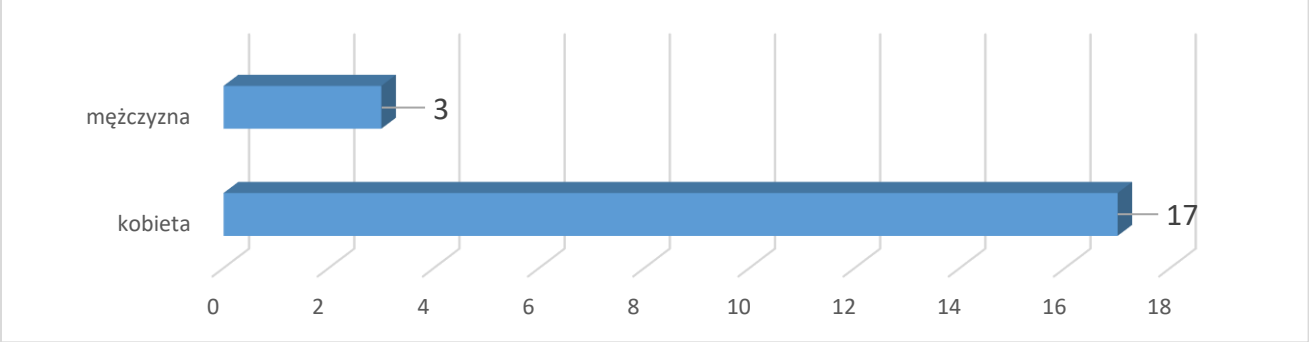

Najliczniejszą grupę osób tworzyli ankietowani w wieku 26 – 40 lat (8 osób) oraz badani w wieku 41 – 60 lat (8 osób). Czterech sprzedawców miało mniej niż 25 lat.

Wyk. 111. Wiek

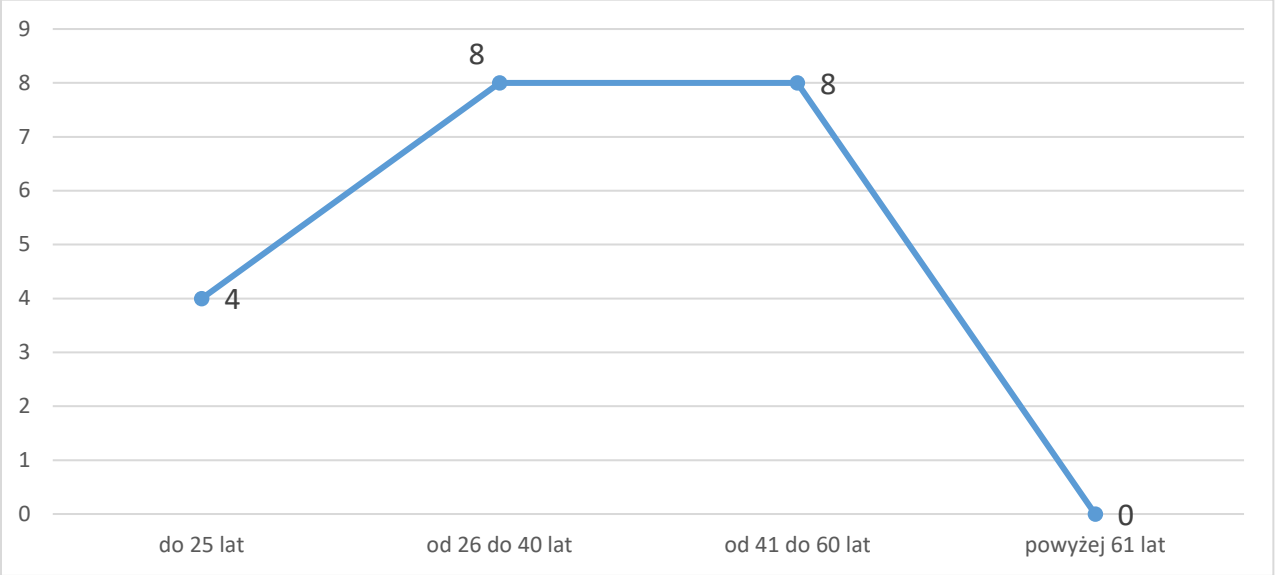

Pięciu sprzedawców pracuje w swoim zawodzie od 1 do 5 lat, kolejnych trzech ankietowanych posiada od 6 do 10 lat stażu pracy, sześć osób pracuje jako sprzedawca od 11 do 20 lat, kolejne cztery osoby posiadają ponad 21 lat stażu pracy, a dwie osoby pracują w tym zawodzie krócej niż rok.

Wyk. 112. Staż pracy

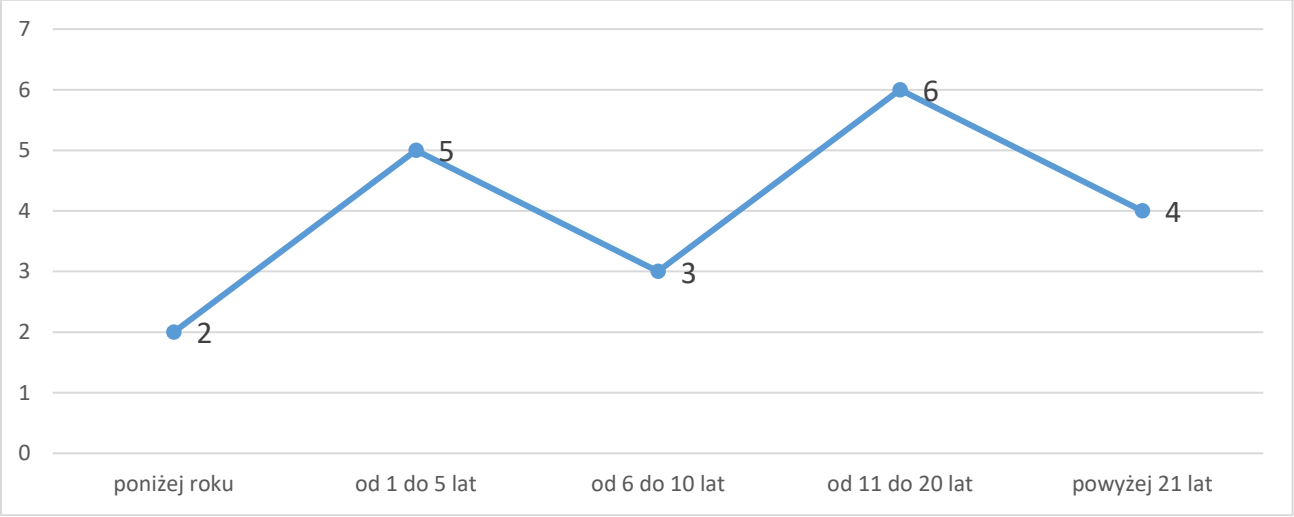

6.2. Problemy społeczne z perspektywy sprzedawców

Pytania kierowane do tej grupy społecznej miały głównie na celu pogłębienie wiedzy z zakresu problematyki uzależnień od substancji psychoaktywnych w gminie oraz sprawdzenie, czy w Gminie Opatów przestrzega się ustawy o wychowaniu w trzeźwości.

Na początek badanych zapytano, czy ich zdaniem, na przestrzeni ostatnich kilku lat, na terenie gminy zmieniła się skala spożycia alkoholu. Dwóch respondentów uważa, że obecnie spożywa się więcej alkoholu niż dawniej. Czterech ankietowanych twierdzi natomiast, iż obecnie pije się mniej niż kiedyś, zaś kolejne czternaście osób uważa, że obecnie pije się tyle samo co kilka lat temu.

Wyk. 113. Proszę ocenić czy spożycie alkoholu na przestrzeni kilku lat w Pana/i gminie:

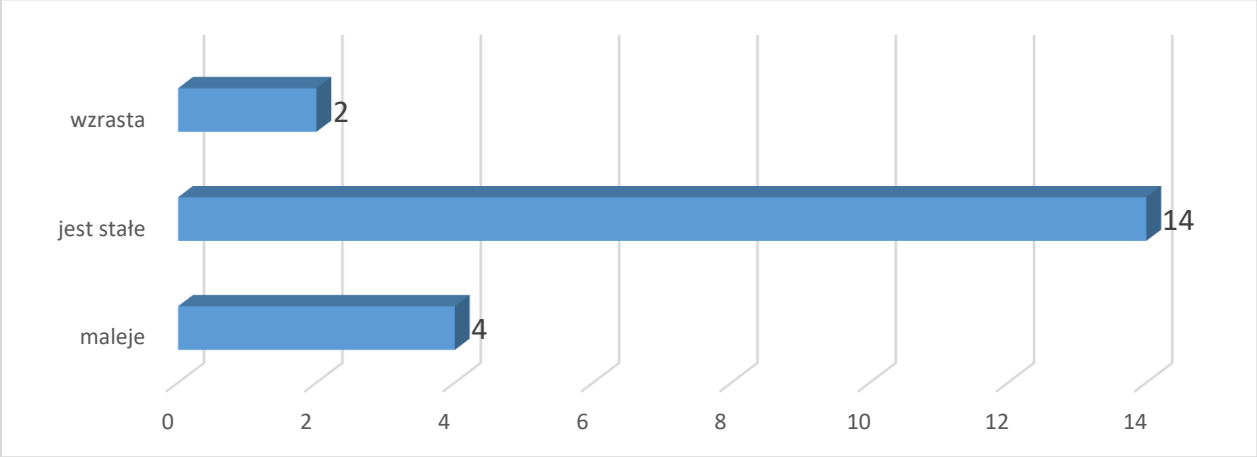

Kolejne pytania mają na celu sprawdzenie dostępności alkoholu dla osób nieletnich. W tym celu sprzedawców zapytano, jak często sprzedaje się alkohol osobom nieletnim na terenie Gminy Opatów. Piętnastu ankietowanych uważa, że na terenie gminy nigdy nie sprzedaje się alkoholu osobom nieletnim. Natomiast trzy osoby uważają, że taka sytuacja może mieć miejsce rzadko. Dwie osoby wskazały odpowiedzi „czasami".

Wyk. 114. Proszę ocenić jak często zdarza się, że alkohol jest sprzedawany osobom niepełnoletnim w Pana/i gminie?

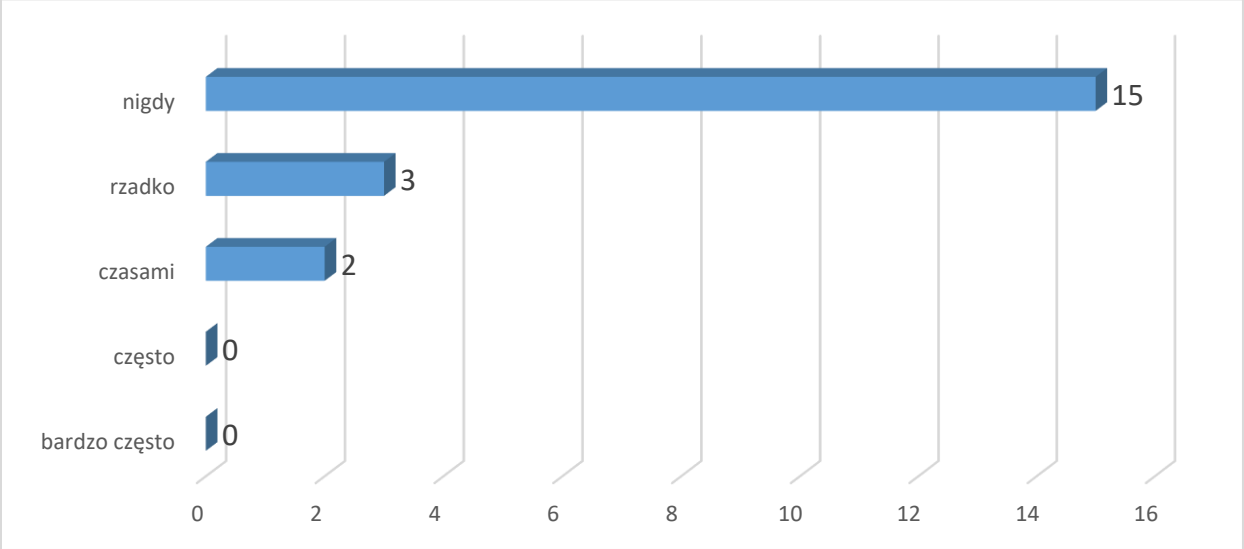

Trzynastu sprzedawców przyznało także, że zdarzyło im się, iż osoba niepełnoletnia chciała kupić alkohol w obsługiwanym przez nich punkcie. Rzadko, tj. raz lub kilka razy, zdarzyło się to trzynastu sprzedawcom. Siedem osób zadeklarowało, że nigdy nie spotkały się z takim zdarzeniem.

Wyk. 115. Czy zdarzyło się Panu/i, że osoba niepełnoletnia chciała kupić alkohol w obsługiwanym przez Pana/ią punkcie?

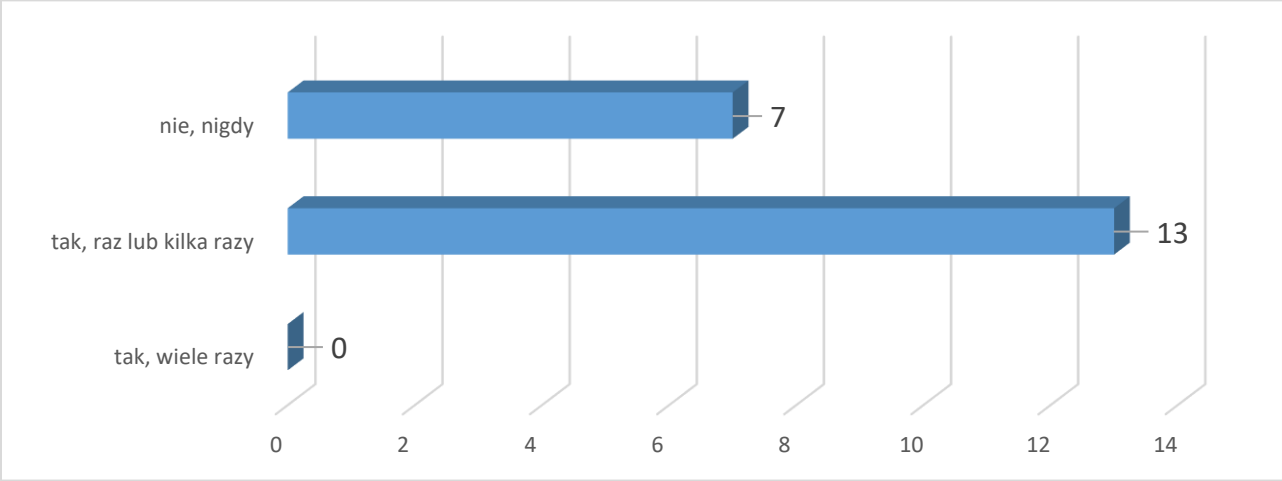

Osiemnastu ankietowanych nigdy nie sprzedało alkoholu osobie niepełnoletniej. Jedna osoba raz lub kilka razy sprzedała alkohol osobie nieletniej oraz również jeden sprzedawca wiele razy sprzedał alkohol niepełnoletniemu klientowi.

Wyk. 116. Czy zdarzyło się Panu/i sprzedać alkohol osobie niepełnoletniej?

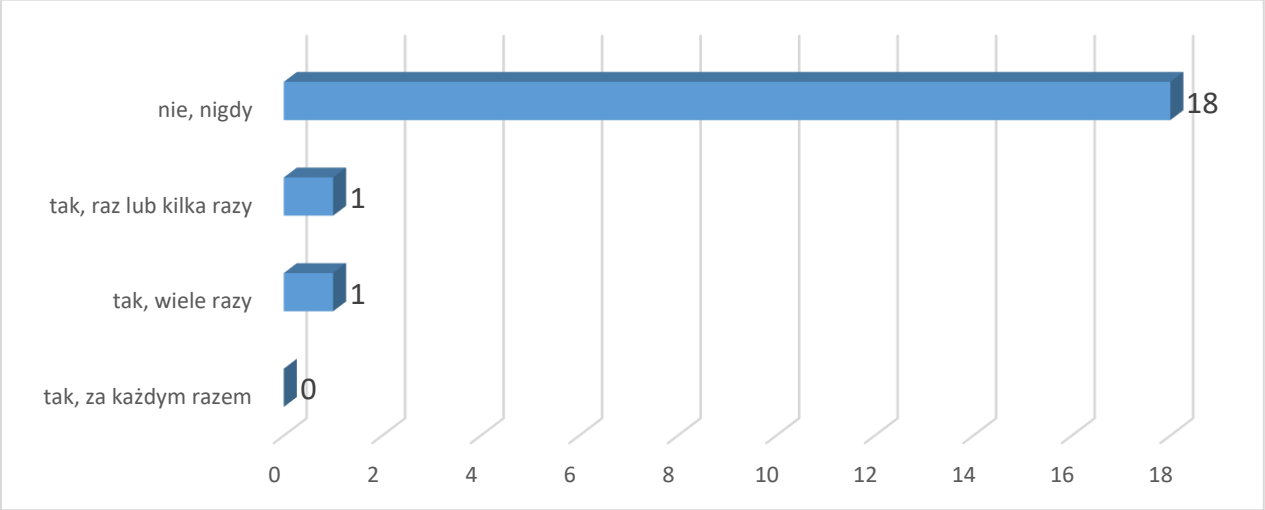

W sytuacji, gdy sprzedawcy nie mają pewności co do pełnoletniości klientów mają obowiązek sprawdzenia dokumentu potwierdzającego pełnoletniość. Pięciu sprzedawców robiło to raz lub kilka razy, dwanaście osób sprawdzało dowód często, tj. wiele razy, a trzech sprzedawców sprawdza dowód tożsamości za każdym razem, gdy ma wątpliwości.

Wyk. 117. Czy zdarzyło się Panu/i kiedykolwiek pytać o dowód osobisty klienta, nie mając pewności czy jest pełnoletni?

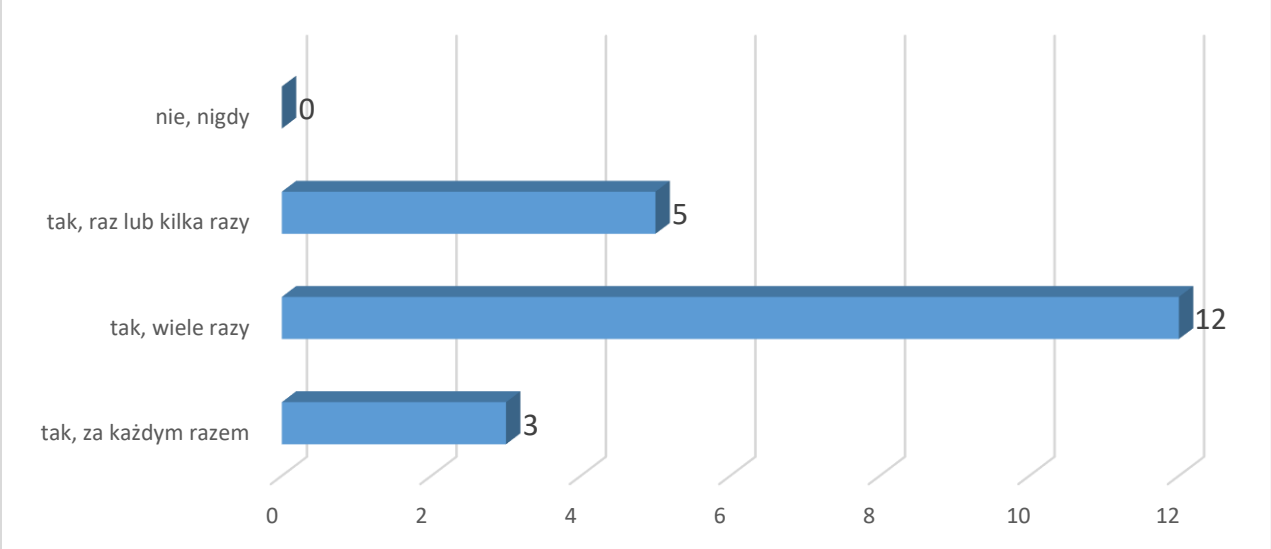

Ankietowanych zapytano, czy ich zdaniem w Gminie Opatów zdarza się, że osoby znajdujące się pod wpływem alkoholu siadają za kierownicą. Osiem osób przyznało, że takie sytuacje nigdy nie mają miejsca. Zdaniem pięciu osób zdarza się to czasami, a siedem osób wskazało odpowiedź „rzadko".

Wyk. 118. Proszę ocenić jak często ma miejsce sytuacja jazdy po wypiciu alkoholu w Pana/i gminie?

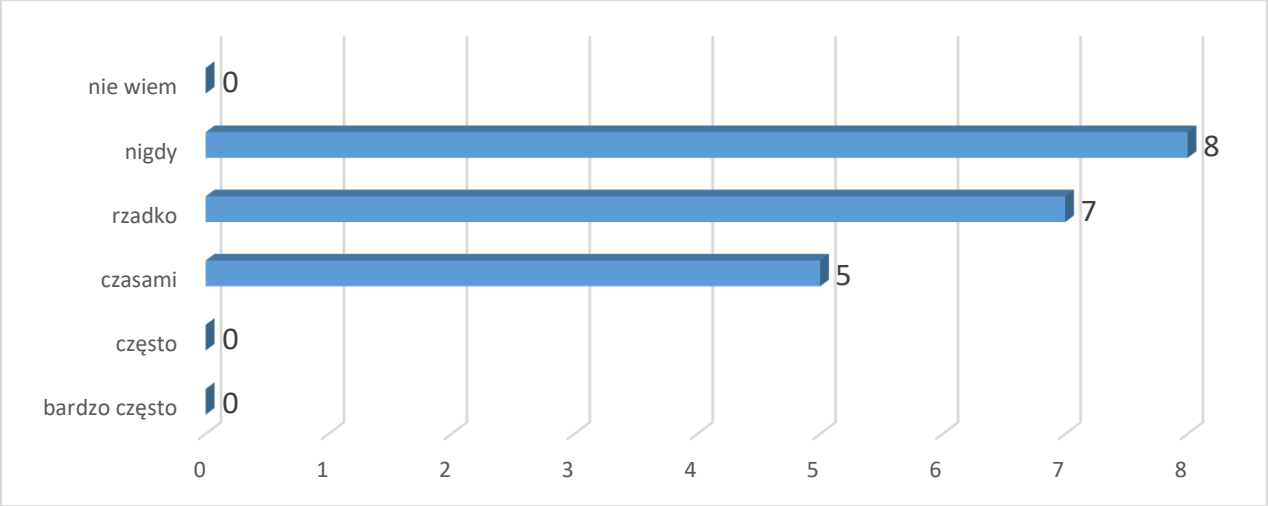

Sprzedaż alkoholu osobom nietrzeźwym jest niezgodna z ustawą o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. Ankietowanych zapytano, czy ich zdaniem, w gminie sprzedaje się alkohol osobom znajdującym się pod wpływem alkoholu. Dziesięciu ankietowanych sądzi, iż nie sprzedaje się alkoholu takim klientom. Pięć osób uważa, że taka sytuacja zdarza się rzadko, dwie osoby wskazały odpowiedź „czasami" oraz „często". Jeden sprzedawca uważa, że takie sytuacje zdarzają się bardzo często.

Wyk. 119. Proszę ocenić jak często zdarza się, że alkohol jest sprzedawany osobom nietrzeźwym w Pana/i gminnie?

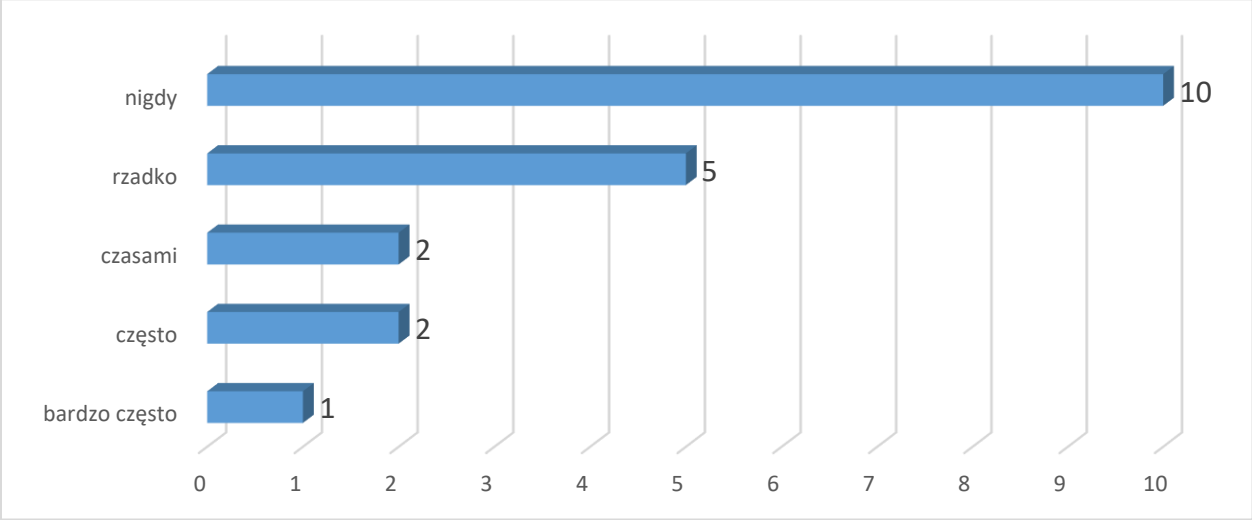

18 osób przyznało, iż zdarzyło im się, że osoba nietrzeźwa próbowała kupić u nich alkohol. Trzynastu sprzedawcom sytuacja taka przytrafiła się raz lub kilka razy, zaś pięciu osobom zdarzało się to wiele razy.

Wyk. 120. Czy zdarzyło się Panu/i, że osoba nietrzeźwa próbowała kupić alkohol w obsługiwanym przez Pana/ią punkcie?

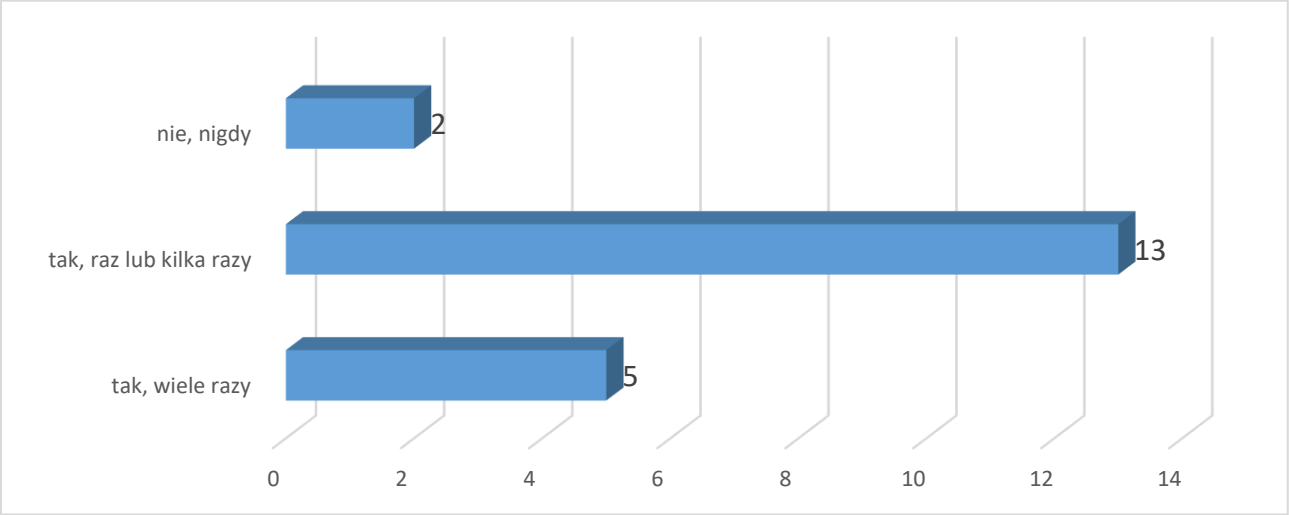

Większość badanych nie sprzedała nigdy alkoholu osobie nietrzeźwej – taką odpowiedź wskazało 16 osób. Czterem sprzedawcom zdarzyło się to raz lub kilka razy.

Wyk. 121. Czy zdarzyło się Panu/i sprzedać alkohol osobie nietrzeźwej?

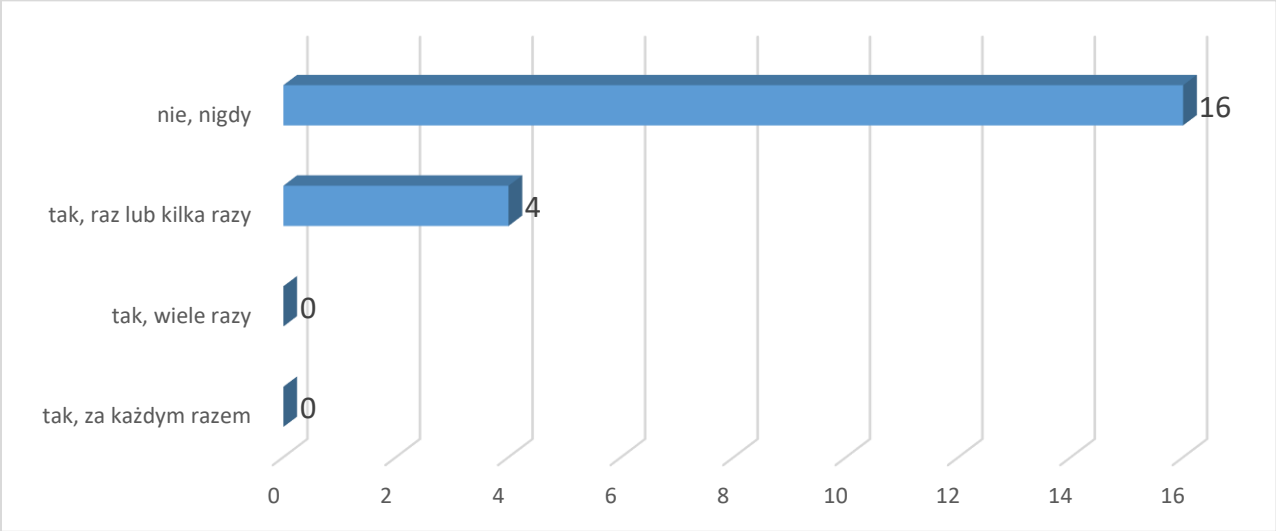

Według prawa klienci nie mogą spożywać alkoholu na terenie sklepu lub w jego najbliższej okolicy. Pięciu sprzedawców przyznało, że w Gminie Opatów klienci nigdy nie spożywają alkoholu na terenie punktu sprzedaży. Zdaniem kolejnych pięciu osób taka sytuacja ma miejsce czasami, jedna osoba wskazała odpowiedź „często", a dziewięciu ankietowanych uważa, że zdarza się to rzadko.

Wyk. 122. Proszę ocenić jak często zdarza się sytuacja, że klienci sklepu spożywają alkohol na terenie lub w pobliżu punktu sprzedaży alkoholu w Pana/i gminie?

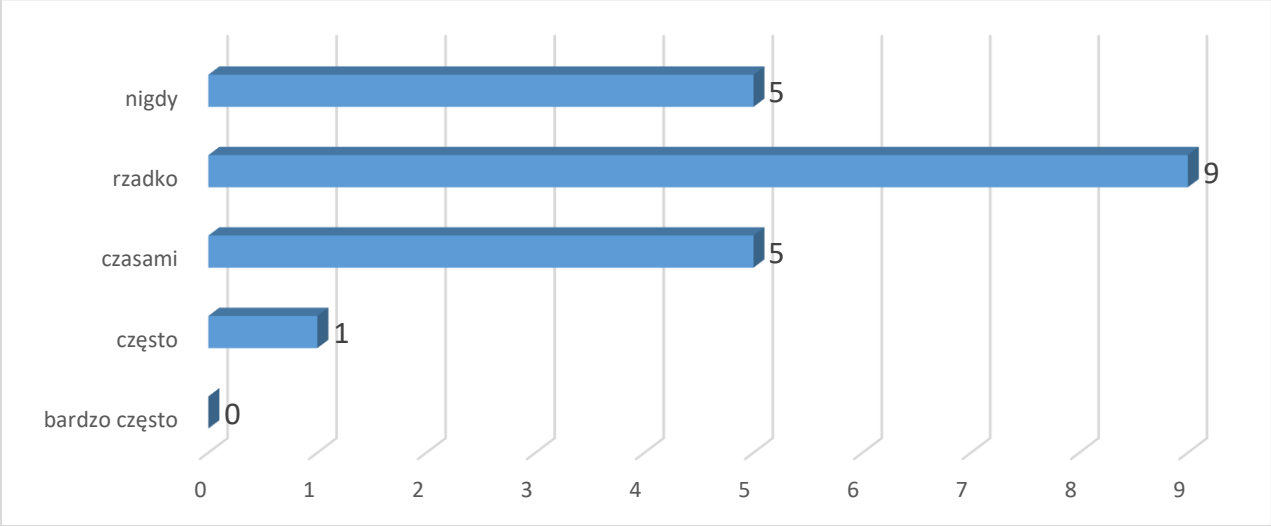

Większość ankietowanych, tj. 15 osób, nie musiało nigdy wzywać policji z powodu zakłócania porządku przez osoby nietrzeźwe, które znajdowały się na terenie punktu sprzedaży alkoholu. Czterem sprzedawcom zdarzało się to rzadko, a jednej osobie przytrafia się to czasami.

Wyk. 123. Jak często zdarza się Panu/i wzywać policję z powodu zakłócania porządku przez osobę pod wpływem alkoholu na terenie punktu sprzedaży alkoholu lub w jego najbliższej okolicy?

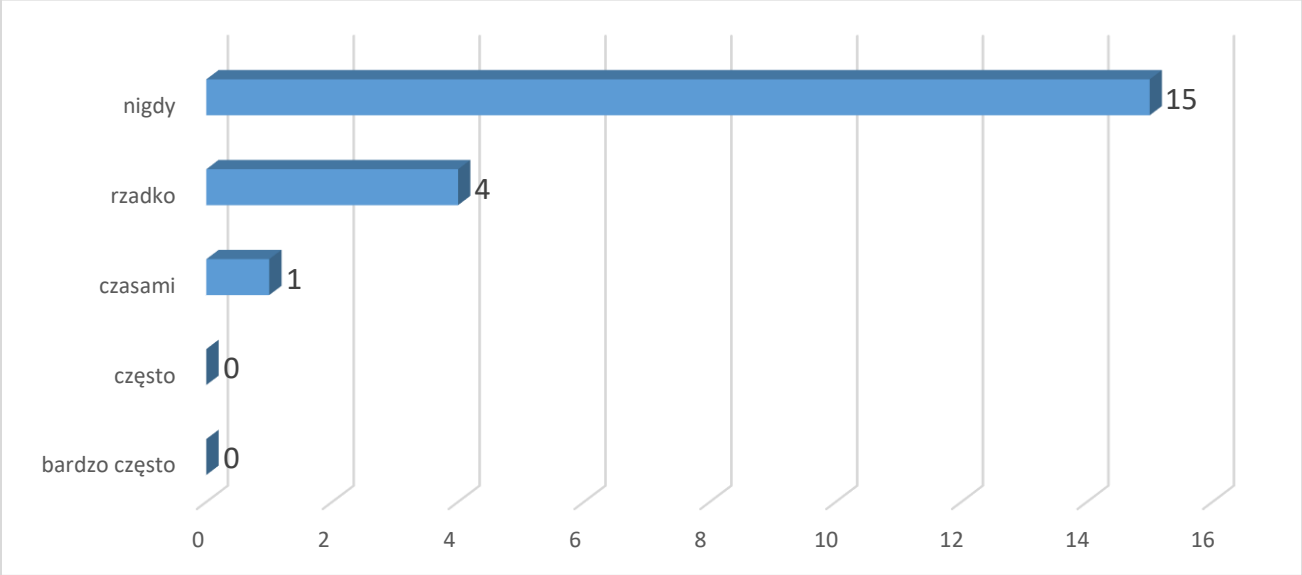

Sprzedaż papierosów osobom nieletnim jest również niezgodna z prawem. Prawie wszyscy respondenci uważają, że w gminie nie sprzedaje się wyrobów tytoniowych osobom niepełnoletnim – taką opinię wyraziło 19 osób. Jeden respondent uważa, że zdarza się to rzadko.

Wyk. 124. Proszę ocenić jak często zdarza się, że osobom niepełnoletnim sprzedawane są papierosy w Pana/i miejscowości?

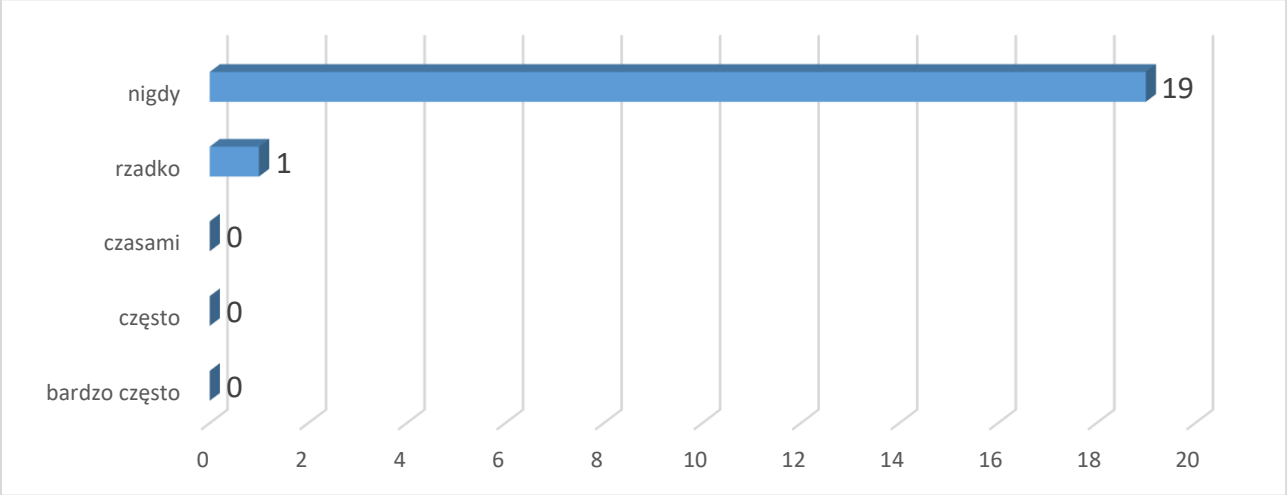

Żaden z ankietowanych sprzedawców nie sprzedał nigdy papierosów osobie niepełnoletniej.

Wyk. 125. Czy zdarzyło się Panu/i sprzedać papierosy osobie niepełnoletniej?

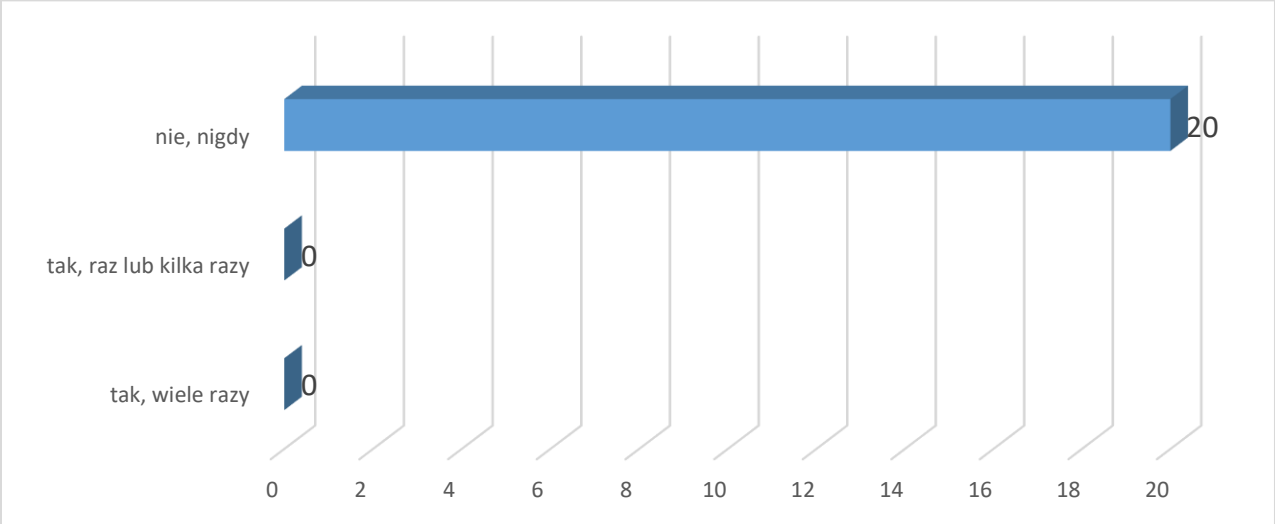

Ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi to podstawowy dokument, na którym opiera się sprzedaż wyrobów alkoholowych. Siedem osób przyznało, że zna bardzo dobrze treść tej ustawy. Natomiast dziewięć osób sądzi, iż zna poszczególne zapisy ustawy, trzy osoby nie były pewne czy znają treść ustawy, a jedna osoba nie zna, ale słyszała o tej ustawie.

Wyk. 126. Czy zna Pan/i ustawę z dnia 26 X 1982 r. o Wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi odnoszącą się do odpowiedzialnej sprzedaży alkoholu?

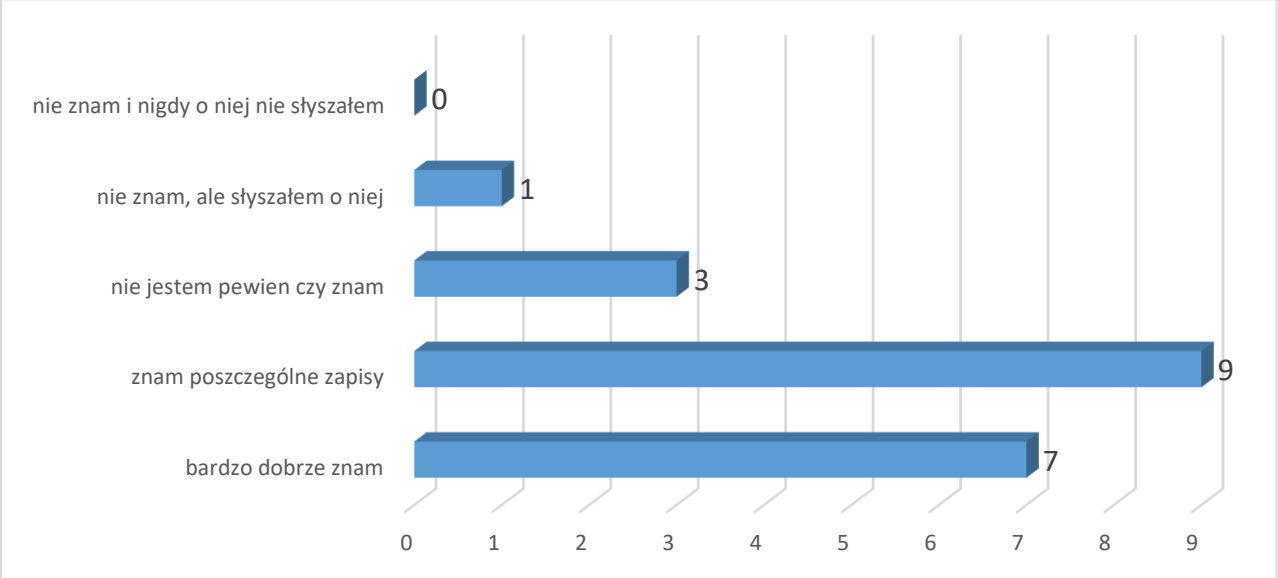

Zgodnie ze wspomnianą ustawą, w punkcie sprzedaży alkoholu muszą znajdować się tabliczki informujące między innymi o szkodliwości alkoholu, czy też zakazie sprzedaży osobom nietrzeźwym i nieletnim. Jak wynika ze zgromadzonego materiału badawczego, 20 sprzedawców przyznało, iż w ich sklepach znajdują się tabliczki informujące o zakazie sprzedaży alkoholu osobom poniżej 18 roku życia. 17 osób posiada w sklepie informacje o zakazie sprzedaży alkoholu osobom nietrzeźwym, w kolejnych 18 punktach widnieje informacja o szkodliwości alkoholu. Dodatkowo w pięciu sklepach znajdują się informacje o zakazie sprzedaży na kredyt lub pod zastaw.

Wyk. 127. Czy w obsługiwanym przez Pana/ią punkcie znajdują się informacje na temat:

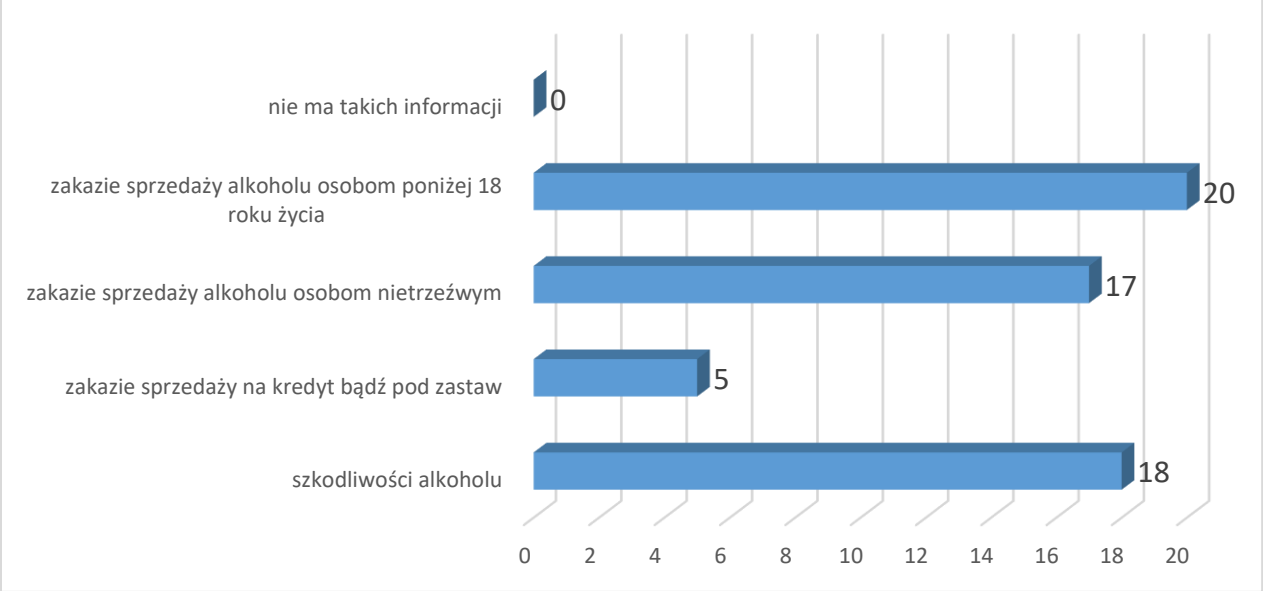

Szkolenia dotyczące odpowiedzialnej sprzedaży alkoholu powinni przejść wszyscy pracownicy przed rozpoczęciem pracy. Dziewięciu sprzedawców przyznało, iż brało udziału w takim szkoleniu. Pięć osób nigdy nie zostało przeszkolonych, a kolejne sześć osób nie pamięta, czy brało udział w szkoleniu.

Wyk. 128. Czy brał/a Pan/i udział w szkoleniu dotyczącym odpowiedzialnej sprzedaży alkoholu?

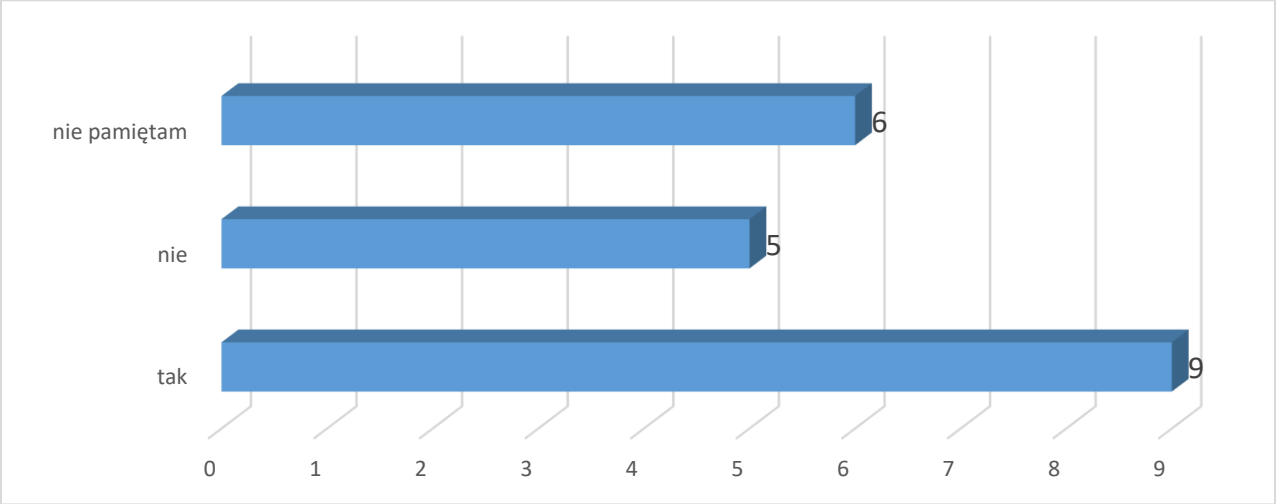

Na koniec, celem sprawdzenia wiedzy sprzedawców dotyczącej zasad sprzedaży alkoholu, ankietowanych zapytano, komu zabrania się sprzedaży i podawania alkoholu według ustawy z dnia 26 X 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. Poprawnej odpowiedzi udzieliło 15 respondentów. A kolejne 5 osób sądzi, iż nie można sprzedawać alkoholu osobom nietrzeźwym, niepełnoletnim i kobietom w ciąży. Ta grupa nie została ujęta w treści ustawy.

Wyk. 129. Komu zabrania się sprzedaży i podawania napojów alkoholowych według ustawy z dnia 26 X 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi?

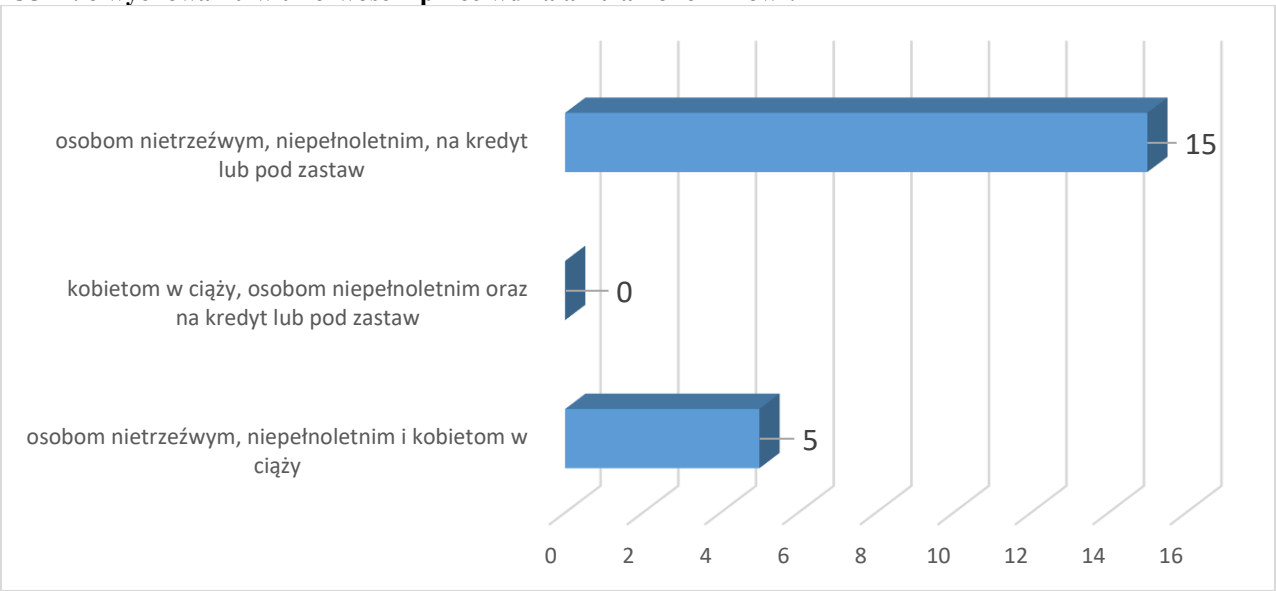

7. WNIOSKI I REKOMEDNACJE

Celem badania było przedstawienie wybranych problemów społecznych dotykających Gminę Opatów w odniesieniu do opinii: dorosłych mieszkańców, dzieci i młodzieży szkolnej oraz osób pracujących w punktach sprzedaży napojów alkoholowych.

Cel ten został osiągnięty w toku weryfikacji zebranego materiału badawczego, będącego podstawą do opracowania wniosków i rekomendacji, które następnie posłużą do tworzenia różnego rodzaju programów pomocowych zmierzających do poprawy sytuacji na terenie gminy, w tym jakości życia jej mieszkańców.

Przeprowadzona diagnoza oraz analiza danych umożliwiła:

- rozpoznanie sytuacji dorosłych mieszkańców gminy, ich opinii i postaw względem wybranych problemów społecznych,
- zapoznanie się z problemami uczniów w zakresie postaw i doświadczeń związanych z zagrożeniem alkoholem, narkotykami, papierosami oraz przemocą rówieśniczą lub domową, a także oceny poczucia bezpieczeństwa wśród wybranych osób,
- poznanie doświadczeń sprzedawców napojów alkoholowych związanych z wykonywanym przez nich zawodem, w szczególności sprzedaży alkoholu osobom niepełnoletnim lub nietrzeźwym.

1. Rekomendacje do dalszych działań profilaktycznych skierowanych do mieszkańców gminy oraz instytucji, których celem jest profilaktyka, powstały na podstawie wniosków z badania diagnozującego problemy społeczne na terenie Gminy Opatów:

1) Ze względu na skuteczność realizowanych obecnie działań profilaktycznych zaleca się kontynuowanie prowadzonych działań profilaktycznych i edukacyjnych na terenie gminy, które obejmują wszystkie grupy mieszkańców.
   Należy podkreślić, że skuteczne rozwiązywanie problemów przemocy domowej, alkoholizmu, narkomanii zależy nie tylko od podmiotów i instytucji, które działają w tym zakresie, lecz także od społeczności lokalnej.

2) Wsparcie kadry pracującej w instytucjach pomocowych, szczególnie w zakresie rozwijania ich kompetencji i umiejętności w zakresie nowoczesnych form pomocy

pracy z rodzinami borykającymi się z problemem przemocy, uzależnieniem od alkoholu lub narkotyków.

3) Kontynuowanie współpracy pomiędzy instytucjami i organizacjami działającymi w obszarze uzależnień oraz angażowanie tych podmiotów w prowadzone kampanie społeczne i działalności edukacyjne na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom.

2. Ze względu na występowanie problemu alkoholowego wśród uczniów, rekomenduje się:

1) Jak wskazują dane zaprezentowane w niniejszej diagnozie, wśród uczniów nie obserwuje się wysokiej skali problemów społecznych (20,32% uczniów przyznało, iż spożywało kiedykolwiek alkohol, 21,39% uczniów paliło kiedykolwiek papierosy). Kontynuowanie realizacji działań profilaktycznych będzie przeciwdziałać wzrostowi odsetka uczniów sięgających po używki. Zaleca się zwiększenie intensywności realizowanych działań profilaktycznych skierowanych do uczniów.

2) Warunkiem skuteczności profilaktyki dzieci i młodzieży jest koordynowanie działań obejmujących wszystkie obszary funkcjonowania społeczeństwa. Oznacza to, że działania profilaktyczne powinny być skierowane na najważniejsze modyfikowalne czynniki ryzyka (sprzedaż alkoholu, zapewnienie opieki nieletnim, zmniejszenie przyzwolenia społecznego na spożywanie alkoholu przez nieletnich) i czynniki chroniące (edukacja, budowanie umiejętności psychologiczno-społecznych), dotyczące zarówno w samych uczniów, ale również całej społeczności lokalnej.

3) Do spożywania alkoholu przyznało się 20,32% uczniów. Natomiast 21,39% uważa, że ich rówieśnicy sięgają po wyroby alkoholowe. Dane te pokazują, iż problem alkoholowy wśród dzieci i młodzieży nie przybiera dużych rozmiarów. Zaleca się jednak kontynuowanie realizowanych działań profilaktycznych. Celem zwiększenia zainteresowania wśród uczniów zagadnieniami związanymi z profilaktyką, zaleca się połączenie kilku form strategii profilaktycznych, między innymi:

   - **Edukacyjnej** - poprzez realizację określonych zajęć profilaktycznych (np. otwartych zajęć warsztatowych, projekcji filmów ukazujących problem,

spotkań ze specjalistami, np. z psychologiem, terapeutą ds. alkoholowych, pedagogiem szkolnym).

- **Interwencyjnej** - w indywidualnych przypadkach, głównie we współpracy z instytucjami wspomagającymi pracę szkoły,
- **Informacyjnej na terenie szkoły** - gazetki, materiały informacyjne. Obserwuje się, bezpośrednie zaangażowanie uczniów w opracowanie materiałów profilaktycznych, np. w formie konkursu, zwiększa ich zainteresowanie treściami profilaktycznymi. W związku z tym można zorganizować np. konkurs plastyczny na stworzenie plakatu promującego abstynencję, czy też szkolny konkurs wiedzy o uzależnieniach.

4) Warsztaty lub szkolenia z ekspertami oraz pogadanki z wychowawcą. Badania pokazały, iż są to najbardziej lubiane przez uczniów formy profilaktyki. Istotne jest, aby działania profilaktyczne kierować do wszystkich uczniów, a także do nauczycieli i rodziców. Holistyczne podejście zwiększy skuteczność prowadzonych działań. Ich głównym celem jest nauczenie uczniów postawy asertywnej oraz wskazanie interesujących możliwości spędzania czasu wolnego w grupie. Jest to szczególnie istotne, ze względu na fakt, iż znaczna część uczniów przyznała, że ich rówieśnicy sięgają po substancje uzależniające z ciekawości (55,61%) oraz aby zaimponować znajomym (51,34%).

5) **Zgodnie z założeniami strategii alternatyw**[9], gdy uczniowie będą mieli alternatywne możliwości spędzania czasu wolnego, rzadziej będą sięgać po używki. Dodatkowo należy zwrócić uwagę, iż badania[10] pokazują, że dzieci i młodzież zaangażowane w działania sportowe, rzadziej sięgają po używki. Zaleca się, aby zwiększyć działania informacyjne, aby każdy mieszkaniec miał świadomość, jakie działania, projekty oraz zajęcia realizuje i proponuje gmina.

6) Opracowanie działań profilaktycznych prowadzonych w szkołach z uwzględnieniem istotnej roli telewizji i Internetu w kształtowaniu postaw i opinii względem substancji odurzających. Naturalnym środowiskiem młodych ludzi w czasach współczesnych jest Internet, na co wskazuje fakt, iż blisko połowa ankietowanych uczniów czerpie

[9] Strategie, PARPA, [dostęp online 08.09.2019r.] [http://www.parpa.pl/download/remedium/strategie_03.pdf]
[10] Między innymi Raport z badania „Wpływ .aktywności sportowej na spożycie używek wśród dzieci i młodzieży szkolnej z gminy Piaseczno" [dostęp online 08.09.2019r.]

wiedzę właśnie z tego źródła informacji (natomiast od rodziny wiedzę czerpie jedynie 22,99% uczniów). Dlatego warto spróbować dotrzeć do najmłodszych grup właśnie w ten sposób.

7) Zintensyfikować działania ukierunkowane na wzmacnianie systemu wartości dzieci i młodzieży, w szczególności wartości zdrowia, a także kształtowanie wśród dzieci i młodzieży przekonań normatywnych i umiejętności psychospołecznych. Zgodnie z założeniami strategii edukacyjnej, u uczniów należy wzmocnić umiejętności psychologiczne oraz społeczne, ponieważ sama wiedza nie chroni ich przed podejmowaniem zachowań ryzykownych.

8) Zwiększenie świadomości rodziców lub opiekunów w zakresie konsekwencji spożywania alkoholu przez osoby niepełnoletnie. Dane zaprezentowane w niniejszej diagnozie wskazują, iż 78,95% rodziców, wie że ich dzieci piją alkohol, a 21,05% z nich ogóle nie zareagowało na tę informację.

9) Ze względu na fakt, iż rodzice często nie reagują na informację o sięganiu przez dzieci po substancje uzależniające, zaleca się przeprowadzenie szkoleń dla rodziców. Zajęcia te powinny być nakierunkowane na wczesne diagnozowanie niepokojących sygnałów, w tym wytyczne do obserwowania i rozmów diagnozujących problem alkoholowy, a także w praktyczny sposób zapoznanie rodziców z alkotestami i testami antynarkotykowymi. Dodatkowo zaleca się zwrócenie uwagi rodziców na problem przyzwolenia społecznego na zakup alkoholu przez nieletnich. Powinny wskazać rzetelne źródła wsparcia i informacji w zasięgu ręki oraz uniwersalne i skuteczne zasady współpracy ze szkołą.

10) Wiedzę na temat szkodliwości substancji psychoaktywnych uczniowie czerpią również od nauczycieli (wskazało na nich 31,02% uczniów). Z tego względu istotne jest, aby nauczyciele potrafili właściwie przekazywać tę wiedzę uczniom. Zaleca się szkolenia z najważniejszych umiejętności wychowawczych dla nauczycieli. Tematyka zajęć powinna być nakierunkowana na obszar konfliktów międzypokoleniowych i komunikację, a także budowanie autorytetu opiekuna lub sposobu na jego odzyskanie. Istotne jest także, aby podczas szkoleń zwrócić uwagę nauczycieli na problem przyzwolenia społecznego na zakup alkoholu przez nieletnich.

11) Zwiększenie liczby kontroli punktów sprzedaży alkoholu przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, w celu eliminacji miejsc, gdzie osoby niepełnoletnie mogą dokonać zakupu tego rodzaju napojów. Wynika to z faktu, iż uczniowie oceniają, że zdobywanie alkoholu na terenie gminy jest możliwe, co tyczy się również pozostałych substancji takich jak narkotyki, dopalacze oraz papierosy. Młodzież zdobywa alkohol za pośrednictwem starszych kolegów, którzy dokonują za nich zakupu napojów alkoholowych, kupują go sobie samodzielnie lub proszą o pomoc obcych ludzi znajdujących się w pobliżu sklepu. Nacisk powinien być również na każdorazowe sprawdzanie dowodu osobistego młodych klientów w razie próby zakupu alkoholu lub papierosów, ponieważ jak wykazały informacje uzyskane od sprzedawców, nie jest to normą - 3 sprzedawców na dwudziestu robi to za każdym razem, gdy nie ma pewności, czy klient jest osobą pełnoletnią.

12) Ustawę o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi zna bardzo dobrze siedmiu sprzedawców. Z tego względu zaleca się szkolenie dla sprzedawców, podczas, których zostanie omówiona ustawa i zostaną zinterpretowane przepisy m. in.:

    1) Art. 14-16 (kiedy i w jakich sytuacjach nie wolno podawać / sprzedawać alkoholu)
    2) Art. 18 (w jakich okolicznościach i z jakich powodów może zostać cofnięte zezwolenie na sprzedaż napojów alkoholowych)
    3) Art. 43-45 (omówienie konsekwencji prawnych wynikających z łamania obowiązków wynikających z korzystania z zezwoleń).

13) Nie wszyscy ankietowani sprzedawcy brali udział w szkoleniu dotyczącym odpowiedzialnej sprzedaży alkoholu (5 osób przyznało, że nigdy nie brało udziału w takim szkoleniu). Zaleca się przeprowadzenie szkoleń dla sprzedawców w punktach sprzedaży alkoholu, dzięki czemu osoba prowadząca szkolenie będzie mogła dostosować przekazywane treści do specyfiki danego miejsca oraz wskazać rozwiązania problemów, z którymi zmaga się dany sprzedawca. Szkolenia w punktach sprzedaży okazują się bardziej skuteczne niż szkolenia stacjonarne.

3. Ze względu na występowanie problemu prowadzenia pojazdów pod wpływem alkoholu, rekomenduje się:

1) Policja powinna prowadzić szeroko zakrojone akcje prewencyjne związane z prowadzeniem pojazdów pod wpływem alkoholu. Badanie dorosłych mieszkańców wykazało, że mieszkańcy byli świadkami prowadzenia pojazdu pod wpływem alkoholu (22,00% osób było świadkiem takiej sytuacji), a dodatkowo 10,26% ankietowanych mieszkańców przynajmniej raz prowadziła pojazd będąc pod wpływem alkoholu (2,56% osób robi to sporadycznie, a kolejne 2,56% ankietowanych było zatrzymanych za prowadzenie pojazdu pod wpływem alkoholu). Dane te są ostrzeżeniem, ponieważ wiążą się nie tylko z łamaniem prawa, ale również stanowią bezpośrednie niebezpieczeństwo dla kierowców oraz społeczności lokalnej.

2) Częstsze monitorowanie przez policję miejsc publicznych na terenie gminy, ze szczególnym wyczuleniem na obecność osób nietrzeźwych i niepełnoletnich spożywających alkohol.

3) Ze względu na występowanie problemu prowadzenia pojazdu pod wpływem alkoholu zaleca się zorganizowanie kampanii informacyjnej dla mieszkańców w celu uświadomienia konsekwencji związanych z prowadzeniem pojazdów pod wpływem alkoholu poprzez różnego rodzaju akcje ulotkowe, plakatowe oraz gry miejskie, konkursy.

4. Ze względu na fakt, iż uczniowie sięgają po papierosy rekomenduje się:

1) Opracowanie lokalnej kampanii na rzecz zwiększenia odpowiedzialności sprzedawców i uwrażliwienia ich na szkodliwość sprzedaży papierosów osobom niepełnoletnim.

2) Podkreślanie aspektów ekonomicznych związanych z paleniem papierosów. W walce z problemem nikotynowym na terenie gminy oprócz szkodliwości dla zdrowia, powinien zostać również użyty argument, iż kupowanie papierosów wiąże się z poważnym nadszarpnięciem domowego budżetu.

3) Przeprowadzenie kampanii społecznej mającej na celu zwiększenie świadomości rodziców oraz uczniów dotyczącej szkodliwości nikotyny. Podobnie jak w przypadku sięgania uczniów po alkohol, również w przypadku nikotyny, 12,50% rodziców wie, że ich dzieci palą papierosy, choć nie zawsze reagują na tę informację.

4) Kontynuowanie i zintensyfikowanie działań edukacyjnych w oparciu o strategię informacyjną, mającą na celu uświadomienie uczniom szkodliwości palenia papierosów. 33,16% ankietowanych uczniów przyznało, że ich rówieśnicy sięgają po papierosy.

5) 33,16% uczniów nie czerpie wiedzy na temat substancji psychoaktywnych. Z tego względu zaleca się zorganizowanie zajęć profilaktycznych w celu uświadomienia i uzupełnienia wiedzy jak narkotyki i dopalacze negatywnie wpływają na organizm człowieka - dla dzieci i młodzieży szkolnej.

6) Warsztaty dla dzieci i młodzieży szkolnej - aby dać dobry start w dorosłe życie, wolne od używek, potrzebne jest nakierunkowanie młodej osoby, aby w świadomy sposób ominęła niebezpieczeństwa, które proponuje jej codzienność. Jak wynika z odpowiedzi uczniów, często sięgają oni po używki w grupie rówieśniczej, poddając się jej presji. Punktem wyjścia do osiągnięcia tego celu powinno być uświadomienie do czego może doprowadzić stosowanie legalnych substancji psychoaktywnych, które torują drogę dopalaczom i narkotykom. Jak konstruktywnie radzić sobie z codziennymi problemami i wpływem otoczenia, jak odmawiać, gdzie szukać rzetelnej wiedzy i pomocy ? - odpowiedź na te pytania powinny dać właśnie te zajęcia.

7) Podejmowanie działań skierowanych wobec rodziców i nauczycieli, w celu wzmacniania ich autorytetu wychowawczego. Ważnym jest, by stali się oni wiarygodnym źródłem informacji i kształtowali prawidłowe postawy podopiecznych. Jest to szczególnie istotne ze względu na fakt, iż znaczny odsetek ankietowanych wskazał na szkołę, jako miejsce, z którego czerpie wiedzę na temat narkotyków i dopalaczy.

8) Promowanie zdrowego stylu życia jako przeciwdziałanie oraz zapobieganie problemom, związanym z sięganiem po narkotyki przez dzieci, młodzież i osoby

dorosłe. Dzięki tego typu działaniom, uczniowie oraz dorośli poznają alternatywne modele życia, które pomogą im zerwać z utrwalonym przez nich wzorem postępowania.

9) Edukacja publiczna, poruszająca kwestię konsekwencji prawnych, zdrowotnych i społecznych używania narkotyków.

5. W celu zmniejszenia się skali problemu przemocowego, zaleca się:

1) 31,02% uczniów uważa, że w ich szkole występuje przemoc między uczniami. Z tego względu rekomenduje się zorganizowanie zajęć dydaktycznych dotyczących kwestii przemocy w szkole. Dalsza realizacja i intensyfikacja działań, których celem jest zwiększenie bezpieczeństwa uczniów na terenie szkoły oraz w jej pobliżu.

2) 29,41% ankietowanych uczniów doświadczyło kiedykolwiek przemocy. Wśród tych uczniów, 50,51% doświadczyło przemocy ze strony kolegów ze szkoły. Dlatego zaleca się warsztaty dla dzieci i młodzieży w ramach przemocy, agresji i konfliktów między uczniami, a także zmotywowanie do nauki szkolnej.

3) Pikniki rodzinne/ gry gminne – tego typu działania profilaktyczne mają na celu wzmocnienie więzi rodzinnych. Piknik, czy też gra terenowa to dobra okazja, aby rodzina mogła spędzić wspólnie czas, a przy okazji uczestniczyć w zajęciach profilaktycznych.

4) Zorganizowanie kampanii informacyjnej dla mieszkańców gminy, dotyczącej problemu występowania zjawiska przemocy, do której dochodzi w domu. Ma ona celu nie tylko zwiększenie wiedzy na temat przemocy, ale także uświadomienie mieszkańcom, że mają obowiązek reagować oraz powiadomić odpowiednie służby, w przypadku gdy dowiadują się o sytuacji występowania przemocy domowej w ich otoczeniu.

6. W odniesieniu do problemu biedy i ubóstwa, starzenia się społeczeństwa oraz sytuacji osób niepełnosprawnych w gminie zaleca się:

1) Stworzenie kampanii społecznej potępiającej różnego rodzaju dyskryminację, a jednocześnie propagującej tolerancję, empatię oraz aktywną pomoc ofiarom wykluczenia.

2) Stworzenie form pomocy dla osób ubogich: zasiłki i świadczenia, mieszkania socjalne, zbiórki pieniędzy, ubrań, żywności.

3) Włożenie wysiłku ze strony szkoły, w celu identyfikacji problemów finansowych w rodzinach uczniów oraz pomoc tym osobom (darmowe podręczniki, wyprawki szkolne, stypendia).

4) Identyfikowanie osób pozostających bez zatrudnienia i pomoc im obejmującą pośrednictwo zawodowe, w tym szkolenia z zakresu poszukiwania pracy oraz wsparcie dla osób wchodzących lub powracających na rynek pracy.

5) Organizowanie staży/praktyk zawodowych dla dorosłych, w celu podniesienia, uzupełnienia lub zmiany kwalifikacji zawodowych, a także szkoleń z zakresu kompetencji kluczowych. Osoby, które mają mniejsze zasoby finansowe powinny mieć możliwość uzyskania dofinansowania przejazdów z miejsca zamieszkania do miejsca pracy, stażu lub praktyk zawodowych.

6) Informowanie na temat realizowanych przez gminy działaniach mających na celu aktywizację zawodową i wyrównywanie szans na rynku pracy, powinny być rozpowszechniane wśród mieszkańców za pomocą broszur, ulotek i plakatów w miejscach publicznych, lokalnych mediach, prasie i Internecie.

7) Poszerzenie oferty programów pomocy psychologicznej, psychoterapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych, starszych, niepełnosprawnych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz stworzenie miejsc wsparcia i poradnictwa dla tych grup.

8) Rekomenduje się zwiększenie materialnej pomocy dla osób starszych.

9) Upowszechnienie wolontariatu – przygotowywanie wolontariuszy i zapewnianie im możliwości pracy w zakresie świadczenia pomocy osobom starszym, bezdomnym i zagrożonym ubóstwem.

10) Zaleca się także zapewnianie osobom starszym, niepełnosprawnym i innym zagrożonym wykluczeniem społecznym form aktywnego spędzania czasu oraz włączania tychże osób w życie zawodowe i publiczne.

11) Zaleca się przeciwdziałanie marginalizacji osób starszych poprzez organizowanie akcji, kampanii mających na celu stworzenie pozytywnego obrazu późniejszej fazy życia, odejście od stereotypu stary = chory, a także rozwój świadomości społecznej na temat potencjału osób starszych.

7. Celem niwelowania zagrożeń wpływających na występowania problemów społecznych w Gminie Opatów, dodatkowo zaleca się wprowadzenie następujących działań:

1) Kontynuowanie działań mających na celu wzmocnienie integracji społeczności lokalnych na rzecz wspierania rodzin borykających się z różnymi problemami społecznymi, w tym zagrożenia przemocą, alkoholizmem, narkomanią.

2) Informowanie mieszkańców o różnorodnych zajęciach realizowanych na terenie gminy, umożliwiających pozytywną organizację czasu wolnego mieszkańców.

8. PODSUMOWANIE

Podsumowując przeprowadzone badania i sformułowane na ich podstawie wnioski zaleca się kontynuowanie realizowanych działań służących kształtowaniu wiedzy, umiejętności i kompetencji różnych grup społecznych. Przeprowadzone badania pokazały, iż przynoszą one oczekiwane efekty, o czym świadczy między innymi niski wskaźnik występowania problemów społecznych na terenie gminy.

Celem utrzymania osiągniętych już efektów zaleca się konieczność prowadzania konsekwentnych i zorganizowanych przedsięwzięć warunkujących dobro lokalnej społeczności, w tym konkretnych grup czy środowisk, np.: dorosłych mieszkańców, uczniów różnych typów szkół, a także przedsiębiorców zajmujących się handlem napojami alkoholowymi czy wyrobami tytoniowymi.

Za realizację skutecznych działań profilaktycznych odpowiedzialne są różne osoby, instytucje i organizacje, dlatego też obligatoryjne jest wielokierunkowe podejście do przeciwdziałania zagrożeniom takim jak np. alkoholizm, przemoc, bezdomność czy wypalenie zawodowe.

Bazując na przeanalizowanym materiale badawczym i wysuniętych wnioskach końcowych proponuje się konkretne rozwiązania, które to mają na celu – w sensie globalnym – dbanie o jakość życia społeczności na terenie Gminy Opatów.

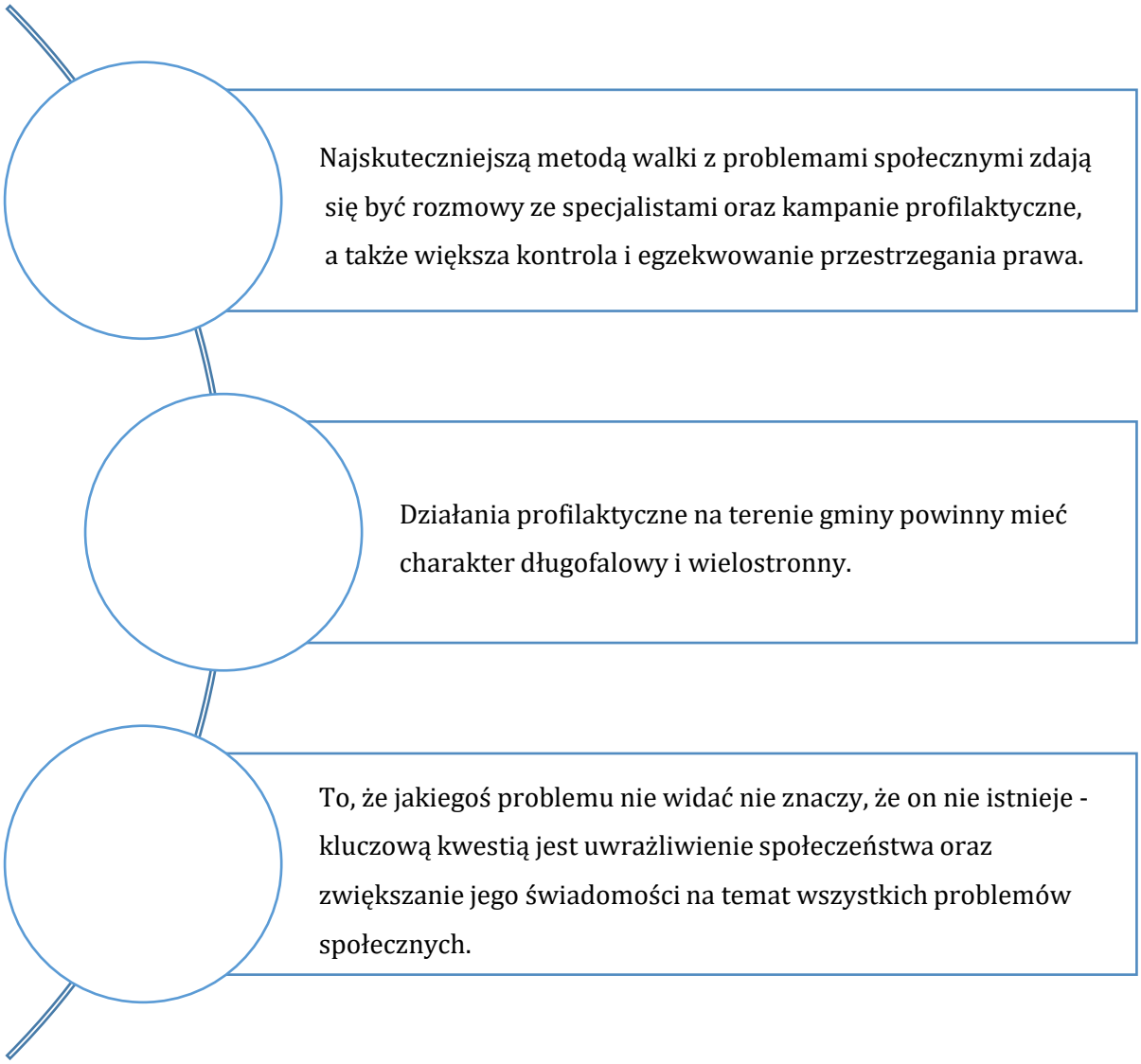
Najskuteczniejszą metodą walki z problemami społecznymi zdają się być rozmowy ze specjalistami oraz kampanie profilaktyczne, a także większa kontrola i egzekwowanie przestrzegania prawa.
Działania profilaktyczne na terenie gminy powinny mieć charakter długofalowy i wielostronny.
To, że jakiegoś problemu nie widać nie znaczy, że on nie istnieje - kluczową kwestią jest uwrażliwienie społeczeństwa oraz zwiększanie jego świadomości na temat wszystkich problemów społecznych.

Gmina Opatów

Gminna Komisja ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

ul. Tadeusza Kościuszki 27

42-152 Opatów

tel.: (34) 319-60-33

e-mail: sekretariat@opatow.gmina.pl

faks: (34) 319-60-81

www: www.opatow.gmina.pl

Zespół badawczy i osoby opracowujące powyższy raport mają nadzieję, że zaprezentowane wyniki stanowić będą przydatną wskazówkę w podejmowaniu działań na rzecz niwelowania problemów społecznych występujących w obrębie Gminy Opatów.

Załącznik Nr 2 do uchwały Nr 271/XLVIII/2022
Rady Gminy Opatów
z dnia 29 grudnia 2022 r.

Harmonogram realizacji zadań gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii na 2023 rok

Kierunki działania	Zakres i Formy i realizacji zadania	Jednostka organizacyjna biorąca udział w zadaniu	Termin realizacji
1.Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i osób zagrożonych uzależnieniem; od alkoholu i narkotyków	1)Informowanie społeczności lokalnej o możliwościach uzyskania pomocy w zakresie terapii w ramach poszerzenia i podnoszenia jakości oferty pomocy psychologicznej zgodnie z założeniami NPZ	GKRPA,GOPS, nauczyciele, księża, Punkt Konsultacyjny	CIĄGŁY
	2)Informowanie o skutkach choroby alkoholowej, narkotykowej oraz uzależnień behawioralnych (rozprowadzanie ulotek, broszur i poradników)w ramach edukacji zdrowotnej, o której mowa w NPZ	Ośrodki zdrowia, GKRPA, szkoły	
	3)Oświata zdrowotna i możliwość uzyskania pomocy farmakologicznej. Zakup materiałów edukacyjnych dla pacjentów (ulotki, broszury, poradniki)		
	4)Kontynuacja działalności punktu informacyjno-konsultacyjnego dla osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków oraz członków ich rodzin w ramach zwiększenia dostępności specjalistycznej pomocy, dla osób doznających przemocy w rodzinie, o której mowa w NPZ Konsultacje dla osób uzależnionych i współuzależnionych	Punkt Konsultacyjny pedagog i psychoterapeuta, policjant, prawnik	CIĄGŁY
	- doposażenie Punktu Konsultacyjnego w materiały: książki, broszury, plakaty, ulotki - materiały biurowe i wyposażenie - prenumerata czasopism o tematyce przeciwalkoholowej i narkotykowej	Sekretarz Komisji	
	5) Uczestnictwo osób uzależnionych od alkoholu w zajęciach terapeutycznych w Poradni	Terapeuta – umowa zlecenie	

	Przeciwalkoholowej w Kłobucku lub grupie terapeutycznej w Opatowie		CIĄGŁY
2. Udzielenie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe oraz narkotykowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie	1)Pomoc dzieciom z rodzin z problemem alkoholowym poprzez finansowanie zajęć i programów socjoterapeutycznych lub opiekuńczo-wychowawczych, dofinansowanie obozów i kolonii dla dzieci w ramach poszerzenia i udoskonalenia ofert realizacji programów profilaktycznych z zakresu problematyki alkoholowej, narkotykowej oraz uzależnień behawioralnych, o której mowa w NPZ	GOPS	*CIĄGŁY*
	2)Współdziałanie z organizacjami pozarządowymi oraz kościołami i związkami wyznaniowymi w zakresie udzielania pomocy osobom dotkniętym przemocą, oddziaływania na osoby stosujące przemoc oraz podnoszenie świadomości społecznej na temat przyczyn i skutków przemocy w rodzinie	GOPS, GK RPA Punkt Konsultacyjny	
	3)Wspieranie różnorodnych działań pomocowych dla osób doświadczających przemocy w rodzinie, w tym procedury „Niebieskiej Karty”	GOPS, GKRPA we współdziałaniu z Policją, Zespół Interdyscyplinarny	*Wg potrzeb*
	4) Inicjowanie wizytacji środowisk patologicznych przez zespoły interdyscyplinarne, policję, opiekę społeczną,		
	5)Współfinansowanie zajęć opiekuńczo-wychowawczych , zawierających programy profilaktyczno-edukacyjne, ukierunkowane na problemy alkoholowe, narkomanii oraz uzależnień behawioralnych, w ramach poszerzenia i podnoszenia jakości oferty opiekuńczo-wychowawczej dla dzieci z rodzin z problemem alkoholowych o której mowa w NPZ	GOPS GKRPA	CIĄGŁY

	6)Współfinansowanie kosztów związanych z utrzymaniem pomieszczenia świetlicy w Iwanowicach Dużych 7) Kontynuowanie działalności telefonu zaufania	Sekretarz Komisji	CIĄGŁY
3. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii i uzależnień behawioralnych, w szczególności dla dzieci i młodzieży w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych	1) Organizowanie lokalnych i regionalnych kampanii i innych działań edukacyjnych a) w tym programów rekomendowanych przez KCPU z zakresu problematyki alkoholowej, narkomanii oraz uzależnień behawioralnych w ramach profilaktyki uzależnień (uniwersalnej, selektywnej i wskazującej) o której mowa w NPZ b) zakup materiałów informacyjnych i we współpracy z policją, rozpowszechnianie ich w czasie kontroli drogowych 2) Współpraca ze środowiskiem lekarskim, GOPS, Policją, nauczycielami, księżmi, zespołem Interdyscyplinarnym, z Powiatową Poradnią Psychologiczno- Pedagogiczną w Kłobucku w ramach redukcji szkód, rehabilitacji i reintegracji społecznej osób uzależnionych, zgodnie z zapisami w NPZ 3) Wspieranie i dofinansowanie pozalekcyjnych zajęć, jako integralnego elementu programów profilaktycznych, uwzględniając zagadnienia związane ze zdrowym stylem życia dla dzieci i młodzieży w ramach profilaktyki uzależnień, o której mowa w NPZ. a. nauka gry na instrumentach b. wyjazdy na pływalnie| c. biegi familijne d. udział w Dniu Dziecka, udział w spotkaniu z Mikołajem e. „Wiosną zaszczepmy w młodych trzeźwość” f. „Każdy nałóg żywi się deficytami emocjonalnymi” g. „Mam prawo do życia…w spokoju”	GKRPA, Policja, Szkoły, Ośrodki Zdrowia Sekretarz Komisji, Policja Pełnomocnik Wójta ds. Profilaktyki Pełnomocnik Wójta ds. Profilaktyki Dyrektorzy szkół Lokalne Stowarzyszenia Sportowe, Parafie	CIĄGŁY CIĄGŁY

	h. „Roztańczona szkoła” i. „Ziołowy zakątek, czyli jak uciec od stresów i używek w kierunku zdrowia: j. „Muzyka łagodzi obyczaje” k. „Co nam w duszy gra” l.” „Poczuj życia rytm” ł. wyjazdy do teatru, kina i Filharmonii m. „Każdy może zbudować i zaprogramować robota” n. programy profilaktyczno-artystyczne o. organizowanie imprez rekreacyjno-sportowych szkolnych i gminnych: - warto żyć na sportowo - gminny turniej tenisa stołowego - zawody strzeleckie itp. - turniej Mikołajkowy w siatkówkę - „ Aktywnym być i zdrowo żyć bez nałogów” m. zajęcia sportowe jako rozbudzanie zainteresowań własnym zdrowiem i rozwojem: - roztańczona szkoła - zajęcia z rytmiki - zajęcia taneczno-wokalne - zajęcia plastyczne - kącik integracji sensorycznej p. „Mali mistrzowie w świecie wielkiej sztuki” r. „Aktywna przerwa z grą planszową” s. „Włącz myślenie – bezpieczna sieć” t. „Radość życia receptą na zdrowie”	GOPS GKRPA	
	4) Dofinansowanie zakupu nagród, gadżetów profilaktycznych, niezbędnych do realizacji działań związanych z problemem uzależnień, profilaktyką oraz promocją zdrowia np. podczas organizowanych konkursów, turniejów, szkoleń, zajęć opiekuńczo-wychowawczych w ramach profilaktyki uzależnień, o której mowa w NPZ.	Dyrektorzy szkół Przewodniczący komisji opiekun MAŻ	

	5) dożywianie dzieci uczestniczących w zajęciach opiekuńczo-wychowawczych	Dyrektorzy szkół Wychowawcy klas GKRPA, GOPS	
	6) w ramach upowszechniania standardów i procedur profilaktyki, o których mowa w NPZ ,problematykę uzależnień behawioralnych, uzależnień od alkoholu i narkomanii przekazywać na spotkaniach Młodzieżowej Akademii Życia oraz rodzicom na wywiadówkach szkolnych	Pełnomocnik Wójta ds. Profilaktyki Dyrektorzy Szkół	
	7) Zwrócenie szczególnej uwagi na uczniów ze środowisk patologicznych celem przeciwdziałania znęcaniu się rodziców nad dziećmi – ścisła współpraca nauczyciel – rodzic – lekarz – psycholog ,pedagog szkolny	Dyrektor GBP, GKRPA, Szkoły	
	8)Kontynuacja konkursów na temat szkodliwości picia alkoholu - konkurs plastyczny o tematyce antyalkoholowej i porządku publicznego „Znam zasady ruchu drogowego” - inne konkursy o tematyce przeciw uzależnieniom	GKRPA we współpracy z Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną GKRPA, Szkoły, Policja, Ośrodki Zdrowia	
	9) Udział w biegach OTUA Parzymiechy – dofinansowanie do nagród	GKRPA	
	10) Wypożyczenie filmów i książek o tematyce uzależnień, zgromadzonych w kąciku profilaktycznym w GBP w Opatowie, w oparciu o nie - prowadzenie zajęć w szkołach	Sekretarz Komisji	

	11) Prowadzenie programów edukacyjnych dla rodziców w szkołach przez lekarzy i psychologów m.in. na temat uzależnienia , w ramach upowszechniania standardów i procedur profilaktyki, o których mowa w NPZ 12) Kontynuacja działalności Młodzieżowej Akademii Życia W Opatowie 13) Kontynuowanie współpracy z lokalnymi mediami 14)Redagowanie strony internetowej poświęconej tematyce przeciwdziałaniu alkoholizmowi i innym uzależnieniom. 15) W ramach profilaktyki uniwersalnej, o której mowa w NPZ, organizowanie festynów, obchodów np. dni trzeźwości, debat lokalnych w celu zwiększenia widoczności prowadzonych kampanii - zakup aparatu fotograficznego	Opiekun MAŻ Sekretarz Komisji Informatyk UG	
4. Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służących rozwiązywaniu problemów uzależnień od alkoholu i narkomanii	1. Wspomaganie w ramach poszerzania i udoskonalania oferty realizacji programów profilaktycznych, o której mowa w NPZ, inicjowanie i wspieranie lokalnych nowatorskich programów profilaktycznych z zakresu problematyki alkoholowej, narkomanii oraz uzależnień behawioralnych. 2. W ramach redukcji szkód i reintegracji społecznej osób uzależnionych , zgodnie z zapisami w NPZ a) dofinansowanie: - Stowarzyszeń i organizacji realizujących zadania w zakresie profilaktyki - Kłobuckie Stowarzyszenie Rodzin Abstynenckich	GKRPA Pełnomocnik Wójta ds. Profilaktyki	

	ATOL - świetlic środowiskowych b) współorganizowanie ogólnopolskiego Przeglądu Twórczości Klubów Abstynenckich w Olsztynie k. Częstochowy c)współpraca z organizacjami pozarządowymi realizującymi zadania w zakresie rozwiązywania problemów uzależnień od alkoholu i narkomanii, a także wymiana informacji, konsultacje, wspólne inicjatywy na rzecz profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałaniu narkomanii 3. W ramach edukacji kadr, o której mowa w NPZ, umożliwienie dostępu do szkoleń przedstawicieli różnych zawodów stykających się w swej pracy z osobami z problemami alkoholowymi 4. Szkolenia dla członków GKRPA wraz kosztami dojazdu na szkolenie 5. W ramach monitorowania i badania problematyki, o której mowa w NPZ, zlecenie sporządzania Diagnozy zawierającej również badania dot. problemu uzależnień behawioralnych .	GKRPA Sekretarz Komisji	
5. Podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art.13^1 oraz 15 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela	Zwiększenie skuteczności w przestrzeganiu prawa w zakresie sprzedaży napojów alkoholowych, zgodnie z założeniami NPZ, poprzez kontynuowanie kontroli punktów sprzedaży alkoholu na terenie gminy Opatów. W przypadku stwierdzenia sprzedaży alkoholu – osobom, których zachowanie wskazuje, że znajdują się w stanie nietrzeźwym - osobom do lat 18	Zespół kontrolny	wg potrzeb

publicznego	- na kredyt lub pod zastaw, wszczęcie procedury dotyczącej wstrzymania koncesji i skierowania wniosku o ukaranie do Sądu./ Dotyczy to również handlu alkoholem niewiadomego pochodzenia, reklamy i promocji napojów alkoholowych z wyjątkiem piwa		
6. Podejmowanie czynności zmierzających do orzeczenia o zastosowanie wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu	Odbywanie posiedzeń Komisji, kierowanie na badania. Złożenie wniosku o wszczęciu postepowania do Sądu Rejonowego	GK RPA , Zespół ds. rozpatrywania wniosków o leczenie	wg potrzeb
7. Działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	1.Podnoszenie kwalifikacji członków Gminnej Komisji RPA 2.Zasady wynagradzania członków Gminnej Komisji RPA: a. członkom Komisji skierowanym na szkolenia, konferencje, seminaria podnoszące kwalifikacje w dziedzinie profilaktyki uzależnień oraz przeciwdziałania przemocy w rodzinie i środowisku szkolnym, przysługuje zwrot kosztów przejazdów oraz diety w wysokościach i na zasadach określonych w Rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Socjalnej w sprawie należności przysługujących pracownikom zatrudnionym w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej b. - za pracę obejmująca zakres działań wynikających z ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi zryczałtowane wynagrodzenie miesięczne otrzymuje: - Przewodniczący Komisji –600zł za pełnienie funkcji Przewodniczącego GKRPA oraz pełnienie dyżuru w		wg potrzeb

	Punkcie Konsultacyjnym 2 razy w miesiącu po 1 godz.. - Sekretarz Komisji – 700 zł za prace na rzecz GKRPA -Pozostałym członkom komisji za udział w posiedzeniu komisji ,zespołów kontrolujących, zespołów rozpatrujących indywidualne sprawy –200zł za posiedzenie - za udział członka GK RPA w rozprawie sądowej w charakterze oskarżyciela publicznego – 100 zł 3. Inne wydatki – delegacje, opinie biegłych, koszty sądowe		
	Z opracowanym programem zapoznać GK RPA, Wójta Gminy i Radę Gminy	Przewodniczący Komisji Pełnomocnik Wójta	IV kwartał
	Zapewnić sfinansowanie z bieżących wpływów za korzystanie z zezwoleń a także ze środków gminy z zatwierdzony uchwałą Rady Gminy program na 2023r	Pełnomocnik Wójta ds. Profilaktyki Skarbnik Gminy	Grudzień

UZASADNIENIE

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na rok 2023 w Gminie Opatów jest uchwalony na podstawie art. 4^1 ust. 1 ustawy z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2021 r., poz. 1119 z późn. zm.) oraz art. 10 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałania narkomanii (t.j. Dz. U. 2020 r., poz. 2050 z późn. zm.). Do zadań własnych gminy należy prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych, przeciwdziałanie narkomanii oraz innych nałogów.

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii są kontynuacją zadań realizowanych w Gminie Opatów z lat poprzednich. Określają one lokalne działania w zakresie zadań własnych, obejmujących profilaktykę oraz minimalizację szkód społecznych, wynikających z nadużywania alkoholu, substancji psychoaktywnych, uzależnieniami behawioralnymi, nałogów oraz związanych z zjawiskiem przemocy. Program jest adresowany do całej społeczności mieszkańców Gminy Opatów, ze szczególnym uwzględnieniem osób uzależnionych od alkoholu, osób współuzależnionych, osób uzależnionych od substancji psychoaktywnych i psychotropowych, osób z uzależnieniami behawioralnymi, do osób z grup ryzyka a także do dzieci i młodzieży. Na realizację zadań są przeznaczone środki uzyskiwane z tytułu wydawanych zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych, które określa plan finansowy. Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na rok 2023, został opracowany zgodnie z ww. obligatoryjnymi zadaniami oraz potrzebami występującymi na terenie Gminy Opatów.

W świetle powyższego podjęcie uchwały w sprawie uchwalenia Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Opatów jest zasadne.